

Библиотека
САВРЕМЕНА КЊИЖЕВНОСТ

Књига 209

СУСРЕТИ СРЕДОМ

**Најлепша остварења са XV конкурса
за најкраћу кратку причу**

(Приредио Ђорђе Оташевић)

Алма

Београд, 2016

ПРЕДГОВОР

Међу причама пристиглим на XV конкурс за најкраћу кратку причу, који је организовала издавачка кућа „Алма” у сарадњи са „Беографитима”, Дејана Јовановић, Драгана Лазић, Алма Оташевић и Ђорђе Оташевић изабрали су, по њима, три најбоље приче. Приче послате електронском поштом или потписане приче нису биле у конкуренцији за награде, али су, уколико су својим квалитетом то заслуживале, уврштене у овај зборник.

I награда: Срђан Медић: „Сусрети средом“

II награда: Александар М. Арсенијевић: „Преславно чудо лавачко“

III награда: Перица Јокић: „Тестамент“

НЕМОГУЋА ПРИЧА

Било је то једног... Морам овде оставити празно место како би читалац изговорио баш онај дан када буде читао ову причу. Веома је важно, чак неопходно, да прича буде испричана баш оног дана када дође до читаоца. То јесте, данас. Увек да буде данас.

Али, шта је то „данас“? Коју то временску одредницу представља „данас“? Је ли „данас“ одувек? Можда је то граница која кроји прошлост, а која гура садашњост у будућност.

Вероватно је у питању статична одредница у динамичком времену, па зато делује тромо уживајући у безобзирном ленствовању. Или је „данас“ чудовишна језичка обмана која нечем што је у начелу вештачко и безвремено да је виталан карактер у свакодневној оријентацији, па нас редовно коришћење тог термина, које је већ постало сува навика, тера на обману и игнорисање?

„Данас“ је данас, али оно је исто то било и јуче, прејуче и тако у недоглед уназад; но, управо то „данас“ које данас јесте, биће то исто сутра, прекосутра и тако у недоглед унапред. Зато се питам да ли се „данас“ провлачи одувек. Да ли га је било и када ничега није било? Мислим да не, јер је потребно макар време, једна планета и једна звезда око које та планета ротира. Онда је од тада и „данас“. Али, када је то било? Шта је било пре него што се појавило „данас“? Ништа. Само може ништа бити пре времена, јер се то не може чак ни изговорити са смислом, из разлога што да би нешто било – потребно је време у коме ће оно бити, а када нема времена – ништа ни не може бити, зато што нема где да буде. Тако да, не знам од када је „данас“. То јесте, знам. Оно је од почетка времена, само што је можда у почетку „данас“ трајало много, много дуже него ово

наше „данас“. Мада, не знам од када је време, па с тога не знам ни од када је „данас“, а не знам ни шта је то.

Управо из тог разлога одустајем од ове приче.

КОШМАР

Ја не спавам. Помало зажмурих на једно око, колико да удовољим сну. Мрзим да спавам, а опет, могу дуго да се не будим када хоћу. Најчешће ноћу. Јасно је да ни не сањам, или се не могу сјетити својих снова. Да ли тиме мучим себе? Или сам само заточеник времена, па се свим снагама упирем да га уграбим што више могу. Но, не могу даље од онога што ми припада. А то не знам. Нико не зна колико му припада тренутака. О томе се може говорити из неке будуће тачке, након што се животи заврше, па ће неко рећи „толико вијека имао“. Та будућа тачка је илузорна, мислимо да нам открива велико знање, а посриједи је само хронолошки факт, историографија. То ми не помаже да у садашњости некоме откријем колики је његов вијек.

Можда је и ово неки сан, кошмар у коме сам изгубљен, излуђен. Касно је. Више нисам сам. Чујем бат корака кроз ходник. Није сан. То је ћеркица.

– Бабо, сањала сам нешто страшно – рече на ивици суза.

– Испричај ми.

– Не. Ако ти испричам, и ти ћеш се уплашити

ГОДИШЊИЦА

Погледао је своје прсте, жуте од цигара.

Жуто није била његова омиљена боја. Волео је бело.

Замишљао ју је у белом док је чекао пред олтаром.

Први пут у оделу, како налаже протокол.

Кравата га је стезала, али не толико колико кнедла у грлу.

Шта га је нагнало да се присети обичног венчања, сличног хиљадама других? Ипак, било је то његово венчање и радо би га се сећао да није... Добро је. Тешио се. Прошло је десет година.

Инсистирала је да се сама доведе на сопствено венчање. Рекла је да има изненађење за све.

И сви, у цркви, били су спремни. Младожења, свештеник, кумови, девер, родитељи, многобројна фамилија и пријатељи.

Нашли су је два дана после, у розе венчаници, у изнајмљеној хотелској соби. Око њеног врата чврсто је био затегнут војнички каиш.

ВЕРА

Ћутке је јео пребранац. Жвакао је полако и бројао. Тридесет и три пута. Повремено се мрштио на љутину која је избијала из тек припремљеног јела. Заливао је киселом водом. Ни сам није знао како је омануо. Придржавао се рецепта који је скинуо са интернета.

Кухињица је одисала миром који је унео са бадњаком. Он привидно миран. Сам.

Дигао је чашу и наздравио свом одразу у прозору.

– Срећан ти Бадњи дан!

Данас пости. Покоран је. Попиће само једну чашу вина после вечере. А она ће се вратити већ сутра.

НЕКРОЛОГ ЗА ЕКОЛОГИЈУ

Ово је земља Србија. На брдовитом Балкану. Земља сељанки и сељака. Блата и опанака.

Да, некада. А сада? Земља пластичних флаша и кеса. Које лепршају као мараме, оне пионирске Титове. Има их у свим бојама окачене на грање и боцу крај пута.

Поздрављају облаке дима и прашине иза брзих возила. Моравски врбаци у даљини.

Крекет жаба и песма зрикаваца. И спрудови бели и шарени.

Од разнобојних флаша и лименки. И џакова. Точкова. Крпа и судова. Трешти фолк.

Мирише роштиљ. Лепршају заставе. Ово је земља Србија.

ОРАХ

Мирише јесен. Као носталгија сладуњава. Ветар носи дим паљеног лишћа. Оног рђастог, љутог, ораховог. Шта ли сад ради мој орах? Начичкан незрелим плодовима. Обрастао у прецветали коров. Рамене гране му ниске, скоро хоризонталне. Необично глатке и беле, безбројним кишама испране. Нико се више на њих не пење, а за то су као створене.

Дечије ноге што су се некада са њих клатиле, више нису дечије. Ни оне руке које су гулиле сјајну, савитљиву кору. Да ли га је болела та суровост дечија? Или је, затворивши ожиљак, опростио? Заборавио није, још се трагови виде. Сада је тако усамљен, па чезне.

Чак и за тим мучењима. Нада се и чека. Нека боља времена. Неку нову децу.

Оливера Аризановић

БЛАГО

Са телевизијског екрана гледа ме сјајна уметни(ца) и трепће свиленим трепавицама, а мене обузима милина и срце ми се крави: благо држави која овакву младост има.

Александар М. Арсенијевић

ПРЕСЛАВНО ЧУДО ЛАВАЧКО

*У сјомен на једно ајайинско јојодне
Миодраја Борисављевића
и Сивевана Раичковића, 1971.*

У колиби светој на Лавачу, сред ритских вртова рајских, над вировима дунавским, позлаћен сунцем октобарским Миодраг Тихи сатима смерно делаше рукодеље своје златопрсто, конзерву преображавајући у цезву љубве – Стевана Сетног да послужи кафом сабеседном.

Ту зби се преславно чудо лавачко: песника писац научи чистој Поезији!

Што просуди часке драјоцене – упита писца песник – иправећи цезву од конзерве?

Драјоценија ми је, иприснија срцу ова конзерва-цезва од најлејше ипривојејке коју бих икад написао, јер је сачиних, не журећи, за иразник нам ћуиана свејлолајољивој, уз јуиљаје кафе ииховатијелске, у иуриур-вечерње михольско, сред ирацркве ианонској суиона.

Амин – прошапта песник срцем прометнутим у шкољку, сав слух унутарњи, свештеноспиралан духом, реч не прозборивши.

О чему су, ћутећи, даље сабеседили, у истости с патинном апатинском, осим њих – песничке двојице, сем Тихог и Сетног, још једино Свети зна.

СВЕШТЕНОЧАСАК БЕСТЕЖИНСКИ

Ту, над висећим вртовима врачарским, у бакарном поткровљу у Дубљанској, којег одавно већ нема сем у ћилибарској успомени, на шпанском каучу из Пераста, без-

број и један пут, уз инкантацијско пуцкетање грамофонске плоче, изнемогли од сладосних вазнесења, сливени у чисту саприпадност прозирних тела, љубавним знојем убелених, сатима слушамо Сатија, у гносијенски заустављеном времену, бестежински, као у самозачараном минути без гравитације у Тарковскијевом „Соларису“, у ванчасовничком озрачју хроматски смерне тишине Бројгеловог „Повратка ловаца“.

И сви се предмети око нас, бршљенски испреплетаних и умирисаних на густосласне загрљаје и смртничку тугу, прожарену неисцелним предосећањем бесмрћа, сви ти предрагоцени сведоци наше тужнорадосне присности с мимолетношћу, истетовирани светлуцавим отисцима наших усана и зеница, у тим свештеночасцима надвременским ослобађаху своје тежине и, накратко дематеријализовани, ослобођени муке само очигледности, антигравитацијски, поленски лако подизаху увис, лебдећи празнично око фреске наше жар-непомичности, на којој светлуцамо чисти у безгласним ускличницима, наги до сунчане ништости.

БЕЗ СМРТИ

„Бесмртност?“, груну му питање у главу. „Да ли то значи бесконачан број уздисаја и издисаја? Има ли нечег ту сем празног тумарања и спавања? Спавање? Увек упадамо у њега у потајној нади да ћемо се пробудити и вратити, испасти из њега у... Каква је чар утонуту у сан са знањем да ћемо се пробудити. Недостатак наде је недостатак кључне виталности егзистенције.“

„Заправо“, катарзична спознаја се приближавала, „бесмртност искључује живот. Живот подразумева смрт, зато је живот и жив. Смрт мисли на живот. Живот мисли на смрт. Љупко, осећајно, пажљиво. Допуњују се, попут савршених љубавника. Бесмртност их раздваја, посесивно присваја живот за себе, остављајући смрт негде у самоћи, уништавајући животност самом животу, бесмислено га бацајући у празнину, ништавило, а ови нису ништа друго до усамљена смрт.“

Сећате ли се, можда, Јоце Дêрана, надалеко чувеног обешешака у вечитој потрази за идеалном девојком? Наша чаршија и данас бруји о њему, кад год се докони пијанци присете његових догодовштина. Ево једне од њих.

Не, нећу вам приповедати о Јоциним љубавним заврзламама! Изнећу вам симпатичну причицу из његовог бо-емског живота.

Наиме, напио се Јоца Дêран, на некој свадби у ресторану, и то поприлично, те га потерало да се олакша. Дотрчи он до тоалетног хòла, спази подужи ред *мокре браће* (коју такође пиће беше потерало) пред једним вратима, па како не могаше да издржи, он груну на друга врата где беше празно. У тренутку увиде да у том тоалету нема писоара, већ искључиво неколико WC-шоља. Паде му на ум да је можда погрешно просторију, али га *мука* толико беше стишла, да је то постало неподношљиво. Таман он рашнира рајсфершлус и поче да се олакшава, кад иза њега наиђе једна старија госпођа.

– Ииијјууу, шта ћете, Ви овде, побогу, човече!? – викну она узбуђено. – Па, ово је за жене!

Али Јоца се не даде збунити. Погледа у госпођу, не прекидајући мокрење, и прозбори:

– Не брините ништа, госпођо!

Затим поглед спусти на свог *вршњака* и настави:

– И ово је за жене!

Она старија госпођа се зграну и моментално истрча из тоалета.

ЛАВИРИНТ

Када учествује у нечијем животу као пролазник или се задржи мало дуже, човек другом човеку увек остави део себе, био он тога свестан или не. Тај траг одолева и времену и простору и траје неким својим засебним животом. Они, пак, који прате такве трагове, одају се по неконтролисаним цртама лица, ма колико се остатком тела трудили да своје животе, пред светом, намонтирају на праву меру. Сећања никад не лажу.

Неки у овом лавиринту проведу цео живот слепи код очију и осакаћени код руку и ногу. Неки се дуго муче док не почну користити сва своја чула, а неки су вештији и воле изазове. Изазови их привлаче снагом својих могућности, изазивају их својом препреком, а изазвани се никад не осећају унапред пораженима или осуђенима. Они прихватају надметање сами са собом знајући да нема краја игри и да за затварање круга није потребан цео људски век, ни један окрет око земљиног шара, већ да је и само једна мисао довољна. А када свако осећање пронађе своју мисао, оно започне са креирањем невиђених сплетова које људи зову случајностима. А случајности не постоје, као што у сну не постоји ништа, осим стварности.

Ко у овој кошници преболи увреду и прегори неправду – слободан је. Ко остане да воли – срећан је, а ко вољен – благосиљан је.

ВОЛАН

„Не каже се волан, него волаан“, тихо проговори четворогодишњи дјечак...

Мајка као да није ни чула. Ћути и ставља дјечаку у уста комадић по комадић сендвича.

„Мама, мама! Тата каже да се не каже волан ,него волаан!“

„Добро, сине!“

Дијете скоро да заплаче.

„Маамаа! Тата кааже, да није волан, него волаан!“

„Да, сине! Волаан!“

Мук

ГЛЕДАЈ У ЗВИЈЕЗДЕ

„Алаху, драги! Луда ти је ова омладина.“

„Луди су, нано, твоји били. Полудили, помрли, сад их више и нема!“

„Како ће хин бити, кад нећеш да ме одведеш Марку?“

„Ког Марка ти знаш?“

„Наш Марко из села. Био је добар момак. Најљепши међу чобанима.“ (Осмијех јој разведрава лице.)

„Марко прод’о овце, профућкао новце с најљепшим дјевојкама. Дрогир’о се, бона! Пребројао звијезде на небу и на ђамији и представио се на небу.“

„Марко је мој. Полијевали смо се водом кад смо ишли у омају на Ћатин млин.“

„Ђе ти је био тај млин?“

„На Зујевини, на Вектераузу.“

„Јебо те Вектерауз, и Марко, и омаја.

Ђе си ти живила, шта си радила?

С ким си се... шта си... кога боли...?
Мени су рекли да те чувам, а не да ме зајебаваш!
Шути, бона! Сједи! Једи!
Гледај у звијезде!
Марко ти је горе!
Кад ти намигне, оплети!
Одлети, бона!
Остави ме на миру!“

КАТАРИНИН РИТУАЛ

Тога дана дошла је као и обично у исто време.

Села, ставила наочаре и влажним марамицама обрисала тастатуру компјутера.

Дан је могао да почне... спремила се и отишла са радног места оставивши тастатуру да се лагано суши и пада прашина.

До сутра.

ПРИЧА О ЊЕМУ

Није ми се свиђао његов осмех.

Високе јагодице биле су огромне и затварале очи мачкасто у два разреза кад год је правио ту гримасу коју би назвали смехом. А секутићи... некако превелики и преоштри цаклили су се док је доња усна, пуначка подрхтавала од потреса целог огромног тела.

Стомак му се тресао и некако у ритму ваздуха који је кроз нос улазио и излазио док би испуштао нешто налик гроктању.

Гледала сам га док је одлазио а ипак било ми је жао.

Шта ти је човек, на све се навикне.

ОСАМНАЕСТ

На старом столу, лежала је гомила папира предвиђених за бацање. Док је у руци окретала пожутела писма размишљајући о времену полураспада хартије, поглед јој привуче мала картонска честитка, зелене боје. На предњој страни, златни број 18 и лепи грб града са голубом. На задњој, само једна реч – ПУНОЛЕТСТВО. „Не мислимо да смо способни да мењамо свет зато што смо данас пунолетни. Данас смо пунолетни јер мислимо да смо способни да мењамо свет.“ – читала је на унутрашњој страници.

ГОДИНА РОЂЕЊА 1959, а поред, у вертикалном реду: слобода, Тито, акција, социјализам, љубав, знање, рад, истина, ентузијазам, поверење. Прочитала је сваку реч десетак пута прије него што је одложила евергрин парченце свог живота. – Сви ови појмови су мртви – помислила је – Данас нико од њих не верује да може променити свет. Нико. Али ми смо још веровали... Можда је то била наша срећа.

ГРАД И СНОВИ

Уђоше снови у град. На улазу су се препирали који сан ће коју улогу играти. Један сан рече – ја сам довољно моћан, могу да глумим читав град. Други сан скромно додаде – бићу само човек који шета градом, можда уметник. Предуго је препирка снова трајала, па почеше траљаво да се уживљавају у нове улоге. Један сан је глумио зграду, други трг, трећи плочник, четврти пролазницу, пети ноћну светиљку...

Само онај сан који је преузео обличје уметника био је изненађен што га душа уметника пронађе и рече му – коначно сам нашла свој сан. Остали снови су глумили све и свашта, али им се ничија душа није обратила.

РЕВОЛУЦИОНАРНИ УМЕТНИК

Када су наградили уметника Н. Н. највећом државном наградом за револуционарну уметност, скочили су из: Друштва писаца, Друштва ликовних уметника и из других уметничких друштава и питали су: Зашто? Због његове уметничке револуционарности и прогресивних друштвених идеја, ето зато! – одговорили су им.

А да ли се то види у његовим уметничким делима? – питали су се уметници из друштава. Па, не види се, али из његове биографије то се, и те како, види. Он је предводио много антивладиних протеста. Каменовоа је зграде владе, парламента, прљао – бојом, фасаде ових зграда, споменика, запалио више комуналних контејнера испред многих министарстава, итд. итд!

Када су то видели остали уметници, одмах су се латили посла. Почели су да протестују против владе и (и режима), за све и свашта. Каменовали су државне зграде и разбијали на парампарчад државне прозоре, бојом су прљали фасаде државних зграда, споменика, палили контејнере итд., итд.

И тако је број награђених уметника за револуционарну уметност и прогресивне друштвене идеје, започео рапидно да расте, а друштво је кренуло напред... ка производњу нових државних прозора, фасада, споменика, комуналних контејнера...

САФЕ ИДИЛА

Две девојке седе за два стола. Две употребљаване кутије цигарета пред њима. Две чаше неравномерно испијене. Два мушкарца, са два прамена дима, напуштају просторију. Две боје се надигравају присуством у каро шарама столњака. Сафе „Идила“ има два прозора и једна врата са два смера: улаз-излаз. Две казаљке постају једна. Две девојке гледају. Да ли неког чекају, да ли раде за шанком, да ли се релаксирају, замарају, забављају? Да ли знају са којим су разлогом ту, у поноћ? Да ли неко мисли на њих или их очекује? Екран показује два раздвојена густа, црна млаза вулканске масе који се у подножју двокраког планинског масива стапају на неком далеком континенту. На другом крају града две крошње јаблана ветар повремено чини ближим. После дугог пута два облака се разилазе. Два аутобуса прођоше без заустављања. Нико не сазна ко је требало да уђе ни да изађе. Две речи исписане са два различита писма, изнад улаза у Сафе „Идила“, извијају се и криве у намери да нешто некоме саопште. Два мужа је имала, а сада живи сама. Након повратка из друге смене, очекује повратак две кћери које јој се, и после другог позива, још нису јавиле, да потврде време повратка. Са сваким повратком увек је најмање двострука неизвесност.

ДУГМЕ

Притисла је дугме на радију. Чула се песма (у пратњи хармонике „дугметаре“) у којој се значајним чини „дугме откопчано“. Тако ослобођено дугме открива таман толико да следећем преда штафету чуване тајне, од чије закопчаности зависи степен загонетности оног испод. А ако је је-

лек, онда све од једног дугмета зависи. Дугме симболизује баријеру, неоствареност, осујећеност. Али и нечију моћ, ако се помисли на дугме којим се активира нуклеарни арсенал. Историјска улога дугмади њу није дотицала. За Наполеона је Москва остала неосвојива због неотпорности на ниске температуре дугмади на шињелима француских војника, која су отпадала, униформе раскопчавала, болест распростирала, војску повлачила... цара поразила. Променила је станицу и чула „Бијело дугме“ са песмама које су преживеле трајање групе. У кројачкој радионици сав живот је зашивала дугмад. Радовала се пребачају норме. Још једно, и још једно... Излази у сумрак, закопчава свако дугме на своме капуту да не изазове кашаљ. Дуго држи прст на дугмету, али врата нико не отвара.

ПЛАВА КОШУЉА

Разгледала слике са еротског сајта (име познато редакцији). Од свих, тобоже, ђувегија, он је изгледао најцивилизованije. Ваљда што је носио плаву кошуљу и наочаре.

Прво смо разменили неколико голишавих сличица, обнажених порука и ласцивних позива. Врло брзо смо се упознали.

Сајт је послужио у рекламне сврхе, јер се испоставило да смо класичан, готово, старомодни љубавни пар. Најтеже нам је било обострано одвикавање од сумњивих сајтова и сусрета са још сумњивијим људима. Мој пријатељ је времешан, виши референт неког елитног министарства и има преко стотинак кошуља. Колико тек кошуља имају они високи државни органи!?

У плавој кошуљи је спавао викендом, преко дана; ишао на пилатес; држао партијске састанке; прскао воће и ђубрио парадајз; секао дрва, чак је и водио љубав у дугим рукавима. Није му врућина. Ниједно дугме скидано. Гипкост покрета. Заводљиви мирис тела, које се оцртавало на плавом платну.

Данас не могу да замислим да неко у сексу има на себи тренерку или мајицу или не дај боже – ништа! Било би то крајње неозбиљно. Кошуља даје свему патину озбиљности, зрелости и еротичности.

p.s. Већ замишљам људе са еротског сајта, униформисане, у белим кошуљама!

КРИК – УРЛИК – ВРИСАК

Крик је почетак греха...

Урлик је неприхватање очаја...

Врисак је наговештај краја...

По рођењу сваког човека, са први пут отвореним очима, са првим уздахом ваздуха у нас почиње да увире светлост. И тако много дана и година... Светла има све више у нама – у очима, у удисају, у грудима... целим бићем нас прожима. И све, док одједном, без најаве, незнано када, због чега и где – из нас започиње да извире тама... Од тог трена ми почињемо лагано да нестајемо – колико нам остаје до краја – животног окончања? То зависи од светла што је у нама накупљено до тих дана – када је тама почела да нас обузима... Нестајемо, а тек смо стигли на овај свет...

Крик – урлик – врисак...

Грех – очај – крај...

БОЈА ОЧИЈУ

Господ је на почетку стварања свима нама дао различиту боју очију: плаву, зелену, жуту, смеђу, црну... – да кад се у њих дубоко загледамо у огледалу, препознамо сопствени пут и судбину... Свака боја очију своју коб у себи носи... Једна од највећих је мудрости у животу знати: кад је дошло то право време да се дубоко загледамо у сопствене очи... А оне понекад мењају боју како време пролази... Волео бих знати то време и која је боја мојих очију. Која је боја твојих очију – знаш ли? Видиш ли? Не знаш, ал' ви-

диш – добро је! Значи: још си жив... Има наде да урониш у боју коју твоје очи крију и од тебе... Имај вере у себе! Пут којим кроз овај живот ходиш само је твој...

ПРЕЛАЗ

Избледела од премора срушила се на кревет; спокојно намести јастук испод главе. 'Каквог ли олакшања', у скицама јој избише преподневни догађаји. 'Јад божији. Зар су то људи?'. Тиштило је да су и лоши људи од користи, да и такви знају да побуде интересовање. Умало није закукала, од таквих се нема шта научити. Разочарање као последица неуспеха открило је мушичаву, кукавну старицу. 'Копним колико сам измрцварена'; склопила је очи. Сивило којим се окружила мењало се у црnilо и жена чу загонетни плач који донесе необично олакшање. 'Овакав плач? Или, није ли то ипак жамор?' Осећај да се клати није потрајао. Нелагодност затишја би нарушена ударцима – тако земља добује по дасци. Безнађе је стиже схватајући да не може да погледа, а тишина упадљива, малтене као да је злочин почињен. 'Сањам ли ја ово?' Не сањаш, скамени се на звук мелодичног гласа. Добро нам дошла.

ДРАГА МОЈА, БИВША, ХИМЕНА!

Обраћам ти се писмом иако жарко желим, лично, све да ти кажем, али бих онда морао, далеко било, да те гледам, што не желим да се икада више деси.

Никада ти, у ствари, ниси била нешто. Да си била нешто, не би од тебе настало ништа. Оно што си ти за мене била није било у теби и на теби, то сам ја у својој лудој глави створио. Све на теби за мене је било вагинално. Коса, уши, трепавице, потколенице, све. А тек очи! Праве две мале вагинице.

Не! Нећу да кажем да си ти крива што сам ја, ишчашеног разума, уместо да мислим главом мислио нечим другим. Као да су ми се свраке на мозак посрале, као да очи нисам ни имао. Наклоњен оностраном, склон фантазирању, уместо разваљене краве видео сам лахорастог анђела. Ако се добро сећам, повремено сам виђао и крила на твојим леђима.

Ех, како се горко кајем! Толико узалудно просутог семена, толико изгубљеног времена у овом, иначе, кратком, усраном животу.

Коначно сам слободан! Али шта ћу сад?

Мислим овако: ако сам већ прошао кроз пакао, да ли сам заслужио рај?

Али зашто сам пристајао на понижавања мислећи да ћу се тако сачувати?

Зашто сам теби толерисао оно што ни себи нисам допуштао? Зашто сам стављао главу у песак а нисам чувао дупе?

Одговоре на питања многи нуде а не знају ништа, док онај који одговоре зна – није доступан. Бог нас је створио, али нам никад није рекао шта да радимо.

Да ли ћу разумом моћи даље кроз живот или је за то
потребна несвест?

Видећемо. Уосталом, шта се то тебе тиче!

Сада су рачуни чисти, стварност је сурова, али није
ред да цмиздрим што си ме истрошеног бацила на ђубре.

У здрављу да се више никад не сретнемо, драга моја,
бивша, Химена!

КОЗИНА

Лутао је ноћима по околним селима и плашио воденичаре и окаснеле путнике. Заурлао би испред најгушће букове шуме и грубим гласом дозивао умрлог стрица. Бр-кати ковачевачки сељак као од брега одваљен, звани Козина, снажним ручердама срушио је о Светом Илији, пред зору, склепану кусадачку ћуприју од брвана.

Цео дан би преспавао на клечаној поњави, у хладу разгранате јабуке, између куће покривене ћерамидом и ониске качаре са сламнатим кровом. Уочи заласка Сунца отварао би очи и пред собом угледао сићушну супругу Даринку. Скрушена женица, изнемогла од тешког наполичарског рада, пружала му је котарчицу са сланином, сиром и пројом. Обедовао је ћутећи и зурио у планину Космај.

Доста касније, дан пре Ђурђица, отишао је у суседно Јагњило да набави славско вино. Отада му се изгубио сваки траг. Даринка је цвилела и запомагала за њим, док су јој комшије причале да је виђен на вашару у Паланци.

Железничари Сава Дикин и Драга Ледин препознаше га у возу близу Раље. У углу хладног купеа, припијен уз једру сељанку, натезао је велики ракијски балон.

ЈАСМИНА

У столици седи скрушено. Укопано. Немо. Ниједним чулом укључена у свет око себе.

Прича мајке, жене средњих година, изнурене радом по туђим међама, кућама и двориштима, убијене свакодневним мукотрпним сеоским животом, као да се не тиче ње. А мајка прича... о љубави Ј-ој са З-ом. – Дете је његово... Тај мангуп... Млада је, седамнаест година – прекида реч, мисао. Излази из оног што прича, простора. Враћам се затим. Наставља суморну причу остављене жене. Са децом. Враћа се Ј-ни.

„У војску отишао... И родитељи дигли руке од њега. Која је то будућнос...“ Излазак мајке немо пратио. Очима. Неким мишићем на лицу. Остаје непокретна. Удар врата враћа је у стварност. Крв надолази у лице. Образи пуцају. Очи цакле, зној избија из грозничавог чела... Руке, тело, све се неконтролисано покреће. Не контролише свест. У полусну је. „Није он, није он...“ – избија из ње. Крши руке. Ломи прсте. Нема бола. Нема до краја стварности. Све то траје дуго, изузетно дуго.

А ствари полако долазе себи, на своје место. Прича је испрекидана, растрзана. Са напором се прате и закључују чињенице. Њихов редослед, логика. Логика?

Прича је то о љубави. Брзој, великој, страсној, сеоских сиротана. Будућности великој, сјајној. О свему томе она треба да да. О заборау свега што су имали, З-ну који је у војсци, пише, моли, сања. Једва чека да се врати. И комшији, младом, упорном, скоро досадном. И попуштању. О трудноћи од три месеца и опет о Зорану који је пет месеци у војсци.

– Да нико не зна, да нико не чује... Вапај се претвара у шапат. – Нико, нико...

ГАВРОШ

Стар око дванаест година. Ниског раста. Црн. Орловски нос. Фаца памтљива, препознатљива. Оригинална.

Прича живо, течно, јасно.

Отворен. Простодушан. Труди се да буде срдачан, и остави утисак. Не зна који је по реду рођења. Набраја: Ј. П. С... Прекида са бројањем. Не зна ни имена нити редослед. Није сигуран ни у шта. Почиње поново. И по трећи пут. Никако да се сети свих. Увек нешто запне.

Свет гледа отвореним очима.

„Нашо ме под тезгу. На пијацу. Овај мој тера ме да просим. Да дигнем руку од школу. Да крадем... Да будем бедник и робијаш. Ки он... Каже, ако нећеш да крадеш, нема у кућу да спаваш. На пијацу, под тезгу за казну. И ја спавам. Тамо. Шта ћу. Стра ме од њега. Један ноћ, други ноћ. Трећи.

А овако ме није стра. И пре сам спаво под тезгу. У Крушевац. А онда ме он нашо“ – окреће се старијем човеку, седом бркајлији. Овај дошао са њим да се разјасни „како да чувам туђу децу без паре“.

И онда ме он дао у школу. Идем сваки дан. Сам немам књиге. Ни свеске. Он оће да ми купи ал откуд му паре. Откуд му? И он сиромаш... А отац ме не тражи. Јок... И нећу да идем код њега. Јок... Нећу да будем бедник ки он... Да растурам децу по свет па да не знам ни где су ни шта су... Јок... А јок... Оћу да будем тамо де сам. Сам тамо“.

Јелица Влаовић

АВГУСТ

Не волим август.
Однео ми је љубав и хоћу да ми је врати.
Хоћу да хоћу...

ШТА БИ ОНИ ПОМИСЛИЛИ?

Велики градови су увијек ружни када пада киша. Поглед са мог прозора је био прави доказ за то.

Откада сам била дијете, зурила сам у стару фабрику папуча и размишљала о томе како дијелимо исту судбину. Да је она била боља, била би макар фабрика ципела. Да сам ја била боља, била бих...

Не знам шта бих била, али макар не бих била овдје. Опет сам пожељела да се увјерим у своје мисли. Загрнула сам завјесу и видјела мајку слона са младунчетом око ње. Уживали су у зеленилу поред језерцета. И ја сам уживала гледајући их. Нисам се чак ни зачудила зашто су они били ту умјесто оронуте фабрике.

Само сам се запитала шта би они помислили да имају прозор, па да су угледали мене.

САН

Имао сам сан. Онда су дошли људи. Гладни људи. Појели су сан. Оставили су само парче да га гледам док умире. Бацили су ме у тамницу, везаног. Сан је био мртав. Био сам стрављен. Свијет који сам познавао нестао је попут пепела на вјетру. Сад сам будан и страх ме је да поново сањам...

ЖИВОТ ЈЕ ЛИЈЕП

Она је живот. Напио сам се нектара среће и осмјехујем се. Напољу је киша, а ја живим вјечито сунце. Живот је пјесма. Она је први и последњи стих. Ведро као мајско јутро. Лијепа као мартовска ноћ. Искричава као вода на површини језера. Дишем пуним плућима. И срце ми удара истим ритмом. Живот је лијеп.

СЛУТИМ

Стигле ме неке године. Нешто се зачепило, нешто откатило и скаче горе-доле, па ми сву ноћ у глави пева хор зрикаваца, а шушти по цео дан, причињава ми се море шуми. Зричу зрикавци, шуме таласи... Ето ми мора у кући. Е, море, море...

Срце се отима, дух се не да, ал' зрикавци зричу ли зричу, не престају, мира не дају. У глави бруји, хуји море, шуми.

Вену наде. Слутње ми говоре да мора нема више.

„КИШОБРАНИШТА“

Кад кажеш нисам спремна, онда и не очекујеш; ништа, и опет дође да је највећа срећа кад неко непозван оде... и зато кажеш да за собом оставља можда и притајену радост, која кулминира у свим његовим будућим избивањима. Такви су увијек ван цјелокупне ситуације; људи се претварају да су задовољни што су их срели, мало више се као радују што су их ови посјетили, а тек договор о заједничком изласку ове двије врсте људи и њиховим разликама у опхођењу, кроз различита суочавања, једни наспрам других; мислена су именица. Опет нема ништа што би их заиста и искрено привукло једне другима, домаћине са ове праве стране унутрашње избе, и оне који (не) очекују неког долазећи унакрст и са вањске стране... падајући по нама и сунцу као прољетна киша унакрсне паљбе. Дуга, потом, значи да се у њеној виртуелној стварности све откачи и не дочека... ако се према истој упери прст или пријекор незваном госту, јер таква и било каква да је, дуга не долази по кућама ни по позиву. Не иде то по киши и „кишобраништима“. Имаш ли неку жељу послвије свега овога као покисло пиле; да одеш негдје, далеко и боље мјесто моје. Слузаве кише и неискапајуће сузе... ма, потоци нас дијеле.

...И ја сам недавно купила кишобран, кинески, који није баш нешто издржљив кад је његов сопствени инат, да ама баш све пропадне па и он сам, у питању; ма, не, лоша и јефтина роба је у питању, жица увијек прва страда и потребно је погодити добру и праву жицу... код кишобрана или некеме, нимало лако. А ни роба није лака, је ли... како кад... пада киша „киша без образа или обазине“.

СВИЈЕТ БЕЗ ПОВРАТКА

Паукова мрежа чека у свијету без повратка. Не зна се с које стране води пут из свјетлости у таму и обрнуто.

Угасило се вријеме.

Изнад некрополиса лебде загонетке, на крајевима разгранатог тунела вребају замке смрти. Пролазници, мртве душе, испреплећу су на границама (не)постојања.

Маргине страха скривају истину. Киша и сунце творе чудесне феномене.

У дуги је непознатим кодом, вјечним словима, утиснута заборављена рапсодија.

Нити живота су потргане, злаћане нијансе творе нову слику живог и неживог, почетка и краја.

Јучер не постоји сутра.

САВРШЕНА ВРАТА

Постоје миријаде врата, отворених и затворених, откључаних и закључаних. Испред сваке капије стоји чувар успомена, кључар судбине.

Није познато како функционира недодирљиви систем.

Насљедници насљеђују своје претходнике, у етеру непознатог вријеме зацјељује болне ране. Када душа прође прву препреку, тада слиједи још тежа и тако живот циркулира у зачараноме кругу.

Нитко не зна разлику између живота и смрти. Чувари стоје на капијама тек толико да пропусте жртве судбине до идућих врата. Муке надлазе једна за другом, не назире се крај. Једном се можда отворе савршена врата.

Потребно је тек покуцати.

РАЗМЕНА ИСКУСТВА

Данима размишљах како свом шеснаестогодишњем сину да приђем са шкакљивом темом: шта треба да зна о сексу, и одлучим се то поподне када је супруга била одсутна из куће. Уђем у синовљеву собу, он за компјутером, видим нешто претражује из географије. Кажем му да сам дошао на један „мушки разговор“ о сексу, а моје јединче се окрену и упита: „Ћале, која те област занима? И немој да се устежеш, све ме питај што не знаш, ако и ја не знам, питаћемо интернет“! Ја, забезекнут, али морам да изигравам ауторитет. „Тај компјутер пара вреди, научи те о свему и свачему. Још ти покаже шта се и како се ради, ето баш у сексуалној сфери, и то у боји.“ Ја још не могу да зинем, нити да изговорим реч од чуђења. „Хоћеш ли да отворим онај део са црнкињама? Ћале, уживаћеш! Знаш, требало би да се више дружимо и да искуства размењујемо“, наставља до малочас, моје „анђелче“. Мило ми је што ми је син без лажног стида, а с друге стране увиђам да ми родитељи не познајемо своју „анђеоску“ децу, јер због брзине живљења немамо времена да с њима разговарамо. Утом ме прену звонце на улазу. Кренем да отворим, а моје јединче ми рече: „Ћале, дођи једно вече док кева спава да погледамо неки добар порнић“. Ја се саплетох о праг, добро те не падох, од шока какав одавно нисам имао.

ДЕЖА ВИ

Уторак, вече је, он леже у кревет покрај ње.

Среда, јутро је, он се буди, њена страна кревета је празна. Устаје, не налази је у целом стану.

Све њене су ствари на броју и на месту, одлази на посао.

Пролазе дани од среде до уторка.

Уторак, при повратку са посла купује књигу, уморан је, леже раније и чита неколико страница књиге, одлаже је на сточић поред кревета и тоне у сан.

Среда. Јутро је, буди се, она га гледа, очима врло топлим и пита: Љубави, да ли си ружно сањао?

Поглед му се задржава на сточићу поред кревета на коме лежи књига коју је јуче купио и започео читати.

Схвата да се дешава оно што се дешавало и да време тече у круг.

Онда у једном тренутку схвата да је ово стање трајно и да више из њега не жели да се помери.

Отворио је уста као да ће нешто рећи, али није рекао ништа, само је тако лежао неколико секунди, отворених уста, а онда ју је привукао себи и сочно пољубио.

ОНИ НЕКАД И САД

Некада су они били на врху. После тога су они постали нови они и ови, чекали да се време разведри. Сада су они углавном ови. У прошлости они нису имали главобољу нити сумњу шта ће бити. Кад су били они ови су били у дилеми. Да ли ће код оних наших или оних њихових питање је које и ове и оне и сада мучи. И за ове и за оне наше који су сада сви ови важно је да их они њихови, тамо, добро награде за оно што су им и ови и они поклонили. А дали су им на тацни све оно што им је било при руци а било је благо оних што нису били ни ови ни они. Ови и они не чекаше да их прогласе свецима.

Дуго је то време. Свеци су сиромашни и поштени, за пример. Овима поштење лежи у препуним џеповима. А ови сада могу да купе и ореол поштења и светости. Ови и бивши они сада ови нови су у куповној грозници. Убедили себе да и то може и да буде брже.

ТРЕНД

Слушај куме, синоћ сам продао веру за вечеру, тачније продао сам твој бренд. Јавиће ти се ортак за који дан да извршите пренос... Ама, шта скачеш одмах, знам да је то ваш бизнис, али лик има кинту да две породичне традиције откупиш... Како то мислиш не занима те, зар мислиш да је неког брига шта тебе занима?!

РЕСЕТ

- Мали, реци тати да више није министар!
- Како није, па не може то...
- Може, сине, може!

ПРОДАВАЦ ЛУТРИЈЕ

Нестрпљиво смо га чекали сваке среде. Прелиставали би неповерљиво један за другим блок и лако одустајали од сваког листића над којим би се двоумили, пре него би га отцепили. Онда би проверавали бројеве, покушавајући да се сетимо неких сањаних. И бирали смо тако изнова, изнова, никако задовољни, бојећи се да је срећа на неком другом листићу.

Једнога дана није дошао. И тек тада, очекујући шум његовог корака, сетисмо се, да је разносач лутрије био хром. Долазио је на четврти спрат наше зграде, нудећи нам срећу, а ми нисмо видели да је већ имамо...

ПОЉОЧУВАРИ

Једна шумица нестала је са лица земље. Случај је пријављен надлежној инспекцији, али није било никаквих трагова. Чак није било ни парцеле на којој је расла шумица. Пољочувари који су били ангажовани да чувају поља од лопова били су збуњени. После неког времена почела да нестају поља са лубеницама и кукурузом. Нестајали су виноградни. Лопови су у окриљу мрака односили комплетне парцеле са родом. Због слабости у раду пољочуварске службе, неколицина пољочувара је отпуштена. Запослени су нови. А онда је на згражавање јавности, једна вест обишла земљу. Нестало је поље од неколико стотина хиљада хектара, које је држава дала у закуп на тридесет година неком шеику. Истрага је у току. Недуго затим кренуле су да колају гласине. У једној пустињи примећена је зелена оаза са системима за наводњавање, пребогата свим врстама поврћа и жита. Стручњаци кажу да би могла да храни пола Европе.

СВИРАЧ

Стајао је у хаустору у центру града и свирао за своју душу. Понеки пролазник би му убацио који динар у футролу гитаре, у знак захвалности. Пролазници су се у журби правили да га не примећују. Једног дана није било свирача и његове песме. Хаустор је освануо празан. И наредних дана дешавало се исто. Остала је само празнина и сенке које су немо клизиле и укрштале се у уличном метежу.

ПОСТ

Време је пролећњег поста. Седим у углу књижаре и записујем неке податке. Јанко, власник и мој познаник, стоји уз пулт и моли окрећући у руци бројаницу. Купци су се смењивали.

Једна жена је дуго разгледала и напослетку узела два уџбеника. Кроз мање од пола сата иста долази са молбом да јој врате новац. Јанко одречно маше главом. Она поче да преклиње, а затим и да прети. Јанко је узе за руку, удари у цеваницу и избаци напоље.

Жена се враћа са два полицајца.

Шта се десило? – питају.

Немам обичај да враћам паре. Нека узме неку другу књигу, каже Јанко.

Она тврди да сте је ударили.

Ништа ја нисам направио. Госпођа је незадовољна нечим другим, па се овде искаљује.

Да ли сте Ви нешто видели?

Погнуте главе, зурим у страницу и ћутим.

Хајмо ми, господо, негде на кафу, предлаже Јанко.

Полицајци прихватају. Она јадница оде проклињући и себе и нас. И док се питам чему Јанко пости, каква му је то ћуд и куд смо се одметли од људског у нама, нешто ме стишће око врата, као да ме притишће оно ћутање, немоћ да кажем истину. Чему пост кад сам подлегла сопственом комфору.

***СИРИЈКЕ* И БЛИСКИ СУ И ДАЛЕКИ ИСТОК
– НА ИСТОКУ**

Јединство различитости. Магија смарагднооке жене, Вране. Снага исте Љубави. Крв је крв. Иста Крв, исти Живот и иста Смрт. Иста крв. Она је живот сваког човјека и сваког другог живог бића. Колористички-постнадреалистична фантазија. Азад и Десим. Четрдесет и четири нијансе црвене и бијела, црвено-црна нијанса. Боре се, боре, младе Песхмерга дјевојке (Оне које Смрти гледају у Очи) – душа и срце Дијамантне звијезде Блиског истока, Сирија. Хладан и магловит, црни Сунчев дан изашао је, а топла и бистра, бијела Мјесечева ноћ ушла је кроз затворена врата сиријске свакодневице. Прозор сиријске будућности још је увијек остао полуотворен. Онкрај даљине, у илузији близине, живи Курдистан. Сјећања на слободну и сретну Сирију. Успомене у прашини. Потмула ратна тутњава. Млада жена, шијитска муслиманка, покушава заспати. На грудима дијете, а бодеж о пасу. И распуштена коса на јастуку. Ужитак Зачињања сљедећег Живота, тренутног или поступног Просвјељења, Ужитак Смрти, Изнад раскошне Хладовине Цедрова дрвета. И зелена свилена марама, сложена испод јастука. Смрт подиже, пружа своје племените руке, раздирући тијела ноктима, својих немилосрдно дугих прстију. Попут кише пљуште недужни, а савјест Запада у блату – игра се Скривача. Мистицизам, магија, езотерија и алкемија. Трансцендентална медитација, левитација и телепатско-бивокацијска јога Хурије. И геометрија Трокута, Квадрирање Круга. Чаролија погледа, чежња за Исцјељењем: осмијех, глас, мириси, додири и окуси Хурије. Нирвана... Непоколебљива част, храброст и понос Јазида. Дрхтави покрети слике, фатаморгана Сјевера и Југа. Ипак се на обзору вијоре заставе Живота. Арапске мајке и кћери своје одобрава-

ње, сугласност и задовољство изражавају на традиционалан начин. Азад и Десим. Облацима окупана, влажна смоква, огољених грана. Свакодневица дубине и сиво шаренило медитација у бијело, утонућа у електро-дигитално звучне снове и визије. Дани и дани, ноћи трешњина цвијета, оригами, бонсаи-зен, Миказуки. Еволуцијско-револуционарни скок свијести...

Донаџа Думичић

РАДОСТ И ТУГА

У теби има и радости и туге, насмијеш се да туга твоја пред радости побјегне.

Осмијех је заштита и лијек које небо је оставило, али само искрени осмијех јер небо и познаје само искрено.

ЗВАО СЕ – НИКО

Већ месецима је получовек, пола жив – друга полови-ма вегетира. Очи би да виде све што је мрак појео, уши да ослушну глас судбине, поруку од Горе. Мозак чепрка по измаглици, покушава да трзајем живућег у себи одложи самопредају. Тај делић свести говори у множини, све приче су сличне... све тужне судбине, рађања и умирања... Све је исто.

Вежемо се за комадић сна о постојању, крпимо кошуљу коју нам рођење навуче и не успевамо себи скројити другу јер ниједна није по мери, нашој. Једино прва коју нам, ваљда, Он навуче има облик власника. Има и тај мирис препознатљив ближњима. Колико људи, толико својствених мириса. Нечији те привуче, позове на парење, духовно, физичко. Човек је само свешћу култивисана животиња која зов искористи за бег од самоће. Животиње се на плаше самоће, нису је ни свесне док воде игру завођења. Овај други, кажњен свешћу, прави селекцију свега. Тежи властитој хармонији, а све што од ње осети је производ примирја жеља и реализације.

Отићи ће, можда данас, можда сутра, као да није ни постојао. Отићи ће гладан живота јер је незаситост својствена људском роду. Колико год му се снова остварило, постоји онај сан на који је чекао и није га дочекао. Некада је био на видуку као плод који треба само да се убере. Данас, ни да му ставе у руку, не и знао шта би с њим. Срећа има смисла само дотле док умеш њоме да се послужиш.

Отићи се мора. Лепше је ако има ко да ти склопи очи. Ако их заклопиш сам, у самоћи, биће то знак да си за све око себе био Нико.

ШТА ДА РАДИМ С ТОБОМ, ТУГОМИРЕ

Радио Кокодак је добио позив од млађег човека, партијски неодређеног, који моли за савет како да гледа сваки дан телевизију и чита штампу, а да остане психички стабилан.

– Било коју телевизију да укључим или штампу у руке да узем, појави се – ОН! Шта да радим, аман, помагајте! – Има ли лека – виче млади човек, у пуној снази.

Наравно, кажемо, да код нас има лека за разне политичке Тугомире и испричамо му бесплатно једну сцену из филма или серије „Савамала“, шта више воли.

У тој урнебесној сцени аматерско позориште наступа пред народом сиротињско-мангупског краја Београда. У недостатку кадрова, мушки лик глуми жена позамашне задњице, веће од тепсије за питу баницу за десет особа, са којом маше пред носом с коца и конопца окупљене публице.

Мајка, у представи, дотичног мушко-женског лика удара се у груди и запомаже на сав глас:

– Шта да радим с тобом, сине Тугомире?! Шта да радим с тобом?!

Из задњег стојећег реда публике дрекне Лампас, кога игра Љубиша Самарџић;

– Дај га ’вамо да га ј....о!!!

СРЕЋА

Сједим у ходнику дома здравља. У близини мене младић на колицима. Моја би сад мати рекла: лијеп к'о лутка. Примјећујем да од кољена нема ни једну ногу. Скрећем тужно поглед а он сагнувши се према мени, тихо рече:

„Немојте бити тужни, ја сам сретан човјек.“

Гледам га зачуђено. „Био сам планинар и на једном походу станем на криво мјесто и ето. Кажу ми да сам сретан што је овако прошло.“ Скреће поглед и непримјетно обриса сузу.

И ја скрећем поглед и гледам у своју стопу на којој сам требала да оперишем чукаљ и због које сам ту ради договора пред операцију. Устајем, махнем му и журно као да бјежим напуштам болнички ходник. Срећа? Боже, колико то ми врста среће имамо? Није фер.

КАД СРЦЕ ОСЛИЈЕПИ

Улазим у супермаркет. Већ неколико дана уз зид крај улаза да не смета пролазницима, стоји висок покрупан младић. У рукама држи картон на коме пише „Гладан сам“. Испред њега посудица у којој је нешто сиће. Одсутно гледа испред себе и ништа не говори. Чак и кад сам спустила кованице, само је климнуо главом. Након куповине сједам на оближњу клупу, посматрам га. Пролазници га готово и не гледају, а они који га погледају, већином добацују: „Лако је молити. Ради и заради, види колики си, коњу реп можеш ишчупати. Зато нам је овако што такви моле умјесто да запну.“

Сметају ми коментари. Нешто сувише тужно је у све-му томе. Сједим и даље. Смркава се.

„Хајде, доста је“, прилази му поситна старица. Говори а сузе јој са клупе видим. „Не дам, нећеш више да молиш. Ја ћу. Да сам сама, пустила бих да умрем од глади.“ Цијепа картон и хвата га под руку. Он ништа не говори, креће опрезно и лагано маше другом руком. Схватам „па он је слијеп.“

А ми, ми који пролазимо? Да ли ми видимо? Не, сигурно. Али ми не видимо срцем. Можда прогледамо једног дана. Можда, кад постанемо ЉУДИ.

СЕЋАЊЕ НА УБИСТВО

Долазе ратници. Домаћини се склањају. Одлазе у збегове, сеобе, постају избеглице...

– Лако је рушити. Тешко је частан домаћин бити – каже ми старац што седи на трношци, крај оскрнављене куће.

– Зашто ти не бежиш? Овде ће те убити – кажем му.

– Шта је живот без огњишта? – Одговори ми он питањем.

– Живећеш – рекох збуњено.

– Ти си убио и своје огњиште, рушећи туђе – опет ће он. – Живети без свог духовног огњишта није живот.

Одлазим од њега брзо. Свестан сам да он не може никога да науди. Он је безопасан, мислим, а знам да ме је убио.

НАЈИСКРЕНИЈА ПРИЧА

Срећни сте што ме имате, па не морате да ме измишљате.

МОЋ СЕЋАЊА

Пред очима ми је визија, сећање у сликама.

Плаво-љубичасто сам биће. Без косе. Без лица. Без пола. Изразито дугачких екстремитета. Ходам по тишини, увек се крећући полако. Као да продужавам сваки тренутак. У себи носим спокој. Онај који моје невидљиве усне помера у осмех. Место на ком живим не личи ни на једно које у овом животу могу видети. Немам га са чиме упоредити. Ту је мој дом. Иако никога не видим, знам да нисам сама. Могу то да осетим својим посебним чулом, које је овде, потпуно развијено. И све те душе, које са мном овде живе, препознајем. Са њима се у љубав подижем.

ТАЧКА У КОЈОЈ ЈЕСАМ

Као да сам стално на тачки одласка у смрт или на тачки доласка у живот, јер то је исто место. Осећам да је оно што „видим” истовремено јако лепо и јако тужно. Ако ме нико не загрли, ја се уплашим. Рекли су ми, да то могу бити и ја. Да могу саму себе да загрлим. Сазнање да је то могуће чини ме мирнијом.

ЈАД И БЕДА

Удружили се Јад и Беда.

„Заједнички идемо у нову будућност“ – рече Јад.

„Ово досад заиста није ваљало“ – говори Беда.

„А ми се ослањали на стране инвеститоре“ – гунђа Беда.

„Сад нам прете санкцијама због нелегалног удруживања“ – жали се Јад.

„Кажу да заједнички срљамо у пропаст“ – жали се и Беда.

„Али ми остајемо доследни на своме путу“ – запева Јад.

„Не можемо да одустанемо од свог идентитета“ – запева Беда.

И још запевају. Кукају, наричу, запевају.

КЛЕТВА

Пролазећи поред њиве кукуруза, видели смо старицу како копа. Певала је неку лепу песму.

Деда ми рече, благо њој. Ради у туђем, наднички, а пева.

Примети нас она, усправи се, па ослањајући се на мотику, упита у колико сати ујутру отварају цркву. Нисмо знали да јој одговоримо.

– Морам сутра да пораним – рече она и настави да копа.

– Што ћеш сутра у цркву? Није никакав светац. – повика мој деда.

– Идем да кунем! – одбруси она.

Деда се прекрсти левом и десном, повуче ме за рукав те убрзасмо корак.

Чуо сам касније, причали људи, да је старици, Милица јој је име, неко украо сукно и пошто није имала други начин да поврати своју имовину, разгласила је по селу да ће сваког јутра ићи у цркву да куне оног ко јој је украо сукно. Нико није знао да ли је стварно ишла и клела, али сукно јој је враћено. Неко је, ноћу, убацио у двориште.

РЕДОВНО ПРОКУВАНА ВОДА

Изашао је полако на палубу, сунце је пржило необично јако, у руци је држао виски. Стара берба.

Поуздана. Квалитетна. Исто као и он.

Децу на најбољим универзитетима, жена му поново преуређивала кућу, возни парк. Успео је као амерички милионер.

Вратио се у кухињу, упалио телевизор, шарао по каналима. Учинио му се да чује европски језик свог детињства. Појачао је. Млада књижевница држала је у наручју крем персијског мачора, додуше прелепог, и с толико љубави говорила о томе колико је он инспирисао њен рад. Животиња, негована, деловала је презадовољно, као и она. Редовно је љубоморном Артемију прокувала воду.

Немогуће, помислио је, напаћена земља из које је побегао, она у малом стану, захтевни мали паша, а опет су обоје срећни. Прилегао је предвече. Сан му није долазио на очи. Њему никад нико...

ПОВРАТАК СА РАТИШТА

Облачила му татину униформу, прслук, маскирно плави и берету. Био је ово сувише узбудљив дан, овековечиће га сликом. Њен мали полицајац. Док га покупила у обданишту, нико није приметио колико је била потресена. Црна чоколада уместо аспирина.

Кад су се упознали, није размишљала о могућем току догађаја. Нико није. Мало ко је могао да предвиди сразмере рата на овим просторима. Свадба као свадба, желели су оно што сви млади парови желе. Његова одсуства прекраћивала је радом, учењем, молитвама. Драматично попуња-

вање празнина. Вести, само су сејале страх. Да ли су лавине бесмисла око нас?

Била је у кухињи кад је зачула звоно. Љубио је снажно док је за собом затварао врата и ужурбано скидао униформу са себе. Одвукла га у малу собу. Продирао је у њу сваким атомом снаге. Волела га и онда је незаустављиво почела да плаче. После је заспао на њој. Нису трошили речи.

СМРДЉЕВАК И ЂУРЂЕВАК

Да ли сам вам причао да имам стрица?

Јесам сигурно, само ме нисте пажљиво слушали.

Елем, тај мој стриц не воли јабуке. У ствари, он их једе само ако су „отуд“. Ово „отуд“ значи из његовог родног краја. Једном сам добио од комшије неке спинђурене јабуке, мало коже и дршка, ништа више. Могле су бити са Мадагаскара, Папуа Нове Гвинеје... ко зна одакле... Игром случаја, баш тог дана је дошао и он. Питао ме:

„Јесу ли отуд“?

Угризем се за језик и кажем му да јесу.

Како је слатко мљацкао, да само знате. Било ми жао да му кажем да је некултурно мљацкати. Гутао је „плодове родног краја“ тако да су ми сузе текле од милине, гледајући га.

Сад се ви питате зашто се прича зове Смрдљевак и Ђурђевак?

И ја се питам, верујте...

БЛЕСАВО, НЕМА ШТА!

Једном давно, у једном граду, живео је човек који није могао да има деце.

Ни доктори, ни врачаре, нису могли ништа. Свак је ударен на свој начин, и ту помоћи нема.

Ипак, успео је да се ожени.

Крио је ту своју тајну од жене све док, једнога дана, она није остала у другом стању.

Човек је био пресрећан мислећи да је оздравио.

Ипак, лекарски налази су потврдили његову неспособност да има деце.

Човек је био несрећан и тужан.

А онда му жена рече:

„Видиш како је све лепо уређено. Да ниси стерилан, ти би стално сумњао да ли је дете твоје, а ја бих стално сумњала да ли ме вараш. Овако – све је чисто. Зашто да се секирамо? Будимо срећни!“

Наравоученије: Срећа увек постоји, само зависи из ког угла је гледамо!

ЗАВЈЕТНЕ ПЛОЧИЦЕ

Прошао је скоро цијели живот, његово ремек дјело, све што је имао уложио је у ту величанствену грађевину.

Више није имао гдје ни да живи, већ је свакодневно стајао у катедрали, чак је у њој и спавао.

Иако стар имао је неку задивљујућу снагу и неуморно је радио на оставривању свога сна, његова захвалност Богу за све што му је подарио.

Међутим, сваке ноћи у пустој катедрали, пробудио би га непознати звук, као лупање срца.

Уједначени ритмови бивали би све јачи и допирали су извана, али имали су очигледно своју мисију, морали су да пронађу њега.

Знатижељан, отишао је једне ноћи у правцу гдје су допирали звукови, пустим улицама тог дивног града, ишао би све даље, све док није дошао до обале, када су звуци престали.

Када се осврнуо, укапирао је да на том мјесту нико не залази јер кружи невјероватна легенда.

У мору су биле на хиљаде сребрних плочица, у њиховом средишту сијало је нешто налик сунцу, али он није могао видјети шта је то.

Нико вјековима не дира те плочице, јер постоји прича да су то сребрни завјетни дарови једној цркви, веома далеко од тог мјеста.

Али једног дана, неки невјерници су опљачкали то свето мјесто и однијели сребро са собом.

Послије неколико дана су настрадали у олуји и плочице су испливале на површину и од тада их нико не дира.

Архитекта је сматрао да му је то само небо послало, и да је боље плочице заштити и однијети на неко свето мјесто, тако је одлучио да оне украсе његову катедралу.

У средини свјетлост се сваким даном смањивала, то је била плочица у облику златног срца, коју је градитељ посљедњу поставио у катедрали, изнад самога олтара.

Када је следећег јутра изашао из свога дома, архитекту су удариле кочије.

Саграда Фамилиа је била украшена сребрним плочицама, срце изнад олтара је крварило.

На плочици у облику срца писало је „Чудотворној Богородици сачуван од сваке несреће завјетује и посвећује вјерни народ Пераста“.

ВРЕМЕ И НЕВРЕМЕ

04 и 15. За мене нови и дивни пој који се чује из багремара иза куће. Срећом, био сам будан у кревету, па га запазих. Тумбам по глави, призивам *Xeno canto*, Гугл... ништа. А онда поново. Опет путујем кривудавам вијугама меморије, ал' узалуд. Празан део. Није записан такав звук. Након двадесетак минута, рекао бих, ипак устајем, пажљиво, да не пробудим укућане, те пролазећи поред друге собе зачух глас из исте: „Тата, ако ниси сав свој, узми сникерс и реци да л' је боље“ (позната тв реклама). А ја, 'мал' се не стропоштах низ степенице. Ипак, некако сиђох уз велики осмех на лицу, дакако, те уз поглед кроз прозор, а ка поста-ријем шумарку при дну плаца, као да чух и речи из Балашевићеве легендарне... „не ломите ми багрење“... Синоћна олуја са градом учинила је своје. Већ видех себе и тестеру у руци. На трен се и смешак негде загуби. Елем, „ону“ птицу висе нисам чуо, чоколаду нисам пронашао, а од вртења главом у неверици, ни сан нисам могао поново призвати... Е да, на крају ми се наметну помисао, да ја не морам бити и слушаач, ако већ посматрач птица јесам. Можда у том случају не бих тражио сникерс, а поломљено багрење бих видео само у сну... или бар да не слушам природу у цик зоре. Јер, још када унук проговори, па будем део и његових доскочица, онда... е онда ћу заиста угасити светло.

Након неког времена и сунце устаде. Излазим. Ваздух већ трепери од птичје радости. Чују се са свих страна. Ипак нови дан. Још један за њих. За неке њихове сроднике вероватно не. Надам се да их није много.

Страшно је невреме било.

ОЦУ У ПОХОДЕ

Да имам таленат Томаса Хардија или Роберта Фроста, ја бих тај приказ описао поетски. Али пошто га немам, остаје ми да само таксативно набројим елементе који га садрже. Зима је, петак поподне. Гробље се спремају да напусте чувар и цвећарка. Небо набрекло од воде, дуж оловног свода тек понеки закричи гавран. Око његове хумке, још увек свеже и покривене развезаним букетима цвећа, мотају се изгладнели пси. Није ни дан, ни ноћ, а није ни сутон, мада видик још увек пуца даљином.

Она је јутрос рано полетела из Лондона и сада је ту. Пред капијом гробља паркира цип и купује велику свећу. Чини јој се на трен као да чује поздравни ехо из мртвога света. И док жури гробљанском стазом ка хумци, кофер и ранац са задњег седишта ципа равнодушно посматрају пејсаж још нераспаковани.

ХИГИЈЕНИЧАР

Изгледа прилично витално, једном чак кад су баш биле несносне врућине, болничким кругом је прошетао го до појаса. И тада се могло видети да има спортска рамена, затегнут стомак, гледано из близине на њему су се чак могли назрети трагови „плочица“. Кад год се сретнемо, а то није ретко јер често у радно време правим паузе и шетам болничким парком, он ми се јави енергичним и прецизним поздравом који гласи: „Добар дан, докторе“. И увек кад се то деси, након што отпоздравим, у мојој глави се по устаљеном ритуалу појави иста слика. На њој се види како он по службеној дужности хигијеничара задуженог за физичке послове на одељењу уноси носила у кола хитне помоћи. Та

кола путују ка старачком дому који је смештен поред реке на другом крају града, а на носилима лежи мој отац који ће тамо провести последње две недеље свог живота. Цео тај процес од његовог поздрава и мог сећања траје веома кратко и временом се потпуно очистио од бола. Наставио је да живи просто као флеш, сцинтилација, бљесак, као неки егзотични талас који без обзира на годишње доба не мења облик, ни снагу!

МЕСЕЧИНА

„Погледај! Пун месец!“
„Помисли жељу!“
„Шта да помислим?“
„Било шта.“
„Хоће ли се остварити?“
„Хоће.“
„Иако је жеља превелика и немогуће остварење?“
„Пааа... доћи ће и следећи пун месец. Важно је да верујеш!“

ИЗРАЊАЊЕ

Са првим удахом свежег ваздуха након изрона, указало се касно послеподне.

Површина мора била је безмало равна, са тек понеком, благом кривуљом таласа, а презрело августовско сунце надомак повечерја, стварало је на површини истрошене одсјаје недовољне да заслепе очи које су кроз маске са заштитним стаклом левитирале час изнад, час испод воде. То је време када необична замућеност мора испод, на неодређеним дубинама, буди зебњу; то је време када се подводни свет тек буди и морске грабљивице крећу у лов.

Но, ништа није могло да поремети тај посебан осећај пријатне отупелости чула и спокојства тела онда када се из бешчујног света подморја осете први ритмови света над водом; када из дубина на путу ка површини, зацврче уши као први знак изједначавања ваздушног притиска са околином и када се зачују препознатљиви звуци морских галебова на небу и бродских мотора у даљини. Пријатност постепеног повратка у стварност, тај посебан ужитак, траје кратко и ишчезава већ након неколико минута, када се тело, ум и чула непобитно привикну на уобичајену рутину свакодневице.

ФОРД 12М

Крстарили смо градским улицама кроз позно вече, развозећи се свако свом дому након још једне досадне журке, забаве или шта већ било. Мокра, новембарска ноћ, била је испуњена маглом и хладном влагом која се, како би се то обично говорило, пробијала до костију; и јесте, осе-

ћала се нека неугодна хладноћа и мирисало је на влажан снег који је понегде, местимично ромињао.

Није нам се излазило из аутомобила упркос опором воњу дуванског дима у кабини и оштром ваздуху који нам је парао носнице након што бисмо спустили замагљена стакла на вратима како бисмо удахнули.

Била је 1993, време санкција и није било слободног горива у продаји; једва да смо сакупили новца за пластичну боцу од два литра разблаженог жућкастог бензина, што би било довољно да одемо на забаву и вратимо се кућама.

Суморно је то време, давно остало за нама; и ми, и приватна забава, и непун сат на Академији кад набасасмо на мрачну готик журку, и ноћ, и стари „форд“ 12М који је пурњао, али нас те вечери није издао, и земља која се већ распала, и неки нов почетак, неко праскозорје нечега што ми тада не осетисмо, а сада то више није ни важно.

БУДУЋА УДОВИЦА

Кад год је кињи одуговлачењем, одлагањем задовољења, пасивношћу и лењошћу, појачаним због старења, она би да прекипи и спржи га узаврелим бесом, макар ништа више и никада не исцедила из њега. А онда помисли – отићи ће пре ње, и биће јој силно жао што се није обуздала и уденула нежне нити у таписерију њихових последњих заједничких година. И тако се зауставља, гута вруће кнедле, и опеченим грлом му благо глагоља.

Само понекад, ноћу, када је стегне у грудима, севне јој у страху – шта ако она од свег тог суспрезања оде пре њега.

САОСЕЋАЊЕ

Ушла је плачући. Присутни су окренули главу, погледа окованог у лед осуде, гајећи злоћудни тајац целим путем до гробља.

Из комбија је изашла посрћући. Нико је није придржао.

Прва која ју је примила палу у раширени загрљај била је покојникова супруга. Она је најдубље знала тугу када је свакодневно одлазио, давно, пре него га је преболела. Знала је и то како га ова сломљена жена у њеном наручју још увек чека.

БЕТИ

Упознали смо се једног летњег дана на Охридском језеру. Појавила се ниоткуд. Здраво, ја сам Елизабета, Бети. Отворио сам очи. Сунчеви зраци у њеној коси стварали су неки посебан ефекат. Ухватио сам је за руку и без речи сам је спустио на лежаљку крај себе. Зашто је оволико дуго требало да се ја и ти сретнемо? Насмешила се.

Шетамо крај језера. Плешемо лагано загрљени. Купамо се у још хладном језеру. Држим је у загрљају да је згрејем.

Одмор је брзо прошао. Погледам према њој. Седи испред свог шатора и гледа у разбацане разгледнице око себе. Хоћеш ли да ми пишеш? Бирам једну од разгледница и на њој пишем своју адресу. Устајем лагано. Хвата ме за руку и каже: Остани још мало, само ти и ја?! Послаћеш ми ову разгледницу и то одмах сада док сам још у Охриду, важи?

Није ми послала ни ту, ни било коју другу разгледницу. Никада.

Много година касније док сам у колони возила чекао на граници Македоније и Грчке да предам пасоше, учинило ми се као да ме неко посматра. Недалеко је стајала млада жена. Насмешио сам се и већ следећег момента предавао сам пасоше. Лагано сам кренуо према полицајцу. Крај њега стајала је она. И тог момента сам схватио. Хтео сам да застанем, али ми је полицајац показао да наставим. Дао сам гас и избрисао прошлост заувек.

Елизабет, не волим те више. Елизабет, не волим те...
Елизабет, не...

ЛЕТО НА ВЛАСИНСКОМ ЈЕЗЕРУ

Сећам се једне мале брезе. Нечији драги смех ми од-
звања у ушима. Сећам се великих цветних долина и једног
плавог, малог и драгог језера. Нечије драге очи ме гледају.
Сећам се кућице изван села, мириса сена и нечијег дозива-
ња.

Сећам се, сећам се свега, али ње, не сећам се ње.

ДВА (ЈЕЗИКА) У ЈЕДАН

1. Шта значи то на хрватском „what does it mean in English“? Мислим да „what does it mean in English“ на хрватском значи „шта значи то на енглеском“. У случају да „what does it mean in English“ на хрватском не значи „шта значи то на енглеском“ – што наравно значи – онда је логично да „what does it mean in English“ не значи „шта значи то на хрватском“ већ на „енглеском“.

Дакле, једноставан закључак је да „what does it mean in English“ на хрватском значи „шта значи то на енглеском“.

2. А шта значи то на хрватском „шта значи то на српском“? Мислим да „шта значи то на српском“ на хрватском значи „шта значи то на српском“. У случају да „шта значи то на српском“ на хрватском не значи „шта значи то на српском“ – што наравно значи – онда је логично да „шта значи то на српском“ не значи „шта значи то на хрватском“ већ на „српском“.

Дакле, једноставан закључак је да „шта значи то на српском“ на хрватском значи „шта значи то на српском“.

СМИСАО ЖИВОТА

Не желим да живим без религије. Не желим да живим без икаквог страхопоштовања, без да сам привржен неком богу. Живот има смисла и када не одбаћим страхопоштовање пред животом, осећам се узвишеније, срећније, потпуније. Некако комплетно. Тада ми дух порасте изнад себе самог, као да сам изгубио гравитацију, па лебдим.

Душа – односно подсвесни душевни живот, моји снови, а ако хоћете и болесничка халуцинација – прерасте сваки митолошки систем или религијски култ.

А слике и симболи које подсвесно егзистирају добију своју реалну слику кад год се помолим богу званом – новац.

СТРАХ

Свако моје лутање је била потрага за ведрим лицем. Свако моје бјежање је била неутољива жеђ за чистим животом. Све моје тежње, борбе, побједи су биле исконска жеља да савладам Страх. Наша вратоломија је у томе што се рађамо са утиснутим печатом страха. Цио живот се боримо да пребродимо несавладиве ужасе и умиремо претрашени ништавилем.

Колико је ико болније учио на својим грешкама, толико сам ја суровије кажњавао своје срце. Свако одушљевање, свака вјера, сваки занос ми је донио двоструки бол. Највећа је заблуда очекивати онолико колико смо уложили. Људски је давати и не чекати заузврат, а божански праштати. Остати чист. Без задње помисли. Гајио сам најплеменитија осјећања према људима, а они су узвраћали равнодушношћу, поругом, презиром. Тражио сам сроднике, али их никада нисам нашао. А да сам их и нашао, не би ми узвратили љубављу, већ надменошћу силнијег и безграничном сујетом

ЖИВИ ВАМПИРИ
(ПРИЧА ИЗ АСТРАЛА)

Текст приче послат из астрала од неког ко се у животу нахватао напредних зјала и непријатеља свих боја. У оно лудо време хаоса, партизан сам постао случајно, организован – члан КПЈ организовано и у рату убијао „злочинце-домаће издајнике“ наравно, организовано. После рата, кроз курсеве се описменио довољно за директора сеоске земљорадничке задруге и обогатио се уништавајући кулаке и остале реакционарне елементе.

А онда сам у старе дане почео да уображавам како ме посећују оностране сабласти, оних издајника које смо побили у комунистичкој борби и после ње при чишћењу СРБИЈЕ од назадних елемената. Набавио сам огромног црног пса, кажу он распознаје вампире и сурово их напада.

Таман сам помислио да сам безбедан, приметио сам да ме црни пас чудно посматра и почиње да режи... У оностраном свету сам схватио да постоје и живи вампири и да велики црни пси њих изузетно осећају и нападају...

ТЕСТАМЕНТ

Тек што је пао са стијене, некакав старац у најгорим годинама почео је да пише тестамент.

И намјерно није журио само да би што дуже падао.

А остали из родбине су на хо-рук извлачили стијену к'о антену, да не зафали док сви буду обухваћени тестаментом.

ДОЈЕЊЕ

Након порођаја жена је појела своју бебу и мирно заспала. Треба нагласити да се све дешава око вечере и, што је посебно важно, вечеру је те ноћи развозила сестра која, иначе, доноси бебе на дојење.

XXI ВЕК

Сећам се тог дана. У небеској библиотеци су попустиле полице. На Земљи су књиге летеле на све стране. Класици, речници, дечија књижевност...

Људи који су се затекли на улици штитили су се на све начине, рукама, торбама, утрчавали у локале, само да се склоне, да се осигурају да их не погоди, којим случајем, неко ремек-дело.

„Пази, сине, да ти не падне на главу...“, чуо сам мајку како прича детету док покушава да га заштити.

Ја се тада нисам спасио.

СКОК

Поново сам у улици Капетана Лукића. Идем ка парку. Срећем два пензионера који се сећају још оног рата над шаховском таблом. Стижем на одредиште и почињем да бројим степенике док прескачем трибине изнад игралишта: један, два, три, четири, шест, шеснаест.

Будим се. Силазим низ шеснаест степеника своје куће и ступам у двориште, одакле се даље упућујем ка улици Капетана Лукића. На месту где ова пресеца Грге Јанкеза срећем две маторе олупине које упорно призивају успомене из рата. На табли је мала рокада. Хватам залет да прескочим двадесетак степеника у оближњем парку. Разочарање... Ваздушасто корачам низ свих шеснаест степеника у својој кући. Након тога застајем и елегантним покретом поправљам наборе на сукњи. Сада могу да изађем на улицу. На углу Капетана Лукића и Грге Јанкеза срећем два времешна господина који су највероватније учествовали у Другом светском рату. Добро јутро – добро јутро! Самоуверено крећем ка трошним трибинама у оближњем парку. Ах, то дивно завештање грчког амфитеатра. Пуштам да ми хладни јутарњи зрак испуни плућа док хватам залет.

Заиста, скок би био све: и брзина, и сугестија контроле над ситуацијом, и податно миловање реског јутарњег ваздуха, и слобода. Никако да ми успе.

ВЕЧЕ

Вечерас јој је баш пријала самоћа. Најчешће би у оваквим тренуцима узела охлађен пудинг од ваниле, сместила се испред телевизора, и опустила уз неки добар филм или забавну емисију. Међутим, сада је одлучила да се врати читању које одавно није практиковала. Последњих година није нешто нарочито уживала у књигама. Поготово није волела оне извикане, које су сматрале незамењивим класицима. Када би се и окретала књижевним делима, то би била она лаког садржаја, уз које је могла да се опусти.

Са врха полице дохватила је један од непрочитаних бестселера. Подигла је ноге на кауч подмећући испод њих један јастук, а други потом потури испод главе.

Док су напољу пахуље снега прекривале тротоар, она се у топлом дому посветила првим страницама књиге, која је као и она одавно чезнула за нечијом пажњом.

НЕОБИЧАН ПЛЕС

Плесала је огрнута само пешкиром, осећајући нежно миловање памучних нити по телу. Своје витке ноге, које су извиривале испод углова пешкира, покретала је лагано у ритму пригушене музике. Насмејала се свом лику у огледалу, гледајући неукротиве плаве праменове који су јој украсили главу. Полувлажна тканина једва је покривала њену голу задњицу, и најежила се од лаганог струјања хладног ваздуха, који је допирао кроз отворена дворишна врата. Не желећи да пркоси хладноћи, скупила је мокру косу и хитрим корацима запутила се ка гардероберу.

ЦВЕТ

„Цикорија. Знаш ли да ова биљка опстаје и у немогућим условима? Било их је чак и по усијаном камењару Голлог Отока. Сећам се да сам кришом успевао да оно мало следовања питке воде односим једној биљчици. Била је то моја мала, скривена башта коју сам тајно неговао. Једна биљка и њених пар плавих цветова. Да је неко приметио, сигурно би је ишчупали, а мене казнили. Али није. Били смо деца, покупили су нас из средње школе“, причао је тихо и прстом лагано гладио убоги цвет.

Врео летњи дан. Подне. Из траве се чују зрикавци.

„Чудно је то како човеку могу да недостају тако обичне ствари. Када су нас пустили, био сам тако изгладнео и мршав, али највише ми је недостајала музика; небитно која, само да ми испуни ону страшну тишину“, рече отац, ослони се руком о траву и устаде. Наставили смо путем којим је давно пре нас неко прошао, оперваженим небеско плавим цветовима цикорије.

ТРАГ У КАФИ

„Седеле смо као и ми сада, уз кафу и причале о свему, највише о Натаиној веридби. Било је весело и реч по реч, Сека предложи да нам погледа судбину, да окренемо шољице и да види која је следећа срећница. Она је из ужичког краја и увек је погодила па сам се понадала да ће ми навестити нешто лепо. Окренула сам шољицу и ставила на сто. Почела је ритуал, предсказивала скоре сусрете и велике љубави, а онда, када је са стола узела моју шољицу, нагло јој се лице смрачи па промрмља: „Чија је ово шољица, најбоље да је одмах разбије!“ Ћутала сам, али сам

претрнула. Глупости, помислих, ко у то још верује, само се забављамо. Тог дана радила сам другу смену. Враћала сам се бициклом кући кроз ноћ и намах густу маглу. Последње чега се сећам био је звук аутобуса иза мене и шкрипа гума.“ Заћутала је загледана у испијену шољицу пред собом. Девојке су почеле да устају. Устала је и она, узела штаке и на једној, савршено вајаној нози, кренула са њима. На столу су остале шољице са загонетним шарама талога кафе.

РАЗГОВОРИ СА ЗВИЈЕЗДАМА

Како год објашњавали постанак свијета, све ми се чини да и знанственици и теолози сматрају да су звијезде настајале одмах, прве, на самом почетку. Ја вјерујем да су у свемир убачене на крају стварања, онако као што шумећу таблету убацујемо у чашу воде. Многе сам их јасне вечери проматрао како се свјетлуцаво пјене. Слушао сам како шуште, па дешифрирао њихове поруке.

– Не вјеруј тим одраслима, завест ће те на криви пут – савјетовале су ме у дјетињству.

– Овакво ћеш миље од сад стално тражити, али вјеруј, нећеш га се наживати док не завршиш свој земаљски пут и не заповиш пут нас – квариле су ми доживљај првог пољупца.

Као сметен, изгубљен младић, намртво сам се напио на једној свадби. Изгребен стаклом, обневидио и избезумљен, километрима сам тетуроа кроз ноћ, све до сусједног села у ком сам проводио празнике. Бауљао сам преко гудура, кроз планину, по рубу провалије и кањона.

Не бој се, ја те држим! Вучем те даље од понора – храбрио ме пуни Мјесец.

– Све је то неважно и пролазно, рекосмо ти одавно – његове су пријатељице утјешно шапутале кад ми се распадао брак и раздвајала обитељ. – Коначну ћеш срећу пронаћи тек уз нас.

И сада; док ужаснут стојим у ноћи, крај свог аутомобила, а натмурени полицајац батеријском лампом освјетљава беживотно тијело заплетено у срушени бицикл, манијакално тражим звијезде на црном своду.

СТАРЕ ЉУБАВИ

Да ли сте приметили да и осећања умиру као људи?

Бива то понекад, и без најаве. Напречац. Али најчешће у потаји. Слабе нагрижена непажњом и немаром. Тињају све док не ишчили и најмањи разлог за опстајање. А онда згасну. Ненаметљиво, тихо. Као да их и није било. Само сећање остане њима натруњено.

А онда, кад им се најмање надате, треперава и несигурна, искрсну. Блесну на трен као свитац у предвечерје. Ти пропламсаји не дозвољавају да заборавимо баш све. Остају трунчице најлепшег, најплеменитијег и, као најудаљеније звезде, зраче. Подстичу неку благу, необјашњиву а исцељујућу, мешавину радости и туге истовремено. Светле као мали, само нама видљиви светионици. Помажу да се приближимо обалама своје душе. И сламку спаса да напипамо и онда када је свуда око нас, и у нама, мрки мрак.

Тако нас и одавно мртве, старе љубави, као звезде падалице још једном опчине. И наговештај смешка измаме. Смешка помирености са животом. Са собом. Са недостатком свега што смо хтели да дотакнемо. А нисмо. Само смо сањали.

ПРОПУШТЕНА ЛЕКЦИЈА

Неке ствари у животу се десе нагло и неочекивано, људи остану затечени па се дуго ишчуђавају. Али ја моју тугу познајем одавно. Већ дуго нас две ходамо руку под руку, навикла сам на њу толико већ да нећу ни приметити кад ме једном потпуно освоји.

А упознале смо се сасвим случајно (или је то она одавно планирала, не знам). Моја деца су тад већ била од-

расла и чинила су све да изнађу начин како да што пре и што даље отпрхну из гнезда. Ни као бебе нису прошли фазу пузања, већ су се, чим су довољно ојачали, усправили на дрхтураве ножице и закорачили. То исто су учинили и као одрасли људи, одбијајући да признају да су границе одавно постављене, и да се мимо њих понекад може провући, али само уз мање или веће савијање кичме. А они томе нису били вични. Свему смо их осталом научили њихов отац и ја: и како да раде и како да воле и како да буду праведни, да не греше и да не згреше. Лекцију о сагињању намерно смо прескочили, у јаловој нади да им она у двадесет првом веку неће бити потребна. А она им је, ох ироније, прва за-
тебала.

Немања Лајунџин

КЊИГА

Нити је он био читалац, нити је оно што је отворио испрва била књига. Белина папира утопила се у његово бледило.

Знао је да су људи попут раздражених гонича.

Они трагају за крвавим симболима, не би ли их криво протумачили, а потом олизали.

Стога је попуњавао хартију попут месара који пакује цигерицу.

Чупао је сопствене органе и размазивао их између редова.

На једно опредмећење измеље се двадесетак килограма меса.

Папир је само упијајућа твар и омот, све остало су отисци и ткиво.

Кад се пуноћа у потпуности преточи у празнину и коске провере кроз кожу – дело је завршено.

То може бити књига, мапа давно заборављених предела, или неважећа возна карта.

Зависи од посматрача.

ПРИЧА О ДВА ГОВНЕТА

Приповедач се нашао између два Говнета.

Они му се обратише својим гнусним језиком.

И он их стаде слушати згражавајући се. Врт је остао између – непримећен.

КРАЈ РУНДЕ

У рингу сам између четири повисилице.

Удишем ваздух Моцартове сонате у Е дуру.

Поклањам се публици, добијам аплауз шеснаестина и синкопа.

Без икаквог знака соната креће ка мени левим крошеом, браним се брзим покретима десне руке повлачећи гудало.

Узвраћам аперкатом триола, ређајући их по реду, тактички. Изненадни директ разрешилице ме стиже, бојим се онога што долази. Најтеже је признати, али моја модрица не лаже. Фалш ме је нокаутирао. Крај је рунде, али не и меча.

Устајем, побеђујем.

ПОЈАМ РАСТЕГЉИВОСТИ

Завршавамо кућу крпећи се како знамо и умемо. Ближи ми се пензија, али, ето, морам да радим, јер остали у кући (жена, ћерка, син, снаја) имају те немају посао, а овај мој, како год да је тежак, за сада је био најсигурнији. Једина плата која је била увек ту. Хмм, ту, то кратко време. Од момента када би новац легао на рачун, до пар сати колико ми је требало, кад завршим посао, да га подигнем у банци. Онда би се све истопило. И новац који сам добио за оно што сам имао, тамо доле, пре бомбардовања, и то се истопило. Кажу лед се топи. Бога ми, новац се топи два пута брже.

Завршавали смо кућу узимајући све на кашичицу и то ону малу, развлачећи цемент, греде, блокове, колико је год могло да се развуче. Е сад, све су то чврсте ствари па је и њихова растегљивост ограничена. Син је надгледао мајсторе док сам био на послу, а ја настављао у поподневним сатима. Било како било, стигли смо и до крова.

„Тата“, како сам се јавио на телефон, знао сам да нема ништа лепо да ми каже. „Тата, фале нам црепови!“

„Не фале сине, него их нисмо ни купили“, рекох му покуњено. Знао сам да их нема довољно, али сам се ипак надао... Ко зна, савремено доба. Можда једног дана и те ствари постану више растегљиве!

БИСТРИНА

У рукама ти је прича за коју имаш извесна очекивања. Ако су та очекивања превисока, разочарање ће бити извесно. Ако су сасвим ниска, онда ће те пријатно изненадити. То не значи да је прича добра или лоша. То што су очекивања била превисока, није умањило њену вредност, а прениска очекивања нису је учинила бољом. Да није било никаквих претпоставки или жеља пре почетка читања, онда би ова прича била онаква каква заиста јесте. Већ размишљаш колико ћеш времена одвојити за читање, јер твоји минути су драгоцени и зато овај текст мора имати вредност. Питање је само постоји ли вредност и ко уопште може да је дефинише. То што ти сматраш да је твоје време важно, нема неког значаја. Ако је одвојено за ову причу, значи да га имаш онолико колико је потребно. А да ли ће бити паметно утрошено, зависи на крају само од тебе. Време је да завршимо ову причу. Крај увек треба да буде неочекиван.

ЗНАТЕ, ОНО...

Знате, оно, када устанете рано и пожелите да вам је гас на шпорету синоћ остао укључен? А, знате, оно, када пре поласка на посао избушите све гуме на паркираним аутомобилима у вашој улици? Знате, оно, када залаје куче на вас, а ви га гађате флашом пива? А, да ли знате, оно, када неко непрестано прича поред вас, а ви му поломите три прста и набијете телефон у грло? Знате, оно, кад дођете у фирму, узмете тастатуру и десет минута бијете шефа? А, знате, оно, кад вам притрчи чувар, а ви га гурнете кроз прозор са петог спрата? И знате, оно, кад улети интервент-

на, тројица вас придржавају и гурају на земљу, а ви ипак успете да пандуру одгризете уво? А, такође, знате, оно, кад вас доведу на суд, а ви адвоката ударите столицом, скинете панталоне и трчите лево-десно док вас обуздају пендрецима? А, знате и оно, кад вас сместе у тапацирану просторију и вежу за кревет по налогу лекара? И? Знате ли?

ТЕРЕТ

Њена нервозна појава је испуњавала просторију. Неки су говорили да је у питању амбиција. Други су је звали загорелом кучком.

Она се на то није обазирала, нервозом је испуњавала просторију по просторију, путујући неуморно са једног на други крај земље. Када је почело да нестаје просторија које није посетила, правили су нове, неупоредиво веће, у којима се нешто дуже задржавала.

На крају више није било просторија које је требало испунити нервозом и она је напослетку одахнула.

К.К.

Она држи винску чашу са три прста. Њене јагодице се лепе за танушњи сталак чаше и вино се разиграва у устима, све док огромна длакава шака нежно не обухвати њене прсте и чашу. То је управо она шака којом се придржавао за врх Empire State Building-a.

ЈОШ ЈЕДНА ЦИГЛА У ДУШИ

Волим да слажем цигле, да их милујем, глатке и упе-кле. Да замишљам, у какве ће се зидове претворити. Ко ће у циглама и између цигала живети? Да ли ће бити ишаране руком, или ће се преко њих котрљати ваљак, који расипа облаке.

Одрастајући, схватила сам да људи праве унутрашње зидове, сложеније и теже од ових видљивих и да је могуће наићи на зид, који попут огледала, одражава наша осећања.

Април је месец који изненађује чудесима... Случајним корацима, улазим у простор, у коме се духови времена пресецају. Поздравља ме зид од старих цигала. Додирујем их! На прстима остају одсјаји земље...

Наједном, у дубини груди, зид двојник је претрнуо. Велики је и види се са Месеца. Градила сам га, као да зидам задужбину у којој ћу се ломити и молити. Као да ћу живети вечно. Зид двојник се претрашио, јер је угледао себе!

Осетио је оштру тескобу од спознаје да се налази на погрешном месту.

Истог тренутка се срушио и стрмоглаво бацио на спољашњи зид.

Остали су загрљени... Срећни... Заљубљени...

ЈУТРО

Будим се. Јутро је бело.

Отварам очи с осећањем да сам страшно уморан. У устима осећам чудан укус.

Мува лети према мом оку и ја замахујем руком да је отерам, али то остаје без икаквог ефекта: мува и даље лети према мом оку. Замахујем још жешће обема рукама, али мува мирно слеће на моју зеницу.

Гледам муву у највећем могућем плану, како је вероватно нико никад није гледао. Шета по мом оку, мрда ножицама, чисти крилца која се пресијавају дугиним бојама. Затим из длакавих чељусти испушта сисаљку и лиже моје око.

На врата улази девојка коју волим. Стоји поред кревета и гледа ме. Допада ми се како изгледа и у стомаку осећам напетост. Мува на мом оку ми смета, али узбуђење учини да ми се мушкост укрути. Девојка коју волим чучне тако да јој се испод сукње наслућује она лепа сенка, гледа ме... Отера муву с мог ока и одлази фино њишући куковима.

Схватам да сам мртав, окрећем се на другу страну и поново заспим.

СИЗИФ

Мучио се, знојио...

На пола пута је помислио да неће успети. Онда се досетио да покуша цик-цак вожњом.

Стварно је, идући од ивице до ивице, спорије али лакше савлађивао пут.

И даље се умарао. Свеједно није било лако савладати узбрдицу, али је сада био задовољан собом. Било је извесно да може да стигне до врха и није га бринула спорост.

Када је стигао до врха и погледао пређени пут, угледа себе на половини пута како уморно и сустало посматра узбрдицу. „Вози у цик-цак!“, довикну себи. Махнуо је себи руком одоздо. Није му било јасно како се тога није сам сетио. Гризао се помало због тога али – било је важно да стигне до циља.

Када је стигао до себе на врху, погледа пређени пут и виде себе на половини пута како резигнирано посматра узбрдицу. „Вози у цик-цак!“, довикну себи и осети како се презриво посматра због присвојене идеје. Али, доле му није била важна етика: требало је стићи до врха.

Дошавши до врха, насмешио се себи пријатељски и погледао пређени пут. Спази себе на пола пута и хтеде да викне, али заћута одлучивши да се стави на пробу.

Мучио се, знојио...

КОЊСКИ РЕПИЋ

Још оволико времена да прође опет бих се сетио тебе из оних млађих дана. Не треба ми ни фотографија јер је твој лик остао као скениран у мојој глави.

Врело борско лето. Улице прекривене сиво-жутим димом из топионице рудника који просто штипа за очи и мирише на покварена јаја. У тој измаглици од дима појавила си се Ти. Нешто нижа растом од мене, са високом танком штиклом, браон сомот фармерке добро припијене тако да се оцртавао сваки твој мишић, како напред тако и позади, струк као у Барбике, прса као претеча данашњим силиконима и посебан украс који се не заборавља, дуга коса лепо обликована у коњски репић који је био немиран и додиривао час једно час друго раме како си окретала главу.

Једини проблем у том тренутку је био тај што си Ти била удата а ја ожењен. Нисмо дуго размишљали присетили се изреке: “Заједно смо јачи“ и остали смо заједно до данашњег дана.

Данко Б. Марин

НИЈЕ СРАМОТА

Обрисао је хлебом остатке хране на тањиру – није срамота, јео је у јавној тзв. народној кухињи: међу гладним жртвама транзиције.

Љубиша К. је лагано устао, обрисао уста салветом и изашао из загушљиве просторије. Пријала му је дуга шетња до паркинга, тамо је откључао свој мерцедес – сео и издуванио ароматични цигарилос уз опуштајућу музику...

Истинита прича и ко би дописао Љубишино презиме – био би бедни денунцијант, срамота за дописивача, али не и за савесног политичара народне левице из мерцедеса и народне кухиње...

МЕТАМОРФОЗА КАФКИНА И ЊИХОВА

„Шта се то са мном догодило?“ – помислио је сваки бот у свом боксу током разбијања снова о слободи виртуелно повезаних грађана. Дехуманизујући посао, јер је понижене сиромаштвом требало претворити у менталне робове или бар пацификоване поданике ауторитарног председника: нарцисоидног садисте.

„О боже“ – помислио је сваки бот – „како сам напорно занимање изабрао!“ Руке су им се пред очима претварале у неке хваталке, пипалке веома ефикасне куцалке по тастатури компјутера. Халуцинација уз савршенство испуњења радног задатка... Свршетак смене доносио је мале радости, подмукло изругивање шефовом послужитељу, креатури без кичме и разума. Четврт до седам и крај!

Крај и нови почетак: ШОК!

ПАСИЈИ ЖИВОТ

Ноћ је одвећ пала на плочнике. Један пас, луталица, попут пијанца тетура се. Види се да је болестан. Чак ни за мачком не залаје. Провлачи се кроз жбуње непоткресане ограде, с тешкоћом, нема снаге. Има већ петнаест година, време му је... И он то зна... Налази неко место, погодно, за сан. Вероватно последњи. Као човек са још оно мало људскости у себи, слабим замасима репа, покаже покорност и послушност према случајном пролазнику... Овај га ни не погледа... Боли то, па и једног пса.

Долази полако до краја парка, оног дела где је запуштен, немаром, човека. Ту је пас показао своју величину... Док је човек бацао остатке хране, он их је скупљао. Тешко би се могло рећи да их је јео. То се на њему није приметило...

Памтим још, био сам довољно одрастао да се тога сећам. Било је то некад куче са залепљеним чичком на левом увету, прашњавим, а попут чигре, које је јурило за комади-ма разбацаних папира, шарених, мислећи да су лептири.

Још јуче је то било.

Сад већ умире.

СЕЋАЊЕ

У време када сам имао седам, или можда мање, мама ме је често остављала самог. Не због тога што сам био несташан, већ зато што је морала ићи на посао. А, да, моји су се у то време растали.

Један од најчешћих начина на који сам проводио време било је играјући се са својим медом. Један жути меда, плишани, са округлим очима, које те једноставно разнеже

кад их дуже време гледаш. Чак толико да бих могао да осетим у крајичку ока како се скупља слана течност.

Данас имам скоро тридсет. Постао сам, некако, дрвенији, хладнији. Све радим некако без заноса, оног, као некад, дечачког, који ме је тако знао испунити срећом. Па да, ето, кад се сетим, кад сам скакао по старом кревету, на пример. Просто и сад видим ту гомилу прашине испред мене, и тај дечији смех, још одзвања у мени. Звук федера, шкрипа дрвета, и понеко „туп“, кад бих пао с кревета. Хм. Да, зато што су неки федери били оштећени и кревет није више могао бити раван.

Остао сам замишљен и сада, док ово пишем. А скоро ми је тридесет.

Доста се тога променило.

ЈОШ ЈУЧЕ...

Још јуче, шетали смо поред ријеке држећи се за руке. Моје мекане, крхке и сигурне, њежно стиснуте снажним рукама твојим.

Још јуче размјењивали смо топле пољупце као да смо се срели први пут. Слатким уснама додиривали, осмијесима тајне причали, живот у љубави живјели као да је последњи пут. Још јуче на сунцу смо се пржили, кришом пиво пијучкали и опрезно нашу дјецу посматрали док су се у пијеску играли. Ту, на том мјесту, брижно планирали септембарске дане. Како купити удбенике, школски прибор, ђачке торбе и „вјечито“ жељене „старке“? Још јуче смо слатке бриге бринули... силно живот вољели и нисмо од њега пуно тражили.

Јуче је брзо прошло! Стигло је сурово данас!

Још јуче смо здрави били. Данас сједим поред твог кревета и држим те за мекану и бледуњаву руку. Руку слабашног стиска у којем осјећам љубав, утјеху и пријекор због јецаја загрцнуте душе моје. Спорим погледима ме мазиш, уморним очима додирујеш моје тијело, а ја те љубим, милујем по коси, удишем мирис твога тијела, да не заборавим.

Још увијек одјекује ехо који раздире душу моју: – Жао нам је, госпођо, учинили смо све што смо могли!

Жељко Марковић

ПЕРСПЕКТИВА

Идем улицом. На тротоару стоје две особе средњих година и причају. У моменту, када ја пролазим поред њих, једна говори другој: „Нека учи норвешки или немачки језик и нека бежи одавде“. Чуо сам само ове речи, а позната ми је цела прича.

КОВИТЛАЈИ

Витлам на сигурном потезу од живота до смрти, укључујући и сопствени пут.

Свима нам је тако предодређено, само се неки у целој причи нешто боље од других снађу. При том не мислим ни на каква материјална добра јер сам суочена са првом неправдом грдње око сасвим небитне ситнице, дала себи у задатак да се никад у животу беспотребно не оптерећујем материјалним. И, срећна сам што сам у томе успела. Кожу да мењам, не бих.

Нека је довољно, не мора да претекне.

Срећа је на сасвим другој страни. Дође ми да гласно, коме год ко хоће да чује, проговорим: „Искреним осмехом, по људима, замахни.“

ВРЕМЕ ТЕЧЕ

Кад све пресабереш, најбоље је бити дете.

Можеш мирне савести да кажеш све што мислиш, а да се ником не замериш, јер је то што кажеш баш слатко, било да хвали или куди. Тек те у процесу одрастања опау-чи по глави неспоразум, настао управо због личног става. И од тада, па надаље почињеш да мериш хоћеш ли рећи или не, колико ћеш рећи, а одакле почиње ћутња. Опет до неке ситуације док баш то што си ћутао, а ниси рекао, постане проблем. Ако ти прилагодљивост није јача страна, може да ти се деси да се погубиш у вртлозима који се умножавају. Свестан да не можеш са свима да изградиш подједнак квалитет односа, политику незамерања имаш у виду, по систему да не чиниш другима оно што ти не би било право да ти, други, ураде теби. И време тече.

Живиш од неспоразума до неспоразума. Неких и не будеш свестан док не избије баш велики курцшлус. Расветиш се, и онда, паметнији, (да ли?) кренеш даље. Твојим именом нека несрећа може да се назове. Твојим примером може и препричавање са друге стране медаље да крене. Никад не знаш где ћеш dospети. Лавиринт је предугачак и непредвидив. Важно је да се из њега извучеш до излаза. А тамо, или је мрак, или светлост дана.

„БОЖЕ... ПОМОЗИ НАМ“

„Волела сам га...“ – гледала је кроз прозор у башту... „Ту, међу ротквицама...“ А онда је нешто пукло у њој, баш пукло: као што пукне зидна полица за књиге кад на њу ставиш наковањ. И још један... па још један; прасак – кад се лед ломи на некој реци у Сибиру, у пролеће, а нема никог живог на месец дана хода одатле да то чује...; мукло, да, мукло и труло... тако пукне престарео мућак... Смрад – као врелина из пећи кад убацујеш угаљ...

Суза. Последња људска суза. Очи... се мрзну. Очи су тврде. Блистају дијаманти.

Гледа кроз прозор у башту, не мисли ништа. Гледа кроз прозор, а стакло почиње да крцка, два паралелна бела реза, а онда помера главу, рагастов се дробе, са зида падају змије малтера док се окреће и устаје. Време је за пијацу.

СУСРЕТИ СРЕДОМ

Четири песника су седела за столом и причали о петом. Који касни.

Игра се звала: „Ја-имам-више-гована-у-устима-од-вас-пацери“, и састоји се у томе да у неспутаној можданој олуји, један за другим, или сви заједно, све ускачући једни другима у реч, кажу нешто заиста гнусно, на крајње подао начин, о некоме кога познају потпуно, боље него браћу... боље него себе: боље него сопствене песме.

Добри су. Ух. Добри су!

Онда је ушао пети, носећи вино и сир, хлеб и шунку. И рен. Блед и ознојен, рекао је: „Добри сте, ух, добри сте!! Трипут сам повраћао на степеништу.“

ПАЦОВИ ПИШУ ИСТОРИЈУ

Малишан слуша деду и замишља сцене у том, страшном, крвавом боју. Милош Обилић је крај распореног цара „од учкура до грла бијела“. Цару више помоћи нема... ни Обилићу. Целат прилази са секиром у руци. Деда пањ описује као сваки пањ у забрану изнад шуме. Прескромно описује и целата. Малишану се чини да његов деда описује целата као човека који мора да спреми багремове цепанице за кубе. Његова осећања су помешана, малишан осећа силу љутитог Бајазита и примењујућу силу целата. Све би то он могао да спречи, да је био тамо. Његов деда уме да прича, али не уме у боју да учествује.

Малишан је одавно постао деда. Запамтио је депортовање у логоре, бомбардовања, силу, и од Турске силе већу. Имао би много тога унуцима да посведочи, ипак, схватио је да је данас то немогућа мисија. Данас су најбољи сведоци они који се пред сваку опасност у мишију рупу сакрију. Или, можда је реч о пацовима. Кад осете опасност, напусте први брод, кад опасност прође, први се на брод враћају, и причају, причају...

(НЕ)СТВАРНО

Била је љубавница нашег директора. Потом заменика. На крају ВКВ мајстора. Имала је мужа и четворо деце. Многима се то допало. Од сваког, по једно. Онда су приче прерасле плот, и она се развела. Како је преживљавала кризу после развода с мужем, једино она зна. Да је била у кризи, сви су знали и сви су о томе бринули, наравно, једино је оговарајући.

Једног дана, разочарана пре свега у себе, предала је свако дете свом оцу и „одлепшала“ у манастир.

Опет је њен живот, и само њен, заокупљао машту њених познаника и комшија. Одједном, она је за њих била особа... И ту би прича запињала. Шта сад о њој рећи, сад не приличи оне лаке, ружне речи. Многи су се јако интересовали да ли је тамо срећна или пати. Људи, који нису склони одрицању прогласише је лудом. Нико од њих то није тражио, као ни сва она претходна мишљења о њој. Али, ми просто волимо о другима да водимо рачуна... као они о нама. Крај се не назире.

Деца, њих четворо, свакодневно се друже. И не жале се, и увек је заједно посете у манастиру. Вођени дечијим примером, и очеви су почели да се друже, због деце. Ко зна, можда и ње. И они је, само када су скупа, понекад посете у манастиру.

Верујем у ову причу јер делује (не)стварно!

ЧИТАНКА

Не волим читуље. У новинама.на улици поглед увек скакуће са познатих, непознатих, лепих, ружних, насмејаних, намргођених, безбрижних или забринутих, живих фаца.

Данас, не знам зашто, поглед одлута до паноа са читуљама и заустави се на познатом, насмејаном лицу... Точко?! Точко, мој друг... мој најбољи друг из школе. Пар читуља даље, Иван...?! Мангупи, несташни дечаци који ми поцепаше читанку. На крају, на последњем часу. Због добијених јединица из српског језика. Ја им позајмио читанку да науче песмицу и добију двојку, а они... Волео сам ту читанку. Туга, бес, љутња... а они се смеше са читуља...

ПОРТРЕТ МОЈЕ УЈНЕ

Имала је диван осмјех, а никада га није користила. На њеном лицу увијек је био незадовољан поглед. Имала је дивну косу, а никада дотјерану. Рајф је био довољан да јој коса не пада у очи и да јој не смета док чисти стан. Имала је нове папуче, а увијек је носила неке старе. Све њене хаљине биле су уредно објешене у ормару, а на њој увијек кућна, шарена хаљина.

У рукама увијек нека крпа. Крпа за прашину, мокра крпа за брисање стола или пода, суве крпе за гланцање, па силне крпе и жице за шпорет који се увијек блистао.

Никада није крпу испуштала из руку, као што неко не испушта цигарету.

Само посебни гости су смјели сјести у фотеље, јер су биле прекривене најлоном.

Нико није смио ући обувен, јер је било управо усисано. Нико није смио упрскати водом плочице у купатилу, јер се све сијало. А када би се то неком ипак десило, тада је настајао прави хаос у кући. Катастрофа!

И када је све блистало, задовољно је гледала и понављала:

– Ех, коначно сутра могу почети генерално чишћење стана.

Све је у свом стану чувала, само не себе. И све је трајало дуго, много дуже него она.

ДИО ИСТИНЕ

Рекла сам му само дио истине. Можда се питате зашто. Нисам га жељела повриједити.

А зар сам ја имала право некога повриједити?!

И да ли је он имао право на цијелу истину?

Можда.

Али, многи не желе чути цијелу истину. Желе да живе са дијелом те истине која њима одговара.

Да ли је онда дио истине – истина или лаж?

Лаж није, али није ни цијела истина. Зато што није цјелина, оставља могућност да се нечије друге ријечи прилијепе уз њу и да постане нека друга цијела истина или цијела лаж.

И поново се враћамо на почетак. Јесам ли онда требала рећи дио истине? И да ли сам онога кога нисам хтјела повриједити заштитила или учинила да никад не сазна цијелу истину? Да ли сам оставила могућност да истина дође до њега залијепљена са другим истинама или лажима и више и горе га повриједи?

А да ли сам себе повриједила?

Онај други неизречени дио истине је остао у мени, да ме дави, умара и узнемирава ковитлајући ми мисли.

Можда је најбоље ништа не рећи, јер понекад ћутање каже више него изречен један дио истине.

ОСЕЋАЈИ

Жена и ја смо заједнички уживали правећи дете. А она је сама уживала успешно правећи од мене кретена.

Она је у другом стању била девет месеци, а ја сам у стању кретена целог заједничког живота.

Ето зашто осећам да је, у мом случају, жена јачи пол.

А она се тако не осећа зато што јој се чини да не успева да искористи све моје потенцијале и да ме учини комплетним идиотом.

РУПЕ

Усвоје буџет – пун рупа.

Донесу нови закон – пун рупа.

Предвиде програм за улазак у бољи живот – пун рупа.

Почну нови коридор – одмах пун рупа.

Покушају да се склоне од одговорности – нигде слободне мишје рупе!

КАКО ПРЕЖИВЕТИ УМЕТНОСТ

Сви би да буду писци, песници посебно. Док је то у границама пристojности, поздрављам, али кад почну да умишљају, посебно кад себи дају велики значај, да порасту у сопственим очима, е онда се у мени нека злоћа буди. Не бих волела да је тако, али тако је, признајем.

Поремете ми равнотежу сопственог духа. На време, главног судију, заборављају. Живети уметност! Ко то не би волео?! Живот иде својим током. Највећа је уметност како проживети.

Многи играју фудбал или шах и ником ништа. Нико не каже, гледај!

Моја неписмена мајка, ћути, превалила деведесету, одавно. Ја као нешто покушавам да прибележим. Гледа, па рече: Само ви пишите, пишите... све сам ја то проживела... пишите, много нас је на свету, имате о чему.

ПРИЧАМ ТИ ПРИЧУ

Кад продам књигу, па се обогатим, купићу ти бојлер, и пумпу и машину за суђе? Повешћу те на неко лепо место, да видим хоће ли ми мозак стати. Не пушим, не пијем. Умем од ништа да направим свашта. Не знам колико ми је душа добра? Да сам се у животу намучила, само Бог зна колико! Али сам му и захвална што ме је окружио свим даровима које имам. Хвала и теби што постојиш!

САМОУБИСТВО

Стао је на ивицу зграде. Очекивао је ређи ваздух на 14. спрату. Да је спрат ниже, писали би да је несрећан случај; иронисао је. Очекивао је да ће, као на филму, погледати доле да буде занимљивије. Ипак, опасао је стегнутим погледом распасану периферију и почео убрзано дисати на уста. Ваздух се заиста проредио, паметовао је не осећајући мирисе. Стопала су влажна – окривио је за то чарапе. Зној на длановима није осетио због стегнутих песница. Можда да размакне прсте... мислиће да се стисао пре пада... али тако ће повећати отпор ваздуха. Добро је да се најео; брже ће падати.

Смучило му се. Оброк је баш био зачињен, помислио је трен пре него што је скочио. Чуо је само да је у ваздушном тунелу. Није видео светло на крају. Постао је свестан пада. Безбедан! Није могао да поверује да је у шлеперу без крова који превози јастуке.

Кад се пробудио и сишао са шлепера, видео је натпис: *Сјаваћеће као на облацима*. Чврсто је држао украден јастук и размишљао како је лакше причати у трећем лицу о себи. А онда се окренуо на другу страну у потрази за неоствареним сном.

ПРЕГРШТИ КИКИРИКИЈА

Шкрїо саїрїї хрїї їрїїшїуїрїї – крїї врїарїї – смрїїно саїрїї.

Да ли има сиромашније речи него што је прегршт, а богатије патетиком? Као кад из позе за молитву отвориш шаке очекујући да ти штогод уделе. Е, чисто да се запиташ

да ли се морало штедети чак и на самогласницима. Изузетак који потврђује *īрвл*.

Ниједан италијански преводацац неће за мном заплакати...

Много је лакше признати да имаш говорну ману док пишеш, поготово ако не умеш *īрлено* рећи *врлина*.

Као бестселер писац ловатор, узимам прегршт не хајући за цену, и јежим се на сам додир. Прегршт кикирикија купљеног на акцији и коначно пуна уста самогласника. Када би почетак приче био стих, *псећи* живот би ми био *песма*; кикирикији би били пратећи вокали, а ни ја не бих фалширао као и сваки пропали песник.

ВРЕМЕПЛОВ

Спори ход улицама које су одувијек биле његове – оне завученије, тише, крошњама липа и кестена засвођене; али и преко њих је већ ко зна колико нових слојева асфалта и можда му је баш зато тако тврд, оштар, као пут насут туцаником којим свако јутро трчи и увече бауља из камено-лома.

По цијели дан казальке сата га бичују, ноћу му црни пси кржаве табане лижу.

СУВЕНИР

Обично види како држећи се за руке безвољно базају Цејмсом док се мраморносиви облаци спотичу о торањ Мек Наба, али вечерас, док провејава први снијег, чује како шкрипи под ногама док надахнути надом једре Бејом, Дјуком, Квином, а онда Херкимером до броја 99.

Касније, све се свело на зурење у туђе прозоре и викенд пишања по сопственим животима у тржном центру по жељи.

ДЕТЕЛИНА СА ЧЕТИРИ ЛИСТА

Са своја четири листа угледала је детелина из ниске зелене траве човека, кога је знала од раније.

Сваки дан је ишао негде, уморан, исцрпљен бригама, усамљен, старио је пред лицима других људи, наочиглед самог себе, не желећи да уради ништа да заустави време.

Био је сам и кад је био у друштву, виђала је такве и пре, он је сигурно добар човек, не ваља самом себи. Имао је троје деце и жену, баш као четири листа детелине, а он је сам био дршка, држао је листове на окупу. Детелина се осмехне у себи, осети струјање и пусти се да је ветар поне-се чим угледа усамљеног човека. Паде му пред ноге, а он је подиже, погледа, пажљиво изброја листиће и окачи детелину на ревер сакоа. Детелина је била и сама срећна кад је човек почео да се осмехује. Човек сад зна да га чека срећа. Он верује.

ТРИ СЛИКЕ СТРАХА

Морска обала, шљунак. Дете се игра у плићаку: пушта да га носе таласи, на обалу, низ обалу натраг у море. Један велики талас га одвлачи, тумба га и окреће. Оно отвара очи и види светлост кроз стакласти зид тиркизне воде. Страх: хоће ли успети да се извуче?

Дете плива, скоро је стигло до обале, одједном, наилази сандолина и удара га по глави. Оно тоне а сандолина пролази и одлази. На плажи узбуна, стрка. Сви су поскакали са својих простирки и трче ка мору. Дете израња из воде, збуњено, можда и ошамућено. Слика нема звука. Страх је на туђим лицима.

На интернету једна агенцијска фотографија: морски талас у пресеку. Испод саме површине воде, ајкула плива ка обали. Линија воде прати линију њених обриса: главе и леђа. Хладносива вода и сивоцрна ајкула. Цери се, безбојно

ГДЕ МИ ЖИВИМО

– Па, ја не знам шта да вам кажем – рече црнокоса девојка. – Ја сам вам рекла, ја стално говорим људима да ја не могу да гарантујем шта ће бити са њиховим уесбеовима. Ови су компјутери толико раздрндани да ја не знам да ли у њима има вируса или овога или онога.

Није то, међутим, рекла. Рекла је, напротив, да треба понети уесбе и миша. То је код нас, изгледа, тако. Кажете прво „па, ја не знам шта да вам кажем“, затим, према инспирацији, нешто што можете граматички да склопите у сувислу реченицу. Да међу полазницима нису биле једна плава девојка и још једна црна, да су била три мушкарца

уместо ниједан, можда би рекла „не знам да ли сам вам рекла“ или „изгледа да сам пропустила да кажем...“

Курс је свеједно одржан, компјутери су радили – овај и онај, полазници су се премештали према компјутерима. Уесбеови више нису помињани. Нико се није љутио: цена је била багателна.

То је код нас тако.

БЕЗГЛАС(Н)Е ПРИЧЕ

I

Похабани смеђи сако који је леденог децембарског јутра освануо на клупи у парку без иједне изговорене речи јасно је причао: неком је негде ноћас било хладно; неко је негде прогледао кроз мешавину малиганске и предсветони-кољске измаглице и покушао да се сети где је то сатима раније заноћио и како је један лежај од дасака и камена заменио другим; неко ће негде стегнути око себе претанки комад одеће који му је остао и закорачити у још један дан без наде.

II

Чизме неколико бројева веће и јакница много мања него што би требало да буде.

Женска капица са вуненим цветићима на мушкој главици давно умивеној. Розе тренерчица коју ветар повремено залепрша око мршавих ногу.

Сваки комад за себе не значи ништа. Заједно без тога причају о рођењу на картону, спавању на исцепаној простирци, дому без адресе, школовању на улици, животу без обећања.

III

Јарко жути прслук и дрвена метла ослоњена на клупу на којој је седео обасјан леденим сунцем – оним што даје топлоту срцу, али не и костима. Смежуране руке откидају комад по комад кифле, делећи доручак са наметљивим го-

лубовима и понеким одважнијим врапцем. Осмех детета пречистог срца.

Смешим се и ја њему, а онда спуштам главу због стида јер, да не би њега, у трци за небитним не бих видела да је небо никад плавље.

ЗВОНЦА

Када ме обасја топлина ноћне тмине у топлој постели, надлазе ми свакојакe мисли и недоличне жеље. То је затечено стање моје пролазности, минуле младости и неке сете. Не, није то порив за развратност. Можда је подсвест?

Стрепим да добро не чујем звонца и прапорце, да ми у тмини рука не осети пулсирање упецане рибе. Годинама их хватам само штапом са звонцима и прапорцима. Ухваћену рибу бих пољубио осећајући контракцију њених мишића, њену немоћ... Дамари мога срца и немир моје душе повезују ме са сексуалним чином и задовољством испуњеног бића. Нисам подређен. Али јави се туга, кратко уживање прекинуло је нит нечијег живота. А у љубави задовољство је обострано. Кад чекаш сома и звонце зазвони, добио си наду. У сексу је за наду време дуже. Љубавници ће се правити важни и због поноса чекати. Време тече и не знаш кад ће звонце. Живот мој није као ваш. Ја сам као сом из дубине: јури ка плићаку где се мање рибе размећу у празно. Понашају се увек тако да бисмо их ми чекали и чекали.

И задремах тако размишљајући испод врбе те вечери, сањах лепе девојке, а струну у гране уплео ми сом и покидао цео систем.

ПОТРАГА

Пловио сам галаксијама. Био сам ловац на блага изгубљених цивилизација. Понекад је улов био велик, а некад су други трагачи били бржи. Цијели живот велика авантура. Постао сам жива енциклопедија древних цивилизација. Свака од њих имала је свој почетак и свој крај. И ону цртицу између, кратку искру у океану бесконачности.

У једној галаксији, на трећој планети њене периферне звијезде, срео сам њу. Изучавала је космогонију. А у њеним крупним црним очима, огледао се свемир. Знао сам да је моја потрага завршена. Био сам просјак, све док је нисам запробио, а она ми рекла, да!

САН У БОЈАМА ДУГЕ

Будим се из сна, око мене расуте боје дуге стапају се у пруге.

Откуд ја на небу изнад облака што плове, чија рука ме то повела у свет висина као лептира?

Латице ружа играју коло у спектру, а облак се топи као пахуља снега испод зрака сунца.

Небо је пуно дијаманата и рубина које пругама дају све могуће нијансе, а онда нестају као сапуница.

– Бррр! Бррр! Буди ме аларм мобилног телефона.

Време је за право буђење.

УСАВРШАВАЊЕ

Запржи себи чорбу. Сатерај се у ћошак. Уђи у безизлазну ситуацију. Доведи се пред свршен чин. Стави се у немогућ положај.

Не очекуј да све уради неко други.

БАЛАДА О НАЈСРЕЋНИЈЕМ ЧОВЕКУ

У богатом граду на северу земље издвојен је човек изабран рођењем да буде срећан за себе и за друге. Становници, свако својом снагом, подупираће срећу најсрећнијег човека. Често се нису радовали себи, али су се увек радовали њему.

Поштеђен свакодневних брига, слободан да се бави чиме пожели, кад пожели, колико жели, с великим стрпљењем подносио је храбро поверено бреме, да буде срећан за себе и за друге, радујући се ретким тренуцима када није морао да глуми.

На неки чудан начин понекад је заиста упркос свему једноставно проналазио у самоћи искрену срећу, за себе и за друге.

ЕМИНА

Кадгод сам одлазио у суседну варош, увек бих пролазио поред њене куће. Ту навику сам правдао својом љубављу према цвећу и врту, по коме се често шетала. А можда сам у варош долазио само због ове девојке, у коју сам се игром случаја, заљубио. Онако лепа и грациозна, лагано и сигурно улазила је у моју подсвест. Сваког дана, све више ми је личила на Емину, Емину из истоимене Шантићеве песме.

Јуче, као и увек, пролазио сам истим путем, застајкујући, само да бих је видео. Погледавши башту, схватих да је нема. Шетао сам и чекао да се појави. Међутим, ње није било. Из суседног дворишта знатижељно ме је посматрала нека жена.

– Извините, – упитих је – знате ли можда где је девојка која овде станује? Знате, она, која се сваког дана дружила са цвећем?

– А, ви вероватно мислите на Емину – одговори жена. – Бадава чекате господине, нећете је видети. Синоћ је отишла некуд, са неким песником, кажу да се зове Алекса. И он је, као и ви, сваког дана пролазио овуда.

Немо сам посматрао расцвале јасмине и јасно чуо њен глас: – Извини, ово је једном морало да се деси.

ТАНДЕМ

Био је нешто млађи од мене, студент пољопривредног факултета који је углавном сам, возио тандем бицикл по граду. Необична ситуација у време када сте обично без страха могли да упознајете момке на улици.

Његова љубав је као и име била не мања, него увек већа од моје. За дужину свог бицикла је у томе био испред мене. Никако нисам могла да га стигнем, нити је он могао бар мало да ме сачека. Просто, нисмо били тандем.

ЧУВАРИ КАПИЈА

„Чувари капија“ су давнашњег порекла. Потомке „чувара капија“ данас можете препознати у градском превозу по томе што обавезно стоје на вратима. Углавном су то људи у снази, погледа „где си кренуо кад ја ту стојим“ или „уопште не разумем шта хоћеш“. Они су чувари простора између два света. Свог унутрашњег и свог спољашњег. За њих не постоји ништа и нико други. Због тога и сами остају заглављени на вратима светова.

Временом, и под теретом година „чувари капија“ се трансформишу у категорију људи који се називају „тркачи седла“. „Тркачи седла“ су без обзира на године витални и брзи. По самом уласку у градски превоз, превазилазе своју некадашњу улогу „чувара капија“ и бацају се у лов. Уз опробану стратегију, не бирајући средства, храбро и поносно освајају нову територију.

Остали, који иза себе немају порекло и традицију „чувара капија“, могу послушно и ћутке да се склањају.

НЕШТО САСВИМ ЛИЧНО

Рекла је да јој се изузетно допадам.

Да јој не смета кожа осута чиревима на мојим образима ни сиве, отекле кесе испод закрвављених очију.

Блискост – то би прво помислила када би ме спазила како долазим преко станичног перона, ослањајући се на штаке док завоји лепршају око мене као заставе.

Рекла је да нисам свестан колико смо имали среће: она, што је пронашла мене, и ја, што сам пронашао њу.

У жељи да ми се што пре, у потпуности преда, рекла је, вечерас ће ми дозволити да лизнем стигмате расцветале између њених груди и свеже, тек откопане ранице на запешћу и десном бедру. Загрљени, полако смо кренули пустом уличицом, ка љубавном гнезду смештеном у оближњем шахту.

У ваздуху је мирисало пролеће.

МЕМО

В. жмури и види како се у њој, слику за сликом, одмотава њен живот.

Старачки дом и хладни кревет у стационару. Парк којим шета. Двособни стан и вечери уз грејалицу и ТВ дневник. Смрзла земља на гробљу, ковчег и С. у ковчегу, обучен у одело са венчања. Канцеларијски сто и гомила уговора које педантно пушта у процедуру. Црква Светог Марка, венчаница која шушти док силази мермерним степеништем. Састанци са С. у расходованом подруму Прехрамбеног комбината. Гимназијска клупа и оловка која подвлачи нејасан текст у књизи. Игра на гомили шљунка у задњем дворишту. Широко и насмејано мајчино лице наднето над

колевком. Опна која јој притиска груди док плута у хладној текућини, док је са свих страна, као тканина, обавија мрак.

Све то може да види прецизно, јасно. И чини јој се да руком може додирнути сваки прегиб успомене, сваки њен непослушни шав.

Онда чује звук браве и ваздух у соби се промени, нагло постане хладније. Неко је ослови, она одговара, али не чује сопствене речи. Са извесним напором подиже очне капке. Када отвори очи, међутим, она не види ништа.

Драјан Појовић

ЖАЛОСТ

Сувих очију плачем

ХВАЛА ШТО НЕ ПУШИТЕ

– Ионако ћемо умрети – говорила је увлачећи димове
у своја љупка уста, створена за све пре него за умирање. –
Ионако ћемо умрети.

И то каже савршено мирно.

ОСЕТЉИВЕ

Мали ауто се тресе носећи са гробља триста кила жена. Исплакале су се за рођаком на кога је нагрнута земља. Онда су се за софром сите најеле и отежале. Симка је морала о свему причати, све претрести па уста није затварала. Прекипела је из своје столице ка мењачу и волану и ка кћерки за воланом. Бокови и бутине свуда. Прича само Симка. Тешка и овако и онако. И фићи малом нешто пуче. Не помера се. Кћерка проба све да га покрене, а Симка сипа речи на све. Распалила се.

У сусрет им долази камион са двојицом зрелих мушкараца. Прилазе фићи и Нада им говори о могућем квару. Раде обојица. Симка у пламену, гори:

„Да је мој муж жив, имале бисмо ћебе! Сад ти, ћерко, лепо да частиш људе. Снађи се шта ћеш и како ћеш!“

Нада и тетке зинуле, претрнуле, скупиле се и смањиле. Хоће ли то бити редом!

Она двојица се намрштила и погледују у Симку испод ока: „Не треба“. Одоше и не окренувши се. Умакоше.

Симка сипа и на њих и на сестре и кћерку, које у земљу тону.

СЛОБОДА ЋУТАЊА

Они су ћутали гледајући се међусобно, док је он ћутао оком посматрача. Затим су они ћутали гласом победника, а он је гласно ћутао. Ћутећи питао се зашто они и даље ћуте. Можда су схватили да је ћутање злато или..?

Злато ћути само кад је у дукатном облику у ћупу сакривено. Ћути и небо ведрином својом кад у ћупу види злато. Недостају речи и месецу кад га облацима слутње препокрије небо. Тишину носи и река кад се својом белином у њој окупа месец. Нема је и радост снега кад га на таласима пут даљина понесе река. Нечујне су и шумске гране кад их својом лепотом обаспе снег. Ћутањем се одазива и ранолисна трава кад је својом љубављу загрле шумске гране.

На згужваној трави, после богомданог, леже она и он, кријући свој глас као загарантовано право из свезнаје свих могућих закона. Као слободу ћутања.

ДЛАН ИЛИ ШАКА

„Длан или шака?“

Човек који је стајао под дрветом, рекао је: „Длан“. И окренуо је длан лицем према небу. Човек који се пео уз дрво, узвикнуо је: „Шака!“ И наместио је длан лицем према земљи. Тако је длан постао шака.

„Зашто длан?“

„Зато што дланом молимо, волимо и пружамо. Дланом сакупљамо капи кише са нијансама љубавних додира, а сунчеве зраке увезујемо у могућност смисла живота. На њему је наша судбина присједињена дахом богорођења.“

„Зашто шака?“

„Зато што шаком згрћемо све незгнато, али и згнато туђом кривицом. Палац обично придржава њен захват у животним хтењима, док кажипрст носи време претње или ход истине. Зглоб малог прста је увек у извирујућем страху јер домали очекује да буде обележен знаком љубави. Средњи прст држи шаку у равнотежи показујући оно што се не показује.“

„Шака или длан?“ Неко је пао са дрвета.

ГОСПОЂА МИЛА

Те ноћи је госпођа Мила сањала нејасне снове. А када ју је прва светлост дана пробудила, одлучила је да живи својим животом, онако за себе. Из своје куће је најпре избацила сав јефтин намештај, непотребне ствари и предмете. Тај тренутак је био мамац да се ослободи читавог малог света старудија. То је њој изгледало као мала победа. Све је у њеној кући од силног чишћења и поспремања мирисало, сијало и блештало. Све собе су наједном изгледале дотерано, топло, меко, по неком строгом правилнику. И госпођа Мила се напунила радошћу и добротом. Пред њеним корацима су се отварала сва врата. Постала је ведрија са сваким даном и јача са сваком ноћи.

Данас јој је неко поставио питање „Колико ти је година, госпођо?“

Е, то ти не могу рећи – одговорила је госпођа Мила.

СКОК

У собу доктора Н. увлачи се месечина и обасјава мост тик крај прозора ординације.

На мосту се клати нечије тело спремно за скок.

Доктор Н. отвара врата, одлази до моста, скида тело и уноси га у ординацију.

– На шта се жалите – мирно пита доктор Н. пацијента грицкајући нокте.

– Господин Паркисон (тако се зове тело које се клатило на мосту) каже: живци... живци су ми у тоталном хаосу.

– Добро, средићемо ми то.

Доктор одлаже грицкалицу и звизне пацијента по колenu.

– М... м... м... мумла доктор, врти главом и одмах констатује: апсцес трбушне дупље, еритроцити и леукоцити су у рвачком захвату, хормони дрхте, канцер крцка леви бубрег...

– Али, докторе, мени су само живци – побуни се тело које се већ клатило на мосту спремно на скок.

– Ћутите и кажите: ааа и доста са тим вашим живцима...

Доктор је прави „стручњак” за брзе анамнезе те ни пет пара не даје што пацијент (мисли он) мења одлуку, ону о мосту.

И опет звиз по колenu господина Паркисона.

– Ево, и носна вентилација вам је слаба па не знате са које стране ветар дува, а канцер само јуриша, морамо то што пре да оперишемо одоздо па на горе, ма који живци, одмах у операциону салу!

Треба да се спасем из ове приче, закључи господин Паркисон, истрча из ординације и скочи са моста без оклевања.

ЧЕКАЈУЋИ ЉУБАВ

У свакоме од нас вришти потреба да будемо освојени, љубавници живота, вољени, поштовани, мотивисани. Свака љубав је изузетна а самоћа је наша сенка које се стидимо, а не би требало. У ноћима као ова, где је једина разлика та што се на небу појавила само једна звезда луталица, несретница, одбачена од свих, свом силином усамљене душе желим да будем вољена на све четири стране срца. Моја љубав да ми пева и буде песма моја, речи да ми уплиће у плетенице, душу храни мрвицама маште, да се дивимо шареној дуги, пауновим перјем окићеној. Желим и друге да усрећујемо а људима без душе да помогнемо да се сете где су је изгубили. Вапим за тим да ми помогне да не зависим ни од чега, јер све што треба, он ће ми дати. Молим се да ме не повуче тренутак неке лепоте јер ће увенути као и сваки откинути цветак. Рукама испреплетаним око тела да загрли моју нежност, опуштеним чулима опипаваћемо сваки нови дан. Да ме смести у свет разумевања и топлине, и избрише ову маглу из очију због које не видим ништа. А ако је не дочекам, скидаћу вене своје, и топлом течношћу на улици свог детињства написати: УМРЛА ЧЕКАЈУЋИ ЉУБАВ.

КАЖИПРСТ

Пружио је своју руку ка мојој, као да је хтео да има нешто своје а не да се рукује. Рекла сам му: – Ухвати мој кажипрст, нека буде твој. Можда ти делује мало, али боље је и то него да цела ја нисам твоја.

Тако је мој кажипрст постао његов.

КАКО ЈЕ ОН ПОСТАО КРПА

Изгледао је увек некако чудно, као да је несашивен. Сав је био накриво скројен и на појединим местима, где је требало да буде шав, био је распаран. Једина ствар која га је држала на окупу биле су закрпе, које је сам себи ушивао, дајући тиме илузију целине, иако је знао да је само питање тренутка када ће да се распадне.

Видевши све те шавове и порубе, узела је конач желећи да га скроји. Шила је тако марљиво данима, правећи му грудни кош од закрпа да му није хладно, очи је ставила напред да би боље видео. Срце је било сво у фронцлама, па је и њега превентивно закрпила. Толико је шила и конца потрошила, да га је зашила за своје прсте. Од тада се нису раздвајали. Све му је сашила, али срећу није могла да му скроји. Рекла му је у шали:

– Коначно сам нашла начин како да будемо заједно. Баш си глуп ако те то не чини срећним.

– Али то што смо заједно мене стварно не чини срећним.

– Знаш. То је зато што си глуп!

Схвативши да је посао који је започела узалудан, и да је пред њом чудовиште које је сама скројила, повукла је конац који га је држао на окупу, и он се распао.

Тако је ОН постао крпа.

РОД И ПОРОД

Испред нахереног породичног кућерка, у дубокој хладовини ораха који је наткрилио све, старица мајка окупала своје седморо незбринуте дјеце, сви пензионери.

ПУТ У ПОГИБИЈУ

Кад сам тај пут главом лупио о тло – намах сам уронио у Земљу, у Планету. Драматично тумбање црницом, кроз гранит, кроз магму, воде понорнице, чаробну пећину без почетка и краја, ко би га знао куда све, али знам да сам отуда изашао у непознато, негдје на сасвим другом крају Планете. Па сам се онда винуо у висине, са некаквог хиподрома, космодрома, не знам ни шта ли то бјеше – али сам спознао Мљечни пут, Велика и Мала кола, Венеру, и пуно тога непознатог, никад виђеног. И што је најчудније – очас сам се створио на истом оном мјесту првотноме. Лебдим над провалијом у коју би замашан метеор могао стати, и мислим – како сам јак!

СТРПЉЕЊЕ

Мелодијска линија те муве зунзаре била је дуга онолико, колико и моје стрпљење.

ФРКА

Еј, брате, јеси чуо, она Маргита се смувала са Љубом Злобом. Да шизнеш. Скапирала сам ја одмах да се они домунђавају. Све мислиш да су то жваке, да то зихераши само чешљају језик, а оно чупаво: типос декинтирао, па збаррио Маргу. Она сија лову, а он лузер на факсу, лузер и као калауз мајстор. Ма испушена лула! Заћорила се па никако да мућне чонтом. Које су јој то труле форе? Није она његов пајташ, бре. Брате, она на истој дасци са тим мудросером! Знам да она преферира буцоване. А сад, усосила се, а он се испрђује. Ако је уштопам, можда и избегне фрку. Еј изви-ни, мора да палим!

ХОТЕЛ

У хотелу празнине, све ствари упиру прстом једна у другу, изненађене да нису толико празне. Намештај чезне да буде удобан Сунцу које случајно ту борави у потрази за изгубљеним сјајем. Земља по собама испитује коју од слика које висе по зидовима је насликао грумен-уметник.

Небо се возика лифтовима, убеђено да је ту спазило птицу коју сада никако да види.

Живот и смрт у том хотелу бораве некако у тајности, смештени у суседне собе.

Неретко, мислима комуницирају преко једног танког зида између соба. Смрт је управо прочитала мисао живота да је природа превише узела овај хотел празнине под своје. Због тога сада одједном и небо и земља и Сунце, траже птицу, грумен и сјај у својој сопственој празнини.

ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Сунце се шета као неки неугледни пролазник по улицама цивилизације. Заогрнуто је плаштом идеје о напретку. Један зрак земље би да води дијалог са њим. Сунце осети да је његов плашт све похабанији од ове идеје. Сунце закрпи чак плашт свој неком новом технолошком иновацијом.

– Зар је то цивилизација? – обрати се Сунцу небо. Небо је сматрало да је за њега само птица, идеја о напретку.

Али Сунце ипак пронађе шраф којим је свој зрак зашрафило за небо. Затим је почело да тражи још неке алатке, да оперише ноћ, тако да њено црнило буде изложено новим медицинским достигнућима.

Одједном Сунцу одвуче пажњу једна прилика која му поче да даје савете о идеји о напретку. Сунце тад схвати да је нагодба живота и смрти о напретку, та човеколика прилика која подсећа на прошлост.

Јован Рукавина

САН

Сањам оца, како опрашта доктору његове пропусте. Ја нећу, и одлазим. Куму чиним посету, на послу. Долазе, и одлазе жене на доручак.

ПОД ХИТНО

Узнемирен је из темеља. Те недеље – одласци код доктора, небулозе преко телефона од стране родбине, црне мисли и тотални песимизам су га тотално уздрмали. Мора да се вади из тог бедака. Под хитно!

Алиса Салојек

КАДА БИ ПЕРОНИ ГОВОРИЛИ

Недавно чекање воза на клупи у хладној чекаоници сомборске железничке станице, вратило ме у неке средњошколске дане давне... И кроз сећање изрони помисао: да се кроз све ове године, на тој станици ништа променило није, осим нас.

ТУЗЛА 2015.

С повијесне удаљености још увијек изгледа непримјерено рећи да у Тузли живи Југославија у њеном најбољем смислу. Људи су „раја“ и неоптерећени националним, премда је доминантна религијска усмјереност више него уочљива. Млади пуно рјеђе прђкају по мобителима и имају више поштовања према старијима и успјешнијима, чак и кад је њихово вријеме давно прошло. Идеал младића није стопостотно набилдани маркирани шминкер с брижљиво намјештеном фризуром и тетоважама, који вози BMW, Ауди, Мерцедес или барем Passatt. Стандард је нижи, а људи су топлији, те истовремено посјеђују изванредан сензибилитет за различитост па њихова гостољубивост не може бити доживљена као насилна. Надам се да ће цивилизација помутити ово романтично сјећање тек онда кад сретно преселим на Марс, или, што је пуно реалније, у мрачни скучени кутак у подземљу поред неке цркве.

ЦИЈЕЊЕНОСТ

Познате чињенице о цијењености одређених људи и занимања барем мене особно увијек изнова фасцинирају, у новим или старим а опет доказаним детаљима.

Логично је да нека занимања уживају бољи друштвени статус од неких чији је садржај и ефект упитан или нејасан. Или је пак посве упадљиво да садржај нечијег посла и није нека мудрост, као примјерице вожња камиона, дегустација зимске саламе или скупљање крупног отпада.

Примјерице, у нашем су друштву лијечници изразито цијењени, јер им је школовање дуготрајно, а здравље (о којем они воде бригу) увијек је најважније, премда тога по-

станемо свјесни тек кад смо старији, и вјеројатније болеснији.

Инжењери електротехнике или грађевине су такођер цијењени, јер су им плаће високе (премда многи не знају често егзактан разлог томе). Цијени се опет професоре и наставнике у школама и на факултетима, јер их се сјећате док сте нешто учили, па је вас двадесет, тридесет, педесет или стотину слушало њега једног, ма што он говорио, и ма колико ви од тог касније имали користи.

Поштује се политичаре, јер могу говорити дуготрајно, течно и без престанка (каткад им додуше замјерају да говоре пуно а не кажу ништа), а имају реални утјецај на квалитету живота наше државне заједнице. Цијени се врхунске спорташе јер постижу натпросјечне резултате у тужним и иноземним размјерима, пратимо их у медијима који нас тјерају да их видимо у ситуацијама које баш и нису увијек достојне респекта. Народ се диви новинарима, глумцима и спикерима у медијима, јер их читамо и гледамо хтјели – не хтјели, па их препознајемо на улици и нехотице морамо скренути поглед, макар на тренутак.

Расправа о евентуалној прецијењености људи који раде у наведеним занимањима навела би ме на преиспитивање властитог осјећаја инфериорности, и исправности одабраног животног пута.

Стога се ова прича завршава чистом констатацијом овог сегмента наше друштвене реалности.

СЕНКА

Низ пролаз данас пре поднева пролетела је нека сенка. Учинио ми се познатим њен стас и њен ход. Помислих на тебе и вратих се да видим да ли је то заиста неко свратио у наш пролаз или ми се то само учинило као много пута до сад. Сетка не беше сетка већ неко ко је страшно лично на тебе. Не верујући својим очима, пођох му у сусрет. Он се осмехнуо кад су нам се погледи срели. Прошао је поред мене и наставио свој пут. Ниси то био ти.

Ниси то био ти. Са оне стране дуге никад се није вратио нико. То се моје срце само понадало и на тренутак поверовало да си то био ти.

БЕЛИ ГОЛУБ

Бели голуб је слетео на зид старе тврђаве Рам. Пробудила се река и послушнула шта то прича непознати ветар дрвећу на обали. Није разумела ни реч јер је он говорио на неком непознатом језику. Крошње су шумеле радосно упијајући сваку реч. Ћутао је одавно заборављени стари град. На рамена му се спустило небо. Као кроз сан, пред очи су му долазиле слике легија које су некада пролазиле кроз његове капије од камена.

– Како се зове овај град? – питао је голуб гаврана који је шетао тврђавом.

– Зови га како хоћеш непознати путниче – рекао је гавран гребући канцама по трави.

– А шта ти то тражиш овде премудри? – питао је голуб.

– Тражим алку са врата плоче подземне тамнице, врата да јој отворим – каза гавран – ту су ми затворили давно, пре много година, побратима мог, брата јединог сокола...

КОСМИЧКА МУДРОСТ

Седим за столом. Подне је. Ведро небо прекривено је прозирним велом и полако се свлачи. Зграде су обасјане бљештавом светлошћу сунца. Осећала сам се залуђено. Смисао живота се слутио у близини, а ипак се скривао иза сенки и унутар суседних зграда. Мистерија ће увек постојати. Саксије на прозору су уредно распоређене; има их пет, као пет кинеских елемената. Зелена керамичка жаба ругала се гостима. Ругала се незналицама. Мудрост је укључивала и то да збудиш некога. Мудрост је болна и може другима да нашкоди... нарочито када истину погледају у очи. А живот је наставио да кружи; и планета је наставила да се окреће као да је не дотичу наши неспоразуми... није застала на трен, није се осврнула на погрешну страну, није трчала низ васиону, није је уплашио ни један астероид, ни један сателит. Она се окретала у свом ритму. Она се правила глупа и све нас је надживела.

Погледала сам у очи. У лажне очи које су висиле као амајлије. Сунце је обасјавало мој радни сто. Обасјавало је и те амајлије. Висиле су преда мном као да ме опомињу. Подсећају ме да проверим своју савест.

МАЛИ НОЋНИ ПЕРФОРМАНС

Ноћас после поноћи приметисмо гужву у дворишту неке запуштене зграде у центру. Угурасмо се некако у пространи, шармантно руинирани стан.

Шанк, ди-џеј и гомила веселог света. Лепо.

Приђем једном лику и питам га: „Шта је ово?“

„Клуб.“

„Како се зове?“

„Нема име.“

„Када је отворен?“

„Вечерас.“

„Које му је радно време?“

„Само ноћас. Ујутру га руше.“

ИГРА НА СЛЕПО

Више је посматрача него играча. Шах је мисаона игра.

Американци и Руси су се надметали у шаху. У време Хладног рата. Ум је, тада, царевао.

Моћни владар не воли отварање. Игра црним фигурама. Примењује сицилијанску одбрану.

Игра на слепо. Противника не жели да очима види.

С народом игра симултанку. Један против свих.

Фигуре су му као поданици. Воли да их размешта.

Пионе не цени. Радо их жртвује. Или их претвара у омиљену фигуру. Коња. Црног. Без јахача апокалипсе.

Краља напада. Тера га на рокаду. Припрема му замку. Мат позицију. Или га држи у шаху. Вечитом.

Краљица му је украсна фигура. Као енглеска краљица.

Понаша се освајачки. Што је такнуто, то је макнуто.

Игра државнички. Брзопотезно. Без размишљања. Плаши се да ће му истећи време. И да ће му заставица пасти.

Партија с народом није завршена. Потез је ковертиран. Анализе су непогрешиве.

Народ је победник!

ПРОБЛЕМИ

Плафон, у овој јазбини, само што се не стровали. Љуспице креча свакодневно опадају. Подсећа ме на плафон у мојој кући, у мојој соби. Летвице, жућкаста танка трска, жичана рабиц мрежица и блато. Таква је некада била грађевина.

Толико пута сам из кревета буљио у тај плафон и помишљао исто што и сада: *Када ће се сипровалићи.*

Кафка, ако не лаже, каже да му се то десило једном док је ноћу писао. У гунгули од буке и прашине није приметио да му се некакав мач набио кроз саму кичму, подужно, све до балчака. Онда је видео у огледалу гипсани кип анђела иза, висине око два метра, како држи у руци тај мач. Нашао се баш у незгодној ситуацији, без решења, а морао је за пар сати да се спрема за посао. Наравно, понављам, ако није слагао.

ОВАЈ ОВДЕ И ОНИ

Две групе сада сецкају зеленило. Једна *МОЛ-ова бензин-двојка* шишала травњак како би муштерије сипале што квалитетнији и јефтинији бензин, а друга, то јест *групи, соло-артистиа*, поткресује газдаричину ограду од неког дивљег зеленог ижцикљалог растиња.

Први, за бесмисленост примају неку црквицу, а други, овај *соло*, само похвале за вредноћу и мало хране. И једни и други, ни мање ни више.

ИЗ ПСЕЋЕГ ПИСМА ЈЕДНОГ ГОГОЉА¹

Attention à la marche en descendant du train.

Ружичастом дводимензионалном зеки прикљештили су прстиће вратима très fort. Заскичао је comme un putois. Dangereux! Слепоочница је пулсирала болом.

Јездио сам ка светлосној палати. Стигао сам за тринаест секунди. Била је очарана. Није јој затитрао ниједан мишић лица. Заурлала је кад сам је дотакао. Обећао сам јој пољубац и продужио.

Светлеће слике на путу квариио је бели шум са неба. Падали су комадићи неке хартије налик на снег. Подигао сам горње око – беле лампице још су ту.

Задихао сам се. Узјахао сам електромагнетне таласе, подесио одговарајућу фреквенцију и наставио претходним темпом. Колико крша на путу... Све ми упада у очи. Људи су стока. Започну лепо као пси, али увек заврше људски. На меридијану залуталих душа сударио сам се са некаквим менаџером – рече ми да је тим лидер – и плуноу га у фацу.

Још ме јури онај проклети зец и брбља нешто на француском.

Стизао сам пред величанствене двери од бакарних каблова. Дрхтало ми је цело тело. Глава ме је болела ипак на леп начин. Ево ме, ma semblable, ma sœur!

¹ Али не оног Гогоља што је написао Петроградске приче, већ чувеног Гогоља, власника ноћног клуба у улици Жоржа Клемансоа.

Филиј Сћефановић

СМС (САМО С)

Сам сам.
Седим, стојим, спавам,
сећам се.
Смрскана свест стиже
својим сивим
сентиментима, скривајући
све сјајно.
Слабо се сналазим са
самим собом, суочен
са сталним секућим
силама страха.
Сам сам.

Милко Стојковић

НЕМОЈ

Немој да ми се замераш. Могу да те метнем у причу. И у тој истој причи да метнем једног који воли да бије. Па има да те прогони и бије од почетка до краја приче. Боље да ми се не замераш.

ПРЕДЗНАК

23. август. Пада киша. То није добро. Тако је и 23. августа 1976. године падала киша. А, онда је, изненада, 8. септембра те исте године поскупео тоалет папир и папирне марамице. И то за читавих 8,56 процената. Кажем вам, није добро што пада киша.

УПАЉАЧ

Тапшем по џеповима, гледам околo, ништа. Заборавио сам упаљач. Крећем према вратима.

По свим кримићима које сам прочитао, у оваквим ситуацијама се увек деси нешто неочекивано.

Главни јунак нешто заборави, враћа се, и онда... Види нешто што не би требало. Чује разговор који му открива да његов комшија ради као тајни агент. Експлодира бомба испод аута.

Напољу је врело. Гледам лево, десно, као да ће стварно нешто да се деси.

Откључавам кола, и даље погледам околo, не могу да се отресем осећаја да... Узимам упаљач. Закључавам кола. Ипак ништа.

Враћам се у кућу, са осећајем, да сам нешто пропустио. Да ми се нешто важно није десило.

Седам у фотељу. Стављам цигару у уста, крешем упаљач. Ништа. Пробам опет. Ништа. Пробам још неколико пута. Продрмам упаљач, и даље ништа.

„То се десило! Упаљач не ради!“ кликне ми. Смејем се у себи. „Сви они писци појма немају.

Ово је догађај!“

ТАКСИ

Спуштам слушалицу, не могу никако да добијем такси. Гледам кроз прозор, чекам још пола минута. Зовем поново, и даље је заузето. Одустајем. Ово је стварно лош крај лошег дана.

Није ми ништа ишло на послу, и сада журим, а нећу стићи кући када сам мислила. Излазим са посла.

Осећам се тако лоше, већ неко дуже време. Не могу да се вратим на уобичајену рутину. Не могу никако да изађем из ове спирале у коју сам упала.

Скрећем иза угла и видим – неколико полица са књигама. Тако сам се – обрадовала! Стајем пар секунди и онда тако радосно крећем према њима.

Увек знам када су мини сајмови књига. Сада нисам... Осећам како радост гута моју тугу.

Док и даље прилазим тезгама, смешно ми је што сам била тако тужна! Тако ми је смешно!

Гледам књиге, и видим неке које сам одувек хтела да имам! Попусти су велики, и ја сам бескрајно срећна док ми продавац предаје кесу са „Идиотом“ Достојевског.

БЕСЈЕДА НА ЈЕЗЕРУ

Драги моји пријатељи!

Сад немам никог осим вас, зато са вама прослављам годишњицу развода брака од добре Милене која је пала у благу депресију.

Десет година брачног живота бачено је у воду, исту ову воду поред које смо се упознали и у коју ви бацате смеће, ја сам у то смеће морао да зароним много пута током ове тешке и протекле године, како бих утврдио у чему је моја кривица.

Крив сам зато што сам јој припалио цигарету, иако сам знао да она има упаљач и да јој је то изговор да се упознамо. И неке ваше супруге, пријатељи моји, као и Милена, имају одређене ствари поред себе а траже их од других, ви то наслућујете, али се плашите да зароните у смеће гдје вас чека истина која никада не пролази већ траје и остаје као дио нас ако смо је сазнали, ако нијесмо имали храбрости за њу, иза нас остаје само смеће.

МАЛИ ЧОВЈЕК

Са врха планине видимо велики свијет и мале људе у подножју. Силазимо стрмом падином до малог језера гдје у малој кући живи мали човјек који доноси малу боцу и сипа нам ракију од оскоруше у мале чаше.

– Како то да сте тако мали а у овом крају сви су људи крупни? – пита један новинар.

– Сви су људи мали – каже он – само умишљају да су велики, зар то није смијешно? – каже и почиње гласно да се смије.

Док смо одлазили, и даље се смијао. Смијао се малим људима који умишљају да су велики.

Зоран Тодор

ЧАША АПСИНТА
(ПОСВЕЋЕНО УМЕТНИЦИМА С КРАЈА 19.
И ПОЧЕТКА 20. ВЕКА)

Једном сам се заљубио у вилу, наклонио се и рекао
Тодор.

– Зоране, не користи ноћно име пред свитање. Ја сам
привид, појава која хоће да те заведе – рекла је, привукла
ме себи и одвукла у дубину душе.

СВИЊЕ

Блатњавом ледином поред пута каља се крдо свиња.
Ходам четвороношке, носем ришкам по блату и пла-
чем.

Уплашене мојом појавом свиње прхнуше и полетеше.
Тужно гледам у вис.
Немам крила.

Милан Тодоровић

МЕСЕЧИНА МАГИЧНОГ ПРЕДГРАЂА

Омаж Борхесу

Затекох се у непознатом предграђу чијом калдрмом се просуо азур мекане вечери. Као у бедекерима прогледа-лог Карла Маја, скитао сам непостојећим улицама. Трошне фасаде инсула у бојама беле кафе и ултрамарина, са ружи-частим свитањима и сребрним сутонима, биле су довољне за сујеверја и обичаје гауча. Корачао сам бос, као месечар, кроз магновење вртова на балконима од опеке и кованог гвожђа, уз које пузи лоза и са којих капље малтер у лави-ринту мрака. Застадох поред кафане са кровом од трске чи-ји назив, угравиран можда ножем, носи име „Добар ва-здух“. Баш као град оног слепог библиотекара ерудите у тегет оделу, којег замислих у углу са књигом у руци, на чи-јим корицама се шуњао тигар. Промрмљах наслов на шпанском са тврдим акцентом и продужих песковитим ми-стеријама овог алефа што баштини етнографски раритет „магичног реализма“. У даљини се просула цела фантазма-горија жутих пампи, пространи трг без обелиска, пегава Ла Плата и промукли бас мршаваог компадритоса са гитаром. Свиће, ходам промењен, заспалим предграђем, пречицом портењоса, која дужи сенку и крати време и постаје захир историје ових тренутака, лозинка маштарије.

КРАДЉИВИЦА СНОВА

– Ово наше место постало је баш живописно! – рекао је млађи сан.

– Да, само што је све више снова са друге стране реке. – Забринуо се старији сан.

– То је због изненадних нестанака снова са наше стране. Кад год неко наш ишчезне, на мрачној страни појави се неколико нових.

Чула је разговор и није је било брига. Успела је да пронађе свој сан, што је права реткост и он је попримио материјални облик и ишчезао. Није одмах напустила то место. Приметила је да је сновима ту лепо. Као и у сваком месту постоје они са светле и тамне стране, они чисти и неокрњени, али и хибридни. Хибридни настају када могућности уплове у њих. Сада када је њен сан ишчезао, она неће моћи поново да посети ово место. Морала је да украде нечији сан. То је био једини начин. Украдени сан није се значајно променио, али је био љут јер је имао више шанси да заувек нестане одавде. Мрачна страна је постајала бројнија.

ПУТОВАЊЕ НА ВИДОВДАН

Са усхићењем и страхом посматрао сам околни призор. Остварило се маштање да путујем у прошлост и будем очевидац неког давног догађаја.

Временски диск за појасом показивао је датум 28.06.1389. и координате локације. Испред мене се одвијала Косовска битка. До мене су допирали бојни покличи, замагања и јауци људи.

Запазио сам султана Мурата на једном узвишењу. Најближи турски војник, витлајући мачем, љутито се упутио према мени. Пред смртном опасношћу, у последњем тренутку сам успео да променим само једну цифру године у прошлости на диску.

Истог трена нашао сам се пред призором од кога сам занемео. Видео сам огроман број људи и чуо звуке разних слављеничких, патриотских песама. Панично сам погледао у датум на диску: 28.06.1989.

Па то је прослава 600 година Косовске битке, пролетело ми је кроз главу!

Док сам се пробијао ка свечаној бини, осетио сам најпре благо, а затим све жешће повлачење за руку. Трзање руке је било све јаче и до мене је допирао женин глас: „Ајде, бре, диж се већ једном, па у пекару! Знаш да се онај јевтин хлеб брзо распрода!“

ИДЕАЛАН НАРОД

Кроз хиљадугодишњу људску историју, хармоничан однос владара и народа се тешко постизао. Незадовољан народ је тако мењао владаре, а владари покушавали да мењају народ. У трагању за формом идеалног народа, показа-

ло се да је најадекватнија форма кућни љубимац псећег рода, којег ће владар чувати, пазити и мазити!

У конкуренцији са српским тробојним гоничем и руским хртом изабран је немачки овчар, због свог протестантског карактера.

Послушан је, на команду беспоговорно реагује и нема великих захтева за храном и смештајем. Чува и обележава територију. Хитар је, одан, поуздан са израженим инстинктом да удовољи свом власнику. Када на такмичењима постигне успех и врати се са медаљом, владар се са њим радо слика. Не кука, не зановета, не тражи паре или другог владара! Импонује што промени и длаку, али ћуд никако!

Ако владару није довољно веран и послушан, или лаје без везе, увек може да га прода, замени за неког питомијег и вернијег, или да га једноставно успава!

Милојко Урошевић

ПИСМО

Погубих бројеве, па нисам сигуран да ли је ово број
једног од виђенијих квислинга?
Ти ли си, брате из Кариота?

КИША

Као да ће киша?!
Ако падне, одох да шљапкам по барицама.

СКИЈАШКА КАРТА

Ова прастара скијашка карта из Bad Kleinkirchheima готово ми се сама угурала у руку док сам тражила нешто друго, нешто што није карта, није Bad Kleinkirchheim и не увлачи ме у те старе приче и њихове пукотине пуне прашине и старог снијега. Подметнула ми се као да је жељна додира и миловања, к'о мачак Мирко који ме гледа као да ме жели хипнотизирати, подвлачи се под моју руку и кокетира с њом док га она не почне миловати.

Од те скијашке карте и првих скијашких покрета, уплашених и несигурних, који сумњиче земљу да се помиче под мојим ногама, али за то нема необоривих доказа као ни за многе друге тврдње и претпоставке, дијеле ме вјекови, многе неизговорене реченице, случајни сусрети, ход по цјелцу и сњеговићи, али никад више несигуран спуст падинном. Ни сигуран, никакав. Све је то из неког другог свијета и другог времена за које су врата одавно затворена, без туге и без кајања.

Јели смо пужеве, пили Beaцјоlais који се благо улијевао у све спорије покрете, све смјелије ријечи, весели смијех и жамор гостију који се полагано удаљавао и смјерно нестајао из нашег слухокруга.

Остављам скијашку карту на њезином старом мјесту и крећем у потрагу за нечим што сам прије тражила, али сад више не знам што је то било, па затварам кутију с успоменама да не исхлапе њезини мириси и чаролије.

ЈЕДНА СТРАНИЦА

Хоће ли ме овај град прогутати док жури као унезвјерена мушица исписати једну једину страницу свог жи-

вота која ме је допала, а он је лијено разјапио уста и чека да улетим.

Затварам прозор, заклањам га танким завјесама, бацам летимични поглед на улицу, градску жилу куцавицу и записујем што је и како је било.

АЛХАМБРА

Рекао си да не треба да је пустим. И да не покушавам да је задржим. Јер у љубави нема напуштања, нити потребе да је задржимо. Љубав воли слободу. Ону која повезује. И плеше једнако добро с повезом на очима. Странцем. У даљини. Кроз маглу. На прстима. Тајно. Негде „између сенке и душе“, Пабла Неруде. Док откуцава последњи минут у сату.

Док сањам. Чезнем. С пољупцем у тишини. Дубоко заробљеним. У вечној тамници. С трагом на кожи. Дуж прстију. Оних што ћуте док читаш о Десанкиним „Ожиљцима“. Све док не заболи. Уз Шопена и Прелудијум. Понеки додир који се провуче, док посматрам „Црвену тврђаву“. Онако сетну. Узвишену. Далеку.

Узимаш гитару. И враћаш „Сећање на Алхамбру“.

ЛЕГЕНДА О СОЛИ

Био једном давно, у једној земљи која није била краљевство, један човек који није био краљ. Живео је тешким животом причу која није била бајка. На острву туге, окружен океаном немаштине, трошио је своје дане. Толико је био сиромашан да никада није чуо за со, нити је пробао. А онда, једног јутра, сретне неког богатог трговца који му понуди посољену погачу. Било је то нешто најбоље што је у животу пробао. Али, трговац убрзо оде, а њему остаде још већи бол у грудима. Схватио је да више ништа неће бити исто. У тренутку изгуби сваку наду. Седе на камен и заплаче. Суза му је пала на усну. Била је слана...

СВЕ ЈЕ ТО ЖИВОТ

Ћао, љубави. Морам нешто да ти признам, а ти само ћути – после две „метаксе“ креснула сам се ноћас у рибарском бродићу. Слатко ме опалио тај млади Грк, као ти ономад у оном ужареном и напуштеном вагону крај Дунава.

Као и све преваре, и ова се десила изненада. Веслао је боковима по мени, љубио као да му је последње, а ја сам горела и летела у небо на ћилиму са расутим звездама изнад Ставроса. Још у мени светлуца жар те страсти, још чувам мирисе маслина, шкољки и рачића које ми је на растанку поклатио Василис.

Поподне се враћам за Београд, а све ово морала сам да ти кажем без устежања, без кајања. И ти си мени признао да си лане кресао неку Чехињу на семинару у Прагу, у хотелу на обали Влтаве. Све се враћа, Петре. Све је то живот. Сећаш се да сам ти опростила, а ти како хоћеш.

Извини, испразниће ми се телефон. Ћао, љубим те...

ПРОЛЕЋЕ 1992.

Од камене ћуприје све до куће прати ме киша са вишеградских небеса. Као да је једва чекала да у дане рата нађе мир у намученој касаби, у сокацима разбацаним по левој и десној обали Дрине. Увенули су бехари, ћуте севдалинке.

У соби је хладно, у ибрику нема шербета, скоро ће ноћ да удари у небески бубањ. Нема ни Алије ни Илије да сврате у госте. Шта ако су побратими огрезли у зло и барут па негде у босанским гудурама ударају један на другог?

— *Алија, Илија! Волиће се! Ако сам крив, мене њереба на колац! Ако коља више нема, сирџајће ме у џак са каме-*

њем и завијлајте у Дрину! – цвилим, а речи се одбијају од зидова и ударају у слепоочнице.

Мрачно је као у гробу. Нема више снова, побегли су из овог уклетог собичка одувек загледаног у пргаву Дрину и њену ћуприју.

ГРОФ ЈАНКОВИЋ

О грофу Јанковићу, рођеном у Славонији, готово се све зна и све је речено и у ТВ документарцу, али ипак о ономе највреднијем о њему, ни гласа...

Гроф Јанковић у првом реду био је Човјек који је цијенио људе као људе а не по одијелу којега носе, а своје богатство стварао је тако што је водио рачуна да стандард свих води људе кроз човјечанство свијета до самога Бога. Доносећи им тако благостање, они су својим радом њему уз благостање доносили и шкуде и дукате.

Своје шкуде као украсе на врату и дукате у цепу гроф Јанковић одлучи да дијелом потроши и на упознавању Беча у којем је одабрао најлуксузнији хотел. Но, кад је силазио у ресторан на каву, обукао је своју славонску народну ношњу и сјео за стол. А кад је конобар с неким подсмјехом стао до њега, гроф му као конобару, човјеку каже: Молим каву.

– Опростите, одговори конобар, такве људе не послужујемо овдје. Изволите напоље.

И гроф Јанковић се дигне и пође у град и купи најскупље одијело које навуче на народну ношњу. Врати се у исти ресторан, а кад му се конобар приближи, те с додворавањем изговори:

– Што ће Ваше Височанство наручити?

– Молим шкаф каве, каже гроф.

И што ће конобар, иако по први пут у традицији скуп(их)ог хотела, уз договор са својим претпостављеним, донесе шкаф каве и стави га грофу на стол.

Гроф му плати, скине са себе скупо одијело и умочи га у донесени шкаф каве, а он се, у славонској народној ношњи, достојанствено упуту к вратима и то уз забринута ли-

ца свих присутних у ресторану, који нису знали о чему је ријеч. Али, ипак су га својим пљеском испратили.

Будући да свако вријеме има своје бреме, и данашње вријеме било би добро да има свог грофа Јанковића.

МРЉЕ

Морам се брзо ријешити ове одјеће на себи! Хитро откопчам прозачну, бијелу кошуљу и бацам је у каду. Беж ланене хлаче скидам преко још обувених ципела те их убацујем за кошуљом.

Хрпи се убрзо придружује и доње рубље. Кожа ми је љепљива и стеже ме док се црвена текућина на њој згрушава. Отушират ћу се касније! Прво морам спасити одјећу! Пуним каду топлом водом и додајем оцат. Протрљам одјевне предмете једном, промијеним воду и поновим поступак. Отрчим до кухиње и направим густу смјесу соли и сока од лимуна. Раширим мокро рубље по дну каде и обилно нанесем смјесу на смеђе остатке текућине.

За крај каду још једном напуним топлом водом и насујем у њу мјерицу ензимског детерџента.

То би требало ријешити све те досадне мрље од крви. За оне од вина ће требати још мало труда, али то стигнем и касније.

Остављам одјећу да се натапа у кади, одбацујем ципеле те улазим у туш кабину. Вода је толико врела да ми готово пржи кожу. Прије него се изгуби у одводу, гледам како почетно руменило прелази у њежну ружичасту, а потом изгуби сву боју. Изрибам се сапуном па потом још гелом за туширање. Косу такођер оперем два пута те нанесем регенератор. Наслоним се на мокру стијенку туш кабине и одахнем. Нестао је метални, слани мирис крви, нестало је затезање на кожи и праменови косе слијепљењи густом текућином. Кожа ми је толико чиста да шкрипи под прстима, а коса мека и свилена. Миришем по ванилији и мандаринама. Уклонила сам сваки његов траг са себе.

Ненадано, сјетим се звука пуцања лубање у сразу с металним кипом вучице. Присјетим се локве густе крви ка-

ко се неуморно шири дрвеним подом супругова уреда и бијелих зидова попрсканих крвљу. Драго ми је што нисам ја та која ће морати чистити сав тај неред. Мрље од крви готово никада потпуно не нестану.

У СВЈЕТЛОСТИ ЖИВОТА И ТАМИ ИСТИНЕ

Бљесак свијетла заиграо је у мраку. Букнуо је као пожар који жари душу, а она без крика, без страха, поносно се осликава у очима. Пркосила је та душа снази бола и подмуклости пламена свијеће.

А потом се смирио.

Од необузданог, дивљег вјетра постао је лагахни повјетарац који је тек сада обасјавао собу. Да. Малоприје се борио са собом, борио се са мраком собе, а сада као побједник догоријевао је ту, на столу, у соби живота. У свом сјају прелазео је по ријетким књигама, пореданим по сиромашним полицама које су једине красиле зидове малог собичка, који су већ одавно потамљели од свијетла, дима...

И свјетло има цијену у зла времена.

Сијала је свијећа обасјавајући сваки кутак собе лагахно, али ни један као онај у којем је и сама пламтила. Око ње догоријеле свијеће... Сваке ноћи нека друга се рађала у тешком времену таме, пламтјела и гасила се... Ко ли је кога побјеђивао у том боју. Да ли свијећа мрак или тама пламен. Свјетло је било јаче, а тама – устрајнија. И колико год свијећа запалио, на почетку и на крају сваке завладаће мрак.

Знао је то...

Тама је једина, сигурна истина...

ЕВРОПСКА ПЕНЗИЈА

Уснио сам чудан сан, као из Домановићевој „Страдије“. Терају ме, пред пензијом, „они горе“ као коња, да будем јахан и шибан страшним бичем (не)правде.

Изненада продрмуса ме и пробуди унук – лакнуло ми, бабу му пољубим! Узјахао ми лепо на леђа, трупца и пева из свег гласа:

„Ђиха-ђиха, четир’ ноге, све четири крутеее...

Ми идемо једном ногом на незнане путеее...“

А онда ме удари хладан туш са ТВ-екрана: „Драги гледаоци, данас је одржана скупштина у *Евројској шитали* и на сред састанка – побеже кобила ММФ-а. И однесе све паре за пензије. Како је изјавио портпарол ЕУ, све личи на намештаљку јер тако се дошло до пара за међународне коњске трке, водећих политичара Европе.“

– Бако, бако, брзо воде и шећера, дека пролуп’о! Стално тражи динаре по некаквој европској штали, па тракаће коње, псује министре ко кошијаш... – повика унук, љуби га баба паметног, у ждребећу главицу.

– Пара немамо, донећу му првокласно србијанско сено! – узврати домишљата бакица.

ВЕЛИКИ БРАТ И ГОЛИШАВА СЕКА

Сретоше се две мачкице. Ама, какве мачкице, праве полуголе мачкетине!

– Где си, маче!? Нема те на естради већ годину дана!

– Ту и тамо, циберко!

– Ју-ју, како си искомплексирана мачкуља.

– Какав комплимент! Да нисам мачкуља, сад би ти сисала весло, а не јела кавијар, са све додацима, на тајкун-

ско-царској трпези. Све сам ти ја то средила, незахвалнице једна!

– Добро, добро, сестро мила, не љути се, само мала примедба на твој колоквијални наступ.

– Види, види, ти напредовала у комуникацији! А где су ти мачићи?

– Који мачићи, фуфо једна! Кад их будем желела, мој мистер Мачор и ја ћемо их усвојити.

– За почетак, ја ти нудим троје, са моје две претходне турнеје.

– Смањи доживљај! Како то постижеш, са два феста – три мачета!?

– Врло риалити. После првог – стигле ме двојке.

– Ђао, чујемо се! Кад изађем са 50 милиончића на *Фарми*.

– Будибог с нама! Каква фарма, каква фарса! 'Ебо те *Велики Браи*!

– Ако није, баш и неће. Мачићи су к'о пљунути на њега.

ПУСТИ И СМЕШНИ СНОВИ

Ноћас сам сањао да седим на месецу, лижем сладолед и гледам своје родитеље како безбрижно играју кликере, а, при том, нигде не видим ни рупу ни окиш. Негде у даљини моји школски другови играју амерички баскет. Сулудо, зар не? И још нешто да вас питам: да ли се и вама такве ствари дешавају? Да вам неке тако блесаве слике дођу у сну? Кажу да нас сан крепи и ослобађа свих напетости осим оних сексуалне природе. Нарочито да нас опоравља од хирова сурове и мрзовољне господарице јаве. Верујем да је то тачно, да је Творац знао шта ради кад је овако уредио свет. Но, када је већ узео ствар у своје руке, питам се, зар није могао још малко да се потруди? Свима би нам било боље да је јава другачија, благонаклонија према нашем грешном роду. И да би било сасвим у реду да нас поштеди својих хирова и обести, само толико да нам од њеног зулума не треба ни лечење ни опоравак. А да нам сан дође као чист ћар, нешто као тачка на „и“ у нашој свакодневици, или као шлаг на рођенданској торти.

Будите поштени па признајте да сам у праву, макар ово била хула на Бога. Мада није. Није никакав грех понекад и Творцу очитати лекцију, не каже се забадава свакоме по заслуги. Бог је Бог, није будала. Умеће Он већ да цени овај мој вапај као нешто крајње добронамерно.

Као да гледам како глади браду и смешка се, казујући ми: Само се ти теши, синко мој. Здравно је то. Али, не заборави, ипак су то само твоји пусти снови! Пусти и смешни снови!

ВОДЕНИЦА

– Гле, ево воденице из нашег детињства! – чуо се одушевљени глас младих људи који су, држећи се за руке, задивљено гледали стару воденицу.

Овде су се некада давно играла два радознала детета. Машта и снови су им испуњавали душе стварајући хармонију коју су били спремни да је заједно носе у срцу чак и до краја света. Ту је вода неуморно окретала точак времена. Ту је двоје деце расло без стега у наручју љубави. Он је њој исплео венчић од пољског цвећа и клео се на верност мада значење те речи није знао. Држали су се за руке чврсто уз мноштво обећања... Сада као да се прича понавља... Човек и жена стоје испред ружног здања, предани тренутку. Немо гледају воденицу и живе за овај моменат, за прегршт лепих сећања. Ова воденица је за њих живот, а живот љубав.

РЕКА

Мора да је Велики Писац, припремајући се да напише ново поглавље наших живота, у непажњи, преврнуо бочицу са мастилом. Јер небо је тако љубичасто у овај сутон и мрља на небу се лагано разлива, пружајући своје пипке према мени. Не опирајући се љубичаственилу, које ме прекрива и боји моју кожу у боју надоласеће ноћи, седим спокојан на обали реке, која одувек протиче кроз мој град, препуштајући се мислима, које долазе и одлазе без икакве жеље да се настане у мојој глави.

Пролазе тренуци, протиче река, промичу пролазници, ја седим непомичан и загледан у мрљу која се шири. Кроз мехуриће, просутог мастила, види се умножени одраз пламена лампе Великог Писца, као трепераве жуте тачкице. Где ли је Он сада? Идеја о Његовој неприсутности закачила се за једну, од многих немирних и лутајућих мисли. Поново сам сам и свестан свих ствари које ме окружују. Зашто је туга главна нит у ткању овога света?

Седео сам овако, на обали реке која протиче кроз мој град, небројано пута, ипак не сећам се претходних живота, и поново ћу доћи очаран небом изнад себе као да га видим први пут. Живот је савршен.

СМРТ

Ходам полако кишиним улицама празнога града. Осећам својој некој ко нема ништа иза себе и ко нема ништа испред себе. Ходам и удишем ваздух испуњен мирисом кише. Срећна сам, бар мислим да јесам. У сваком случају осећам задовољство.

Град је пуст. Људи су отишли. То је добро. Добро за мене. Никада ме нису волели. Плашили су ме се или гадили, свеједно. У пуном граду била сам веома усамљена и несигурна, а сада... Сада сам сама и задовољна.

И ја ћу за пар дана отићи. У ствари, кренућу на пут. Неће то бити одлазак, зато што одлазак подсећа и на повратак, а ја немам ни где ни зашто да се враћам. Не желим да се враћам, никад и нигде. Хоћу да путујем, да идем даље, да све видим, упознам, пробам.

Тренутак је мој живот, сада и овде. Мирис кише у потпуности испуњава моја плућа. Кораци ме полако воде ван границе града. Мој пут је већ почео. Мој живот почиње сваког тренутка. Мој дом је на сваком кораку. Мој живот се завршава сваког тренутка.

Моје име је Косач.

ЛИСТ НА ВЕТРУ

На грани букве, у шуми листопадној, њихао се млад и зелен лист. Волео је што је на високој грани израстао, а не као неки лист на ниској грани који не види ни високо ни далеко. Жалио је те јаднике који виде само тло са опалим лишћем.

Млад и зелен, волео је да гледа у даљину, само би понекад гледао у тло које је за њега представљало смрт, крај.

Желео је да може да лети као птица и да се вине високо до Сунца.

Није волео да буде на грани док не пожути и отпадне са гране. Бунтовно би се тад њихао јаче и јаче, чврсто се држећи за грану.

Када је, у пролеће, добио свој цвет, гледао је у друге гране и њихове цветове и свет му се чинио леп.

У свој цвет није гледао јер је цвет био стално поред њега, био му је досадан.

Равнодушан је био и кад је цвет отпао.

Те године Млад и зелен лист се њихао на ветру и у јесен је отпао са гране, баш као и лист са неке доње гране.

КАО ЖЕЉКО

У њиховом стану све је тако мало, натрпано ствари-ма, али чисто и уредно. Сваке ноћи гледа у лампу у облику кристалне кугле која виси на зиду и замишља како би било када би све ствари могла пренијети на плафон. Чини јој се да би тада било пространије и да би сасвим лако могла ходати главом окренутом ка поду.

Фали јој та једна соба – собица – собичак, у којој би могла да се сакрије у одређеним тренуцима који захтијевају самоћу. Фале јој ти драгоцјени моменти са самом собом којих се често одрекне само да укућанима не мора ништа да објашњава. Жуди за својим миром, за осамом, за ствари-ма које жели, али не може да уради у присуству других – цртати, писати, слушати музику. Зато у тој јединој просторији мора да пронађе своју оазу (комадић простора који би био само њен) и обиљежи је границама које ће бити исцртане само у њеној глави, невидљиве другима.

Узима јастучић с тросједа, ставља га на браон-беж тепих са предивним шарама, спушта главу на њега и на десно уво наслања мали, стари транзистор са којег допире музика која је невјероватно привлачи.

Глас човјека који води музичку емисију која се даје сваког уторка открио јој је толико занимљивих ствари, једну потпуно нову димензију, свијет који је постао и дио њеног. Рок музика и књиге, по његовом избору, које је почела да чита.

Тајанственог водитеља дубоког гласа замишља као високог црног мушкарца дуже косе и машта о сусрету с њим. Зове га Жељко. Сигурна је да ће га упознати. И одмах ће се заљубити једно у друго, баш као у неком старом филму.

Још само мало. Само да напуни осамнаест година.

АУТОРИ

Авдовић Сенад (1983, Нови Пазар), дипломирани правник, а тренутно апсолвент математике и физике; пише кратке приче и есеје; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван.

Алексић Снежана (Београд), пише кратке приче; објавила је књиге „Одлазак 5.“ (краћи роман) и „Поглед из другог угла“ (збирка прича); заступљена у зборницима; живи у Београду.

Андрејић Валентина (1964, Ћуприја), пише поезију и кратке форме прозе; заступљена у зборницима; награђивана; живи и ради у Свилајнцу.

Аризановић Оливера, пише кратке приче.

Арсенијевић М. Александар, пише кратке приче, поезију и прозу, хаику; објавио је „Мишљење љубави“ (поезија, 1991), „Обојимо Васкрс Господњи“ (2009), „Јеванђеље за децу“ (проза, 2010), „Свети краљ Владислав“ (2016), „Свети краљ Драгутин“ (2016); заступљен у антологијама; заступљен у бројним зборницима поезије и прозе; преводилац четрдесетак књига (са енглеског и руског); аутор текстова у периодици, зборницима, монографским издањима; превођен на руски, француски и енглески језик; вишеструко награђиван; живи у Београду.

Ачански Никола, студент филозофије, пише кратке приче, поезију и есеје; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Новом Саду.

Бајц Јован (1976, Аранђеловац), пише поезију, романе, кратке приче и афоризме; објавио „Ватрено оружје“ (поетски 003), „Распеће“ (роман, 2005), „Лет беле вране“ (збирка

афоризама, 2014); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Аранђеловцу.

Бамдад Ана (1976), пише кратке приче и романе.

Бандука-Јововић Милојка (1951, Хаџићи), наставник српскохрватског језика; објавила седам књига; пише песме, афоризме, епиграме, хаику песме, приче и дечију поезију; сарађује са часописима; заступљена у преко педесет зборника и неколико антологија; награђивана; живи у Подгорици.

Башановић Марковић Жељка (1973, Београд), пише кратке приче; заступљена у зборницима прича; живи у Београду.

Беловари Белинда, преводилац; пише кратке приче и песме, за децу и одрасле.

Бене Викторија (1984, Београд), завршила мастер на филозофском факултету; пише кратке приче; заступљена у зборницима прича.

Блажевски Тоде (1948, Скопље), дипломирани правник; карикатуриста, хумориста, есејиста и аниматор; објавио је следеће књиге: „Нула Вавилонска“ (карикатуре, 1995), „Хомо балканикус ептен занесеникус“ (карикатуре, 1999), „Јас сум виновен за сѐ“ (збирка хуморески и афоризама, 2008), „Аспекти на карикатурата“ (2014), „Воинственото перце“ (карикатуре, 2015); превођен на енглески, бугарски, српски, турски и француски језик; живи у Скопљу.

Божих Јованка (1953, Врело), професор социологије; пише кратке приче, поезију и хаику; објавила је књиге: „Зраци“ (кратке приче, 2015), „Ваљевска села“ (2010), „Ваљево које волим“ (2008), „Извор“ (са др. Кармен Булзан, румунско-српско издање, 2007), „Пријатељство за 10“ (са др. Кармен Булзан, румунско-српско издање, 2004), „Уметност у светлу награде“ (1995), и збирку хаику поезије „Прозирани облак“ (2000), као и двојезично румунско-српско издање ове збирке „Clar de Nor“ (Темишвар, 2001); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; превођена на француски, румунски, енглески, јапански, немачки, пољски, словеначки, мекедонски; вишеструко награђивана; живи у Ваљеву.

Бојовић Ивана (1972, Зајечар), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче; сарађује са часописима; живи у Земуну.

Болтрес Мишел Мирослав (1966, Смедерево), пише класичну поезију, хаику, рубаије, кратке приче и записе, афоризме; објавио збирке песама „365 хаику песама за добар дан и лаку ноћ“ (2011), „Благост божијег гнезда“ (2014) и „Крик“ (2015); превођен на руски, бугарски, италијански, енглески, јапански и арапски језик; заступљен у више од стотину зборника, руковети, алманаха; вишеструко награђиван; живи у Смедереву.

Вельковић Оливер (1972, Ниш), пише кратке приче, прозу, филмску анализу и критику; објавио је роман „На чету“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Нишу.

Веселинов Илија (1958, Острово), физиотерапеут; пише кратке приче и афоризме (егоцинизме); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван за приче и афоризме; живи у Смедеревској Паланци.

Влајић Б. Милосав (1950, Ковачевац), новинар и публициста, апсолвент српског језика и књижевности; пише песме и кратке приче; објавио четири монографије; сарађује са часописима; заступљен у око тридесетак зборника и неколико антологија; живи у Младеновцу.

Влајковић Милан (1949, Појате – Ћићевац), социјални радник у пензији; пише кратке приче и монодраме; објавио књиге „Балкански вигвам“ (сатиричне приче), „Не, зовем се Павле“ (аутобиографске приче), „Пас“ (монодрама), „Избори у балканском вигвamu“ (сатирични игроказ), „Време поздера“ (аутобиографске приче); живи у Параћину.

Влаовић Јелица (1957, Херцег-Нови), дипломирани економиста; пише песме за децу и приче; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Влаовић Марија (1991, Мојковац), дипломирани правник; заступљена у зборницима; живи у Подгорици.

Вујовић Драган (Цетиње), студент филозофије; пише кратке приче и песме.

Вујовић Марија (1940, Книн), професор књижевности у пензији; пише кратке приче и песме; објавила књигу прича и песама „На крилима сећања“ (2014); сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Бечеју.

Гајић Наташа, пише кратке приче; заступљена у зборницима; живи у Брчком (Дистрикт БиХ).

Гаћина Иван (1981, Задар), магистар инжењер рачунарства; пише песме, кратке приче, афоризме, хаику и рецензије књижевних дела; објавио збирку песама „Тебе тражи моја рима“ (2014); сарађује са часописима; заступљен у преко 70 зборника поезије и прозе; поезија му је превођена на више језика; вишеструко награђиван; живи у Задру.

Голднер Бранислав (1936, Шабац), магистар и доктор медицинских наука; објавио је књиге: „Чешљеви за маглу“ (2005, роман), „Голубије село“ (2007, збирка приповедака), „Висибаве“ (2008, роман), „Опсидијан“ (2008, роман), „Приче из докторске торбе“ (збирка прича, 2009), „Добро јутро“ (2010, збирка приповедака), „Приче животног тренутка“ (2010, збирка приповедака), „Кад су зоре освитале црвено“ (2011, роман), „Непредвидиви сусрети“ (2011, приче), „Трећепозивци“ (2012, роман) и „Плава сова“ (2012, приче), „Момчило Гаврић најмлађи каплар на свету“ (2013, роман), „Фреске Живота“ (2014, приче), „Дрхтаји“ (2014, кратке приче), „Страдања Генерала Данона“ (2015, роман), „Ни анђели у рају ни ђаволи у паклу“ (2016); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Горановић Здравко (1962, Соколац), приватник; пише песме и кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Сомбору.

Грујић Новица (1949, Дубравица), доктор техничких наука; пише кратке приче, монографије и романе; објавио књиге „Дубравица кроз време“ (монографија, 2005) и „Тумарање по Балкану“ (роман, 2015); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Пожаревцу.

Денчић Весна (1963, Београд), дипломирани политиколог; књиге афоризама: „У друштву се не шапуће“ (1987), „Свет не може пропасти без нас“ (1996), „Пут до пакла“ (2001) и

„Страдање у циклусима“ (2007), збирка кратких прича „ИНверзије“ (2003), кратка проза „Хоризонти (двојезично, 2006), збирка песама „Подијум / Podium (2008), „Плави поглед“ (хаику, 2008); приредила више зборника сатиричних прича; сарађивала је с бројним часописима и листовима; награђивана; заступљена у многим зборницима и антологијама кратких прича и афоризама; превођена на пољски, руски, бугарски, македонски, енглески, француски, румунски, италијански и немачки; главни уредник електронског сатиричника „Етна“; живи у Београду.

Дмитровић Милица Мима (Чачак); пише кратке приче, песме и романе; објавила књиге поезије „Жеља, кише и клацкалице“, „На странпутици душе“, „Мима III“, „Бих ли то снена“, „Нова ћутања“, „Чуло љубави“, књигу кратких прича „Амајлија“ и два романа „Тео“ и „Мер“; заступљена у зборницима; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Чачку.

Додеровић Зоран (1960, Нови Сад), пише кратке приче, афоризме и хаику; књига хаикуа „Заструпљена река“ (2000); коаутор је књига „Раскршће ветрова“ (2003) и „ПреЗЕНТ анегдоте (2006); уређивао часопис „Хаику момент“; заступљен у бројним часописима, зборницима и антологијама; награђиван; живи у Новом Саду.

Драгишић Драгиња Мија (Сисак), дипломирани технолог и туризмолог; пише кратке приче и романе; објавила је роман „Хроника њене младости“; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; превођена на шведски; награђивана; живи у Бањалуци и Београду.

Дудник Роберт (1972, Осијек), дипломирани правник; објавио је две збирке песама и кратких прича и колумни; живи у Осијеку.

Думичић Доната (1971, Зеница), дипломирани правник; прозна књига „Рејхана која то није“ (2007); заступљена у зборницима; живи у Рабу.

Ђапо Мирјана (1950, Смедерево), професор српског језика и књижевности у пензији; пише кратке приче, поезију, прозу, романе; објавила је књиге „У бунилу“ (поезија), „Клупа за тиху рају“ (приповетке), „Тумарање по егу“ (поезија), „Elyision“ (ро-

ман) и „Пут у седиште бајке” (књига прича за децу); „Лепе и ружне речи” (књига за децу); „Графити по засторима душе” (поезија и проза); „Таласање по сувом” (афоризми); „И ви сте ту” (афоризми); „Сећања – наслеђе прошлости” (роман); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на македонски, словеначки, италијански и енглески језик; вишеструко награђивана; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Брчком.

Ђорђевић Душан (1955, Врање), новинар; објављене књиге: „Газда Глигор“, „Божја уротка“, „М’гла” (драме, 1999), „Кила до колена” (афоризми, 2003), „Школа за патриоте” (роман, 2004), „Поштена курва” (афоризми, 2006), „Сточни вагон” (роман, 2008), „Магарећи ујед” (афоризми, 2009), „Да пукнеш” (афоризми, 2011, у коауторству), „Жива у гроб несам могла” (новела, 2011), „Невино уво” (афоризми, 2012), „Сиктер” (роман, 2013); заступљен у зборницима и антологијама; награђиван за приче и афоризме; превођен на енглески, немачки и македонски језик; живи у Врању.

Ђуг Јасна (1956, Лукавац), пише кратке приче и песме; објавила три збирке поезије: „Ријечи иза шутње”, „Небо изнад облака” и „Између јаве и сна”; заступљена са песмама и кратким причама у преко двадесет међународних збирки; сарађује са часописима; живи у Тузли.

Ђраковић Драгиша (1951, Ниш), пише кратке приче, песме и афоризме; објавио је књиге песама „Задужбине”, „Перивој љувезни (Врт љубави)“, „Пијана времена”, „Азбучник православних манастира на тлу Србије”, заједничку књигу „Дружење са вековима” (заједно са Ј. Ђурић и М. Митковић), „Азбучник српских православних манастира ван Србије”; заступљен у више од сто педесет зборника поезије и кратке приче и неколико антологија; превођен; живи у Нишу.

Ђрдг Александра Сашка (1975, Суботица), васпитач; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Суботици.

Ђрдљанин Анђелко (1941, Војка), дипломирани филолог (југословенске књижевности); аутор је више од 30 књига, од којих су већина књиге сатиричних песама и афоризама: „Памет

против ума“ (1970, под псеудонимом А. Камен), „Полутешке белешке“ (1976), „За интимну негу“ (1985), „Српски афоризми“ (1997), „Бездушна опасност“ (1999), „Смешне песме“ (2002), „Ником ништа“ (2004), „Ситне зверке и барабе“ (2004), „А мени непријатно“ (2005), „Највећи коњ у Србији“ (2008), „Политичка луда“ (2009), „Ердељање“ (2010), „Трагедија у три чина“ (2011), „Топла јајетина с јајима“ (2016) и др; вишеструко награђиван; живи у Новом Саду.

Живановић Светлана (1972, Топола), пише кратке приче и романе; објавила је романе „Чекам те, моја дуго“, „Продавачица љубави“, „Опленачка магија“, „Добре жене“; објављује у часописима.

Живковић Љиљана (1978, Грац), професор немачког језика и књижевности, магистар науке о језику; пише приче, песме и романе на српском и немачком језику; објавила је романе „Артемије тврди да...“ (2009) и „Ако је веровати Артемију“ (2011); заступљена у више од педесет пет антологија на немачком и српском језику; награђивана у Србији и у Немачкој; живи у Београду.

Живковић Ненад (1963, Велико Градиште), објавио три романа „Холограм“, „Спирала“ и „Гроф Безљудов“, збирку песама „Фатаморгана“, збирку прича „Тотално безвезе приче“ и коауторску збирку песама „Хало, Авала!“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; песме су му превођене на енглески, пољски и италијански језик; живи у Београду.

Жупановић Миленко (1978, Котор), дипломирани поморски инжењер, пише кратке приче и поезију; објавио збирку прича „Онај који је ходао по води“ (2010) и књигу „Бокелски мученици“ (2015); збирка поезије му је објављена 2016. године у САД, у оквиру пројекта „Poems for all“; сарађује са часописима, блогovima и сајтовима; живи у Котору.

Златаров Миодраг (1955, Београд), пише романе и приче; објавио је поетски путопис „Душа“ и роман „Поглед кроз огледало“; живи у Београду.

Илић Слободан (1953, Ниш), професор медицинског факултета, специјалиста нуклеарне медицине и психијатрије; пише

кратке приче, хаику и танка поезију; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу.

Јаковљевић Биљана (1973, Београд), професор историје; пише кратке приче; живи у Београду.

Јевтић Немања, графички и индустријски дизајнер и илустратор; пише синопсисе и сценарија у области филмске документаристике; објавио је роман „Претпоставка о украденој слици“ (2011).

Јелић Јованка (1961, Београд), дипломирани психолог и психотерапеут; пише кратке приче, поезију и хаику; објавила четири књиге песама „Интима и осаме“ (као Јованка Видаковић), „Иза ћутања“, „Плацебо“ и „Сагласја“; сарађује са часописима; заступљена у антологијама; награђивана.

Јовановић Светозар (1958, Лесковац), дипломирани економиста; пише кратке приче; заступљен у зборницима прича; живи у Лесковцу.

Јовичић Саша Екс (1969, Осиејек), дипломирани филолог (енглески језик) и информатичар; пише приче и афоризме; објавио две књиге афоризама „Ништа није добро“ (1995) и „Мисли из заветрине“ (1997); сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологијама; превођен на енглески, македонски, румунски и руски језик; награђиван; живи у Вуковару.

Јовичић Слађана (1971, Брчко), професор разредне наставе; пише кратке приче, песме и романе; објавила збирке песама „Хумка снова“ и „Послух савјести“, и роман „Безимена дјеца“; заступљена у зборницима; живи у Брчком.

Јокић Драгутин (1946, Клење), дипломирао на прородно-математичком факултету, пензионер; пише кратке приче и афоризме; заступљен у више антологија хумора и сатире; живи у Клењу.

Јокић Перица (1962), дипломирани професор књижевности; пише кратке приче, сатиричне приче, афоризме, драме, романе; објавио десет књига: „Паметнији попушта“ (афоризми, 1996), „Ти си мој геније“ (роман у балади, 1996), „Доручак за Ему“ (драма, 1997), „Тачно у подне“ (антологија радио афоризма, 1998), „Лифт“ (драма, 1999), „Причам ти причу“ (сатиричне

приче, 2013), „Искуства Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2014), „Огледи Роберта Ниманија“ (сатиричне приче, 2015), „Свемирски дневник“ (роман, 2015), „Строго за јавност : афоризми и закони“ (2016); сарађује са часописима; заступљен у бројним зборницима и антологијама; награђиван; превођен на руски, енглески, словеначки и македонски језик; живи у Беранама.

Калушевић Марија (1982, Свилајнац), мастер шпанског језика и хиспанске књижевности; пише кратке приче; живи у Београду.

Којовић Милена, пише кратке приче.

Кравар Драган (1972, Панчево), електротехничар аутоматике; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Панчеву.

Крецуљ Дејан, пише кратке приче.

Крстић Зоран (1963, Загреб), портир – телефониста; пише кратке приче, поезију, прозу и романе; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Крапинским Топлицама.

Кујунџић Јелена (1958, Бастав), завршила педагошку академију и вишу економску школу; пише кратке приче, прозу и поезију; објавила књиге: „Кроз сузе смех“, „Крпеж и трпеж“, „Невиделица“ и „Азбука мог детињства“; сарађује с књижевним часописима; заступљена у бројним зборницима и две антологије; вишеструко награђивана; живи у Мајуру.

Лагунџин Немања (1987, Кикинда), дипломирани правник; пише кратке приче и поезију; објавио збирку поезије „Вешала сунцокрета“; заступљен у зборницима.

Лазовић Милица, ученик, пише кратке приче; живи у Београду.

Лекић Ивана (1973), дипломирани хемичар опште хемије; пише кратке приче, песме и романе; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Параћину.

Леон-Ћитић Душан, пише кратке приче.

Љубичић Зоран (1962, Ужице), дипломирани инжењер електротехнике; пише кратке приче; објавио збирку кратких

прича „Читање са усана“ (1993); заступљен у зборницима кратких прича; живи у Амстердаму.

Малешевих Јасмина (1962, Београд), ветеринар; пише кратке приче; објављене књиге: „Рођени из исте смрти“ (поетски дијалог о љубави, 1990), „Скарабег“ (поезија у прози, 1992), „Адаме не љути се“ (проза, 2001), „Јади младог анђела“ (поезија, 2010), „Дневник урбане сирене“ (поетски роман, 2013), „Чарна шума“ (поезија у прози, 2014), „Мачкасте приче“ (књига за децу, 2015); заступљена у зборницима; члан је Удружења књижевника Србије; награђивана; живи у Београду.

Манић Горан (1961, Пирот), електричар; пише кратке приче, песме и романе; објавио две збирке прича, збирку песама и два романа; сарађује са часописима.

Манић Света (1948, Горњи Стрижевац), економиста у пензији; пише кратке приче и песме; објавио збирку песама „Она и ја“ (2015); живи у Доњем Милановцу.

Марин Б. Данко (1965, Сремска Митровица), пише кратке приче, поезију, сатиру, хаику, афоризме, политичке текстове и пратеће хаибуне; објавио три књиге: „Модрило неба“ (хаику збирка), „Тело ми је борбена машина“ (поетски триптих) и „Песме, пјесма и кафански зен“ (триптих песме и приче); заступљен у зборницима, монографијама; превођен (хаику); живи у Новом Саду и Мартинцима.

Марић Александар, официр; пише кратке приче и песме; заступљен у зборницима; награђиван.

Марковић Жељка (1979, Укриница), дипломирала на Филозофском факултету, одсек учитељске студије; пише поезију, прозу, кратке приче и поезију за децу; објавила збирку песама „Поље пупољака“; заступљена у зборницима; живи у Теслићу.

Марковић Жељко (1961, Мазоча), дипломирани економиста; пише кратке приче, афоризме, хаику, и епиграме; објавио књигу афоризама „Истина о нама“ (2011); награђиван; живи у Чачку.

Марко-Мусинов Снежана (1958, Падина), студирала енглески језик и књижевност, административни техничар – компјутерски оператер; пише кратке приче, песме за децу и одрасле

и афоризме; заступљена у преко педесет зборника; превођена на енглески, арапски, словачки; вишеструко награђивана; живи у Земуну.

Медић Срђан, ПТТ службеник; пише кратке приче и афоризме; живи у Вршцу.

Мијајловић Душан Адски, пише кратке приче, прозу, поезију, приче и песме за децу, хаику, сатиру, књижевне приказе и новинске текстове; објавио збирке песама „Несаницом до истине” и „Једино признајем своје распеће”, збирке прича „Калигула на кестеновом листу”, „Трошење сна”, „Трошење страха” и „Трошење (не)моћи”, збирку хаику поезије „Крчаг за росу”, неколико жанровских новела и преко хиљаду и осамсто жанровских прича; заступљен у антологијама и зборницима; награђиван преко сто пута; живи у Нишу.

Миленковић Драгица (Књажевац), лекар; пише приче, песме и афоризме; заступљена у многим зборницима; сарађује са часописима; објавила књигу песама „Шапутања душе” (2002); вишеструко награђивана; живи у Минићеву.

Милетић Милица (1955, Вишеград), магистар менаџмента; пише кратке приче, поезију и прозу за децу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на енглески; награђивана; живи у Лондону.

Миливојевић Милен (1943, Драјинац код Сврљига), новинар и наставник српског језика у пензији; пише кратке приче, поезију, сатиричне текстове и афоризме; објавио је 13 књига поезије, осам књига афоризама, књигу сатиричне прозе и књигу сатиричне поезије; сарађује са часописима; заступљен је у антологијама афоризама; вишеструко награђиван; члан је Удружења књижевника Србије; живи у Бору.

Милосављевић Љиљана (1952, Београд), архитектонски техничар; пише кратке приче и поезију; објавила књиге љубавне поезије „Постојбина срца” (2007) и „Небо у реци” (2013); сарађује са часописима; заступљена у зборницима и антологијама; превођена на енглески, француски, немачки, бугарски и пољски; живи у Смедеревској Паланци.

Миљковић Марко (1986, Крагујевац), професор српског језика и књижевности; пише кратке приче и афоризме; сарађује са часописима; награђиван; живи у Крагујевцу.

Михаљчишин Андреј (1964, Добој), пише кратке приче, прозу, поезију и хаику; објавио књиге кратких прича „Август” (1993) и „Позориште сенки” (2000) и књигу поезије „Уробор” (2011); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Прњавору.

Николетић Мићуновић Бојана (1956, Београд), преводилац; пише кратке приче, афоризме, цртице, есеје, приче за децу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Николић Ведрана, пише кратке приче.

Николић Зоран Мали (1957, Ђакус код Прокупља), пише кратке приче, афоризме, поезију, поезију за децу и хаику; хаику објављивао у иностранству; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Нишу и Ђакусу.

Османчевић Динко (1971, Бањалука), пише сатиричне, фантастичне, крими приче у краткој форми и афоризме; сарађује са часописима; заступљен у антологијама; вишеструко награђиван; живи у Бањалуци.

Охаши Драгица, пише приче и песме, хаику, сатиру; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Јапану.

Павловић Јован (1975, Краљево), дипломирани математичар за рачунарство и информатику; пише кратке приче; живи у Краљеву.

Павловић Мирослав (1952, Крњево), земљорадник; пише кратке приче, поезију и афоризме; сарађује са часописима; заступљен у зборницима; вишеструко награђиван; живи у Крњеву.

Перовић Љубица (1958, Београд), наставник виолине; пише кратке приче; живи у Београду.

Петровић Огњен (1981, Београд), пише поезију и кратку прозу; објавио књиге поезије „Прекид преноса“ и „Кечеви & осмице“; сарађује са часописима; заступљен у антологијама; живи у Младеновцу.

Поповић Драган (1959, Београд), дипломирани економиста; пише кратке приче; заступљен у више од тридесет антологија кратких прича; награђиван; живи у Београду.

Поповић Зора (1943, Гољак), дипломирани филолог; пише кратке приче, песме и романи; објавила роман „Град низ брдо“ (2015); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Прокупљу.

Поповић Љиљана (1953, Зајечар), дипломирани економиста; пише кратке приче, поезију и прозу; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; награђивана; живи у Књажевцу.

Раденковић-Митровић Верица (1951, Пирот), психолог у пензији; пише кратке приче, поезију и прозу; живи у Нишу.

Радловић Нена (1931, Тобут, Република Српска), пише поезију и прозу; објавила пет збирки песама: „Ивицом несна“ (1981), „Само за тебе“ (2001), „Још увек сањам“ (хаику поезија, 2003), „Кад ја порастем (1976), „Радоснице“ (2003), роман „Мушкарача“ (1985) и збирку прича за децу „Невенчице“ (1998); добитник је бројних награда за књижевност; живи у Смедеревској Паланци.

Ракановић Мира (1965, Маглај), дипломирани правник; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима песама; живи у Павлишу.

Раљевић Снежана (1972, Београд), лекар; пише кратке приче и поезију; заступљена у зборницима кратких прича; живи у Београду.

Раонић Зоран (1956, Ђурђевића Тара), пише кратке приче, поезију, прозу и сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина; збирке поезије: „Вилино коло“ (1995), „Четири мијене“ (1996), „Диоба ватре“ (1997), „Други круг ватре“ (1998), „Мјесец у крилу“ (2000), „Иза бране“ (2001) и „Око пјесме“ (2010); „Неко доба“, „Бехар у змијарнику“ (2009); коаутор је књиге „Тара и Тарани“ (монографија, 2014), „Низ језик се оклизујући“ (афоризми, епиграми, хаику афоризми); заступљен је у бројним зборницима, прегледима и антологијама, нашим и страним; члан редакција више листова и часописа; поезија му је превођена на енглески, немачки и бугарски језик, а хаику и на још

десетак језика; приредио је прву панораму црногорске хаику поезије, која је објављена и на словеначком; добитник више домаћих и међународних награда и признања; члан је Удружења књижевника Црне Горе; живи у Пљевљима.

Ристић Ј. Драган (1948, Ниш), професор немачког језика и књижевности; пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику; објавио осам књига хаику поезије „Из живота једног хаићина” (1995), „Бубице у глави” (2000), „Пчела у целофану” (2001), „Дврчак у саксији” (2002) и друге, две књиге афоризама „Мисли – и не мисли” (2008) и „Испод црте” (2012), књиге кратких прича „Каљаче и катедрале” (2003), „Вреди се помучити” (2004), „Инсerti” (коауторски, 2004), „ПреЗЕНт Анегдоте” (коауторски, 2006), „Ковачи своје среће” (2010); превео, између осталог, и „Антологију најкраће немачке приче”; од 1996. године је главни уредник „Хаику новина” из Ниша; хаику му је превођен на 14 језика; награђен са шездесет и три награде; живи у Нишу.

Ристић-Стојановић Санда (1974, Београд), дипломирани филозоф; пише кратке приче и поезију; књиге поезије: „Ноћ је праштање своје” (2000), „Свитање је лет боје” (2007), „Ноћи наше, услуга” (2008), „Тишина разликује светлости” (2010), „Облачна птица” (2011), „Годишња доба речи” (2012), „Измишљотина ватре” (2013); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; члан је Удружења књижевника Србије и Српског књижевног друштва; живи у Земуну.

Рукавина Јован (1959, Шабац), економиста; пише кратке приче, афоризме, песме, кратку медитативну и сатиричну прозу, чланке и есеје; објавио је књиге: „Везови” (1989, медитативна проза и афоризми), „Победник” (1995, спортски афоризми), „Друго полувреме” (1998, спортске приче, записи, афоризми), „О томе се (не) прича” (2002, сатиричне приче), „Пољима мака” (2003, песме), „Мали Париз” (1994), „Огледало душе” (2004, песме), „Трилинг асова” (2005, спортска монографија), „Дон Кихот је укротио ветрењачу” (2007, песме), „Један живот” (2007), „Песник Ник и песникиња Иња” (2007, песме), „Решење квадратне једначине” (2011, роман), „Ово би свака жена волела” (2011, песме), „Што те они не штампају: личан/ин – није од локалног значаја” (2013, цртице и записи), „Нова драма – драма

XX века” 256 (2013, драма), „Јужњаци – (Кад ће зора? Ноћ не волим!)” (2015), „Шабачка спортска размишљања” (2016); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Шапцу.

Салопек Алиса (1973, Сомбор), правни техничар; пише кратке приче, поезију и прозу; објавила збирку поезије „Збирка мојих корака” (2006) и два романа за тинејџере „Волим, не волим” (2008) и „Реци ми да знам” (2016); заступљена у зборницима; сарађује са часописима; награђивана; живи у Суботици.

Синдик Јошко (1965, Дубровник), доктор кинезиологије, професор психологије; кратке приче, песме, есеје и драме; објавио књиге „Над провалијом” (1991), „Преокрет” (1993) и „Круховање и каменовање” (1994), „Још један пут” (2008), „Лик из другог филма” (2009); сарађује с бројним часописима; заступљен у зборницима; награђиван; живи у Загребу.

Синђелић Радован (1994, Сремска Митровица), завршио школу примењених уметности; пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Богатићу.

Смаилагић Дијана (1990, Београд), дипломирала на Пољопривредном факултету; пише кратке приче и песме; сарађује са часописима; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Спасојевић Зоран (1949, Крагујевац), пише кратке приче, поезију, сатиру, драме, комедије; објавио књиге поезије: „Дар празнине“ (1986) и „Глад“ (1998), књиге кратких прича: „Одело за одлазак“ (1997) и „Кратке приче без муке“ (2003, 2006), књигу драме: трилогије „Америка има рупу“ (2003), кратку драму „Резерват Србија“ (2006), документарну комедију „Гаврилов Принцип“ (2008), љубавну комедију „Волиш ли ме, Јакове“ (2008) и лагану комедију „Мој човек“ (2010), књигу сатире „Ту зека пије воду“ (2008), као и књигу имепл арта „Мала ноћна пошта” (2009); аутор је CD-ROM-а (дигиталне графике, књиге, текстови) „Циркус“ (2006); заступљен је у преко шездесет антологија и зборника поезије, кратких прича, кратких драма и сатире; члан Удружења књижевника Србије; награђиван; живи у Крагујевцу.

Средановић Мирослав (1936, Вучија, код Требиња), дипломата у пензији; пише афоризме, песме и кратке приче; књиге

афоризама „Сто и ниједан афоризам” (2000), „Није смешно” (2001), „Записи на кожи” (2004), „Упадице“ (2007) и „Смешна збиља“ (2010, 2011); „Нагазне мисли” (2015); заступљен у зборницима, енциклопедијама и антологијама прича и афоризама; поезију објављивао у књижевним часописима; награђиван; члан Удружења књижевника Србије; живи у Београду.

Стаменковић Мирослав (1976, Босанска Дубица), завршио вишу грађевинску школу; пише кратке приче и песме; заступљен у антологијама; живи у Лесковцу.

Станојевић Марија (1992, Смедерево), апсолвент Филолошког факултета; пише кратке приче, песме и критичке текстове; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Стефановић Филип (1989, Параћин), археолог; пише кратке приче; живи у Параћину.

Стојковић Милко, (1959, Преслап, Црна Трава) Књиге афоризама: „Утеривање демократије“ (1995), „Ја о теби, јао мени“, (1997), „Масило и цигла“ (2000), „Гурај, Сизифе, гурај“ (2002), „Завичајна узглавка“ (2013), „Љуљајући безобразлук“ (2015). Живи у Смедеревској Паланци.

Субић Марија (1978, Зрењанин), програмер; пише кратке приче и романе; живи у Зрењанину.

Теодор Стефан (1961, Колашин), пише кратке приче, прозу, романе, приповетке и сценарија; сарађује са часописима; заступљен у антологијама и зборницима; живи у Никшићу.

Тодор Зоран (1959, Смедеревска Паланка), академски сликар; пише кратке приче; заступљен у зборницима; живи у Смедеревској Паланци.

Тодоровић Милан (1993, Смедерево), студент правног факултета; пише кратке приче и песме; песмама заступљен у неколико међународних зборника; награђиван за поезију.

Тошић Јована (1988, Београд), дипломирани архитекта; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Београду.

Ђурчин Витомир (1948, Зрењанин), дипломирани инжењер електронике и телекомуникација у пензији; пише кратке приче, афоризме и политичке колумне; објавио књигу „Шешир

са црвеном траком“ (2016); заступљен у зборницима; награђиван; живи у Зрењанину.

Урошевић Милојко, пише кратке приче.

Филиповић Илонка, дипломирани социјални радник, пише кратке приче и поезију за одрасле и децу и приповетке; заступљена у зборницима; живи у Загребу.

Химел Хелена (1989, Зрењанин), апсолвент на катедри за Историју уметности; пише кратке приче; заступљена у књижевним часописима, антологијама, зборницима; сарађује са часописима; вишеструко награђивана за кратку причу у земљи и иностранству; живи у Ечкој.

Цветков Рената (1977, Сомбор), дипломирала на Факултету примењених уметности; пише кратке приче, монодраме за децу; награђивана; живи у Сомбору.

Цветковић Милорад (Лесковац), новинар; пише кратке приче и романе; објавио збирку кратких прича „Чоколадни зец“ и роман „Варљиво плаво“; сарађује са часописима; заступљен у зборницима и антологији светске социјалне лирике; живи у Лесковцу.

Цвијић Павле Пајо (1950, Бакић), пензионер; пише кратке приче; књиге „Импулс жељан засјати“ и „У вртлогу живота“ (2011); заступљен у многим зборницима, сарађује с многим часописима; живи у Загребу.

Црњаковић Јелена (1987, Пакрац), здравствено-лабораторијски техничар; пише кратке приче и романе; заступљена у зборницима; сарађује са часописима; живи у Винковцима.

Шачић Фарис (1998, Сарајево), ученик; пише кратке приче; објавио књиге „Путник кроз живот“ (2015) и „На пругама времена“ (2016); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Сарајеву.

Шефер Ђура Сремац (1950, Рума), професор југословенских књижевности; збирке песама: „Титов венац сонета“, поема (1982), „Звездане њиве“ (1987), „Досетљиве доситејке“ I, II (1995, 2003), „У Вуковој ризници речи“ (2002), „Колевка сремског паора“ (2005), „Пикали смо лопте крпењаче“ (2007), „Паника граматица“ (2009); монографија „Тамбурица, коло и песма

румских Брежана“ (1994); књига афоризама и сатиричне поезије „К’о сатаром сатире ме сатира“ (2008); сонетни венац „Лабудов пев“ (2009); збирка кратких прича хумора и сатире „Сремачки Шеретлуци“ (2011), „Бећарасти сремачки (р)епиграми“ (хумор и сатира, 2016); заступљен у антологијама и зборницима; добитник више књижевних награда; живи у Руми.

Шкиљевић Зоран (1962, Београд), трговац; пише кратке приче, новеле и романе; објавио „Нарренинг“ (кратке приче, 2014) и „Врата подземних вода“ (роман, 2015); сарађује са часописима; заступљен у зборницима; живи у Београду.

Шолкотовић Снежана (1962), пише поезију и прозу; објавила је седам књига за децу и одрасле: „Песма је мој живот“, „Од срца срцу“, „У знаку љубави – Сурове судбине“, „Извор живота“, „Кад проговори душа“, „Шапат ветра“, „Дечја заврзлама“; заступљена у многобројним зборницима.

Штимац Звонко (1968, Сремска Митровица), професор информатике, програмер; пише кратке приче; заступљен у зборницима кратких прича; живи у Сремској Митровици.

Штимац В. Наташа (1969, Винковци), службеник; пише кратке приче; живи у Сремској Митровици.

Шуковић Валентина (1978, Подгорица), професор енглеског језика и књижевности; пише кратке приче и песме; заступљена у зборницима; живи у Подгорици.

СУСРЕТИ СРЕДОМ
НАЈЛЕПША ОСТВАРЕЊА СА XV КОНКУРСА
ЗА НАЈКРАЋУ КРАТКУ ПРИЧУ

(Приредио Ђорђе Оташевић)

1. издање

<i>Рецензениј</i>	Владимир Павловић
<i>Ликовно решење корица</i>	Дејана Јовановић
<i>Издавач</i>	„Алма”, Београд
<i>За издавача</i>	Ђорђе Оташевић
<i>Штампа</i>	„Пресинг”, Младеновац
<i>Тираж</i>	200
<i>ISBN</i>	978-86-7974-447-0

www.alma.rs
www.alma.co.rs
almabg@orion.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.4/.42-36(082.2)

821.163.41-36(082.2)

Сусрети средом : Најлепша остварења са XV конкурса за најкраћу кратку причу / (приредио Ђорђе Оташевић). – 1. изд. – Београд : Алма, 2016 (Младеновац : Пресинг). – 201 стр. ; 21 см. – (Библиотека Савремена књижевност / [Алма, Београд] ; књ. 209)

Тираж 200. – Предговор: стр. 5. – Аутори: стр. 183–200.

ISBN 978-86-7974-447-0

COBISS.SR-ID 226649868